



PASCAL BRUCKNER

Care dintre noi doi
l-a născocit pe celălalt?

Romane psy

3
TREI

- CARE DINTRE NOI DOI L-A NĂSCOCIT PE CELĂLALT? -

PASCAL BRUCKNER

**CARE DINTRE NOI DOI L-A
NĂSCOCIT PE CELĂLALT?**

Traducere din limba franceză de Vasile Zincenco
Titlul original: *Qui de nous deux inventa l'autre?*, 1988

Cuprins

Viața ca o partitură la patru mâini

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I Doamne, dă-mi darul de-a fi preferat...

Capitolul II Imposibila romanță

Capitolul III Iubirea neclară

PARTEA A DOUA

Capitolul IV În caldă ură a unei vechi prietenii

Capitolul V „Nonante” și „septante” sunt eliminați

Capitolul VI Un pelerinaj spre Olimp

PARTEA A TREIA

Capitolul VII Mai jos de buric, nu există nici credință, nici lege

Capitolul VIII Victoria vieții sordide asupra iubirii admirabile

Capitolul IX În albul lințoliu al zăpezii

CODA

MULȚUMIRI

Viața ca o partitură la patru mâini

Nu poți intra în contact cu literatura lui Pascal Bruckner fără a deveni imediat conștient de interesul acestuia în explorarea zonelor întunecate ale psihologiei umane, ale sexualității paroxistice și maladive, ale depresiei și psihozei. Romanele lui Bruckner își prind protagoniștii, ca într-o plasă, într-o structură de reprezentare simbolică, în care arareori personajele se pot mișca în voia lor, iar tema este, de multe ori, conflictul dintre iubirea ca expresie a valorii umane și egoismul dorinței de posesiune, exprimată crud și pulsionar. Cărțile sale sunt adevărate „nuvele exemplare”. Fără prea multă simpatie pentru eroii lui, scriitorul îi folosește ca pe niște recipiente menite să poarte parabole moralizatoare și pesimiste, pline de sarcasm, despre excesele disperate și criminale ale iubirii de cuplu (*Luni de fiere*), despre „extragerea” frumuseții, resursă ușor epuizabilă, din corpul uman (*Hoții de frumusețe*), despre sexul prestat ca serviciu social, în numele unei înspăimântătoare afecțiuni impersonale, pseudo-religioase (*lubirea față de aproapele*), pentru a nu mai vorbi de snoavele postmoderne din *Palatul Chelfănelii* ori din *Copilul Divin*.

Generația Occidentului european „eliberat sexual” post '68, crede Bruckner, are de luptat cu o nevroză generalizată ce vine din distrugerea concepțiilor tradiționale despre dragoste și înlocuirea acestora cu un cortegiu întreg de experimente, bogate în satisfacții momentane, dar care distrug emoțional și, de ce nu, fizic. Bruckner (care, de altfel, în paralel cu romanele sale, pune sub lupă, într-o serie de lucrări eseistice - dintre care *Noua dezordine amoroasă* rămâne cea mai cunoscută -

problemele de adaptare ale omului contemporan la o lume cu valori în schimbare) nu este singurul care a mers pe această linie. Mai recent, Michel Houellebecq, poate cel mai important scriitor francez al noii generații, nu s-a ferit să aducă în discuție, în termeni duri, competiția și hedonismul extrem al societății și sexualității occidentale, propunând, în romanele sale, rezolvări radicale precum renunțarea la sex și înmulțirea prin clonare, în timp ce, tot în spațiul francez, Frederic Beigbeder integrează și el sexualitatea unei zone de consum alienante, vorbind chiar despre „clubizarea” lumii.

Pentru protagoniștii volumului de față, intitulat „Care dintre noi doi l-a născocit pe celălalt”, viața însăși pare o partitură scrisă pentru interpretarea la patru mâini. Pianști, nedespărțiți atât pe scenă, cât și în spatele ei, Gabriel și Luc sunt deosebiți cu greu de public, din cauza modului aproape perfect în care interpretarea unuia se contopește cu virtuozitatea celuilalt. Își împart aprecierile ascultătorilor, fiind însă măcinați de dorința de a fi iubiți, fiecare, pentru meritele proprii. Cei doi nutresc în secret dorința de a sparge cuplul gemelar, în care își simt identitățile insuficient pronunțate. Dorința de realizare personală îi devorează. La orice încercare, însă, de a se desprinde, în fiecare dintre ei stăruie încă umbra celuilalt, pentru înlăturarea căreia nici relațiile amoroase (în care încordările simțurilor sunt întotdeauna succedate de teribile momente de înstrăinare și dezgust), nici refugiul în munca de creație nu vor fi de ajuns. Între dependență și dezabuzare, vioiul Gabriel și interiorizatului Luc nu vor găsi în relațiile lor cu Julia și Chrystèle, ce ajung până la urmă de nesuportat, niciun principiu generator al identității de care au atâtă nevoie. Separați în urma unei operații brutale, ca doi frați siamezi, ei nu reușesc, până la urmă, să construiască o imagine a lumii în care absența celuilalt să fie, până la urmă, într-un tot acceptabilă. *In extremis*, Gabriel căuta salvarea în escapade erotice, dar eliberarea

orgiastică, extrem de dezamăgitoare, ajunge curând să capete contururi grotești, felliniene: „Din seara aceea a păstrat o singură viziune: în vreme ce niște țopârlani grași se opinteau pe niște nimfete, în fundalul unei încăperi un domn scund era cățărat pe o femeie planturoasă, foarte grasă, cu pânțele plin de cute ca un acordeon și, în semiobscuritate aveai impresia că vezi o insectă pe o conopidă”. La rândul său, Luc se lansează într-o relație submisivă cu maestrul Castelanne, un compozitor pe care-l admiră, dar care se dovedește, și acesta, egoist și fals, un receptacol găunos pentru adorația celorlalți.

Eroii noștri se apropie și se depărtează de cei în care își proiectează afectivitatea, încercând, una după alta, adorația, plictiseala, dezgustul și dezamăgirea. Balansurile emoționale devin, după impulsul inițial, din ce în ce mai puțin ample și, ca limba unui pendul, sfârșesc prin a îngheța complet în resemnare. Poveștile lor, simetrice, ajung repede istorii ale inadaptării și dezagregării, sub care mocnește încă regretul pentru fosta prietenie. În același efect „de oscilație”, Bruckner combină descrierile metaforizate ale micilor și marilor intimități cu pasaje brutale, impregnate de scârbă, punând în relief un peisaj de coloratură isterică, în care deciziile luate de protagoniști sunt imature și confuze, iar patetismul este doar masca unui egoism frustrat.

Pentru a completa simetria acestei povești moralizatoare, viața îl va aduce pe Gabriel în locul lui Luc și pe Luc în locul lui Gabriel, atrăgând atenția, parcă, asupra faptului că, privite de sus, de dincolo de orgoliile mărunte, existențele lor sunt atât de banale încât pot deveni cu ușurință interșanjabile. Ambii eșuează în poveștile lor de iubire și își văd nerealizate ambițiile de mari compozitori. Iar reîntâlnirea, când se produce, nu mai poate, de fapt, salva nimic. Conștienți de mediocritatea lor, fără nicio bucurie, fără nicio iluminare, ci doar cu lehamitea și dorința de a uita a unor oameni goliți de suflet, Luc și Gabriel învață să accepte că întrebarea ce dă și titlul cărții

(preluată de Pascal Bruckner dintr-un poem de Paul Eluard) nu are, la final, niciun răspuns, sau, dacă are, răspunsul nu mai prezintă, pentru ei cel puțin, nicio importanță. Se întorc la singurătate, măcinați de amărăciune, piese dispartate ale unui mecanism care s-a stricat pentru totdeauna: „Poate că fiecare a plecat în direcția lui prin ninsoarea care acoperea Olanda, îngropând sub zăpadă case, câmpuri, canale, zăpadă care egalizează, nivelează și poartă în cristalele ei un mesaj de uitare, un mesaj de somn”.

Bogdan Perdivară

- CARE DINTRE NOI DOI L-A NĂSCOCIT PE CELĂLALT? -

Pentru Maüs

Începutul este asemenea
unui zeu care, atâta vreme
cât rămâne printre oameni,
salvează tot.

Platon

- PASCAL BRUCKNER -

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I

Doamne, dă-mi darul de-a fi preferat...

— De ce-mi plac țările musulmane? răspunde Luc. Pentru că-n ele scapi de femei sau mai degrabă de grija de-a le place, de provocarea dintre sexe ce caracterizează țările noastre. Nu le vezi: ce ușurare!

— În cazul acesta, ți-ai greșit destinația. Privește.

Gabriel îi arată cu un gest larg plaja de la Hammamet: nordicele, pe jumătate goale, care se-nghesuie la malul mării, italiencele și franțuzoaicele, lucind de creme, tunisienele cu pielea lor de acaju și ocheadele lor ambigue, un întreg popor de fete fremătătoare, un gingaș trib de parfumuri și surâsuri.

— Luc, știi unde o să ne ducem anul viitor? În Yemen. Acolo, singurele elemente feminine vor fi florile și măgărițele.

*

De-o săptămână îi tot observă. Doi inseparabili, sudați ca niște siamezi. Probabil francezi: cel brunet la fel de spătos și înalt pe cât este de subțirel și filiform cel șaten. Au totuși un aer de familie. Cum să nu-i remarci? Sunt singurii de pe plajă care citesc și adnotează niște partituri. Când unul începe să cânte, celălalt îl oprește râzând. Prea cumiști pentru niște muzicieni de rock, nimic din câinii ăștia nebuni care au nevoie de lovituri, de agitație ca să se zbenguiască. Cel șaten se uită galeș la fetele din apă și i le arată acolitului său care ridică mereu capul prea târziu.

A trecut urcată pe o cămilă, o rumegătoare semeață, uzată, a cărei morgă îi dezmente funcția foarte prozaică: transportarea turiștilor de-a lungul litoralului. A trecut urmată de un grup de copii zgomotoși. El a văzut o pată nedeslușită în soare, o cască de păr auriu, n-a avut vreme

să-și dea seama, că ea trecuse deja. A fost cât pe ce să alege după ea împreună cu puștii ceilalți.

— Încă o nemțoaică venită să se înfrupte din mediteraneeni!

— Și noi ce altceva facem? i-a replicat Luc.

— Noi, dragul meu, suntem diferiți.

Gabriel n-a știut să explice de ce. Ea a alunecat prin fața lui, a trecut mai departe. Scena asta este cum nu se poate mai convențională, de o banalitate revoltătoare. Chiar în noaptea aceea a visat-o.

*

Cei doi erau în concediu de cincisprezece zile și se cunoșteau de cincisprezece ani. Aterizaseră în Tunisia din întâmplare ca să se odihnească după un turneu în mai multe țări. Unele concerte constituiau o adevărată corvoadă: hoteluri prăpădite, auditorii zgomotoase și care veneau în sală numai ca să se încălzească, să omoare timpul.

Aceasta le era soarta: pianiști care nu interpretau decât piese la patru mâini și se credeau, datorită muzicii, apărați de josițiile vieții, lucru ce merita unele mici neplăceri.

La drept vorbind, de când sosiseră în această stațiune, se plictiseau. Se lăsau în voia acestei țări, însă esențialul îi aștepta în altă parte. Posibilele excursii le amânau pe mai târziu.

Erau în concediu, adică goliți, disponibili. Calma insolentă a naiadelor îl zăpăcea pe Gabriel. În fiecare dimineață, își promitea să acționeze. Voia partea lui din banchet.

Era, așadar, o prietenie altoită pe femei și misterele lor. Dacă Gabriel nu începea nicio aventură fără să caute de îndată posibilitatea de a trece la alta, în schimb Luc nu intra într-o legătură fără să nu se teamă că se va frânge prea devreme; primul dădea tot pentru triumfurile din pat care cer un pic de sănătate și mult sânge rece; al doilea

subordona vanitățile erotismului atotputerniciei sentimentului.

În asta consta diferența lor; și se țineau de ea.

Totuși femeile le rezistau. Se împărtășeau cu ele sub speciile spaimei și anxietății. Amândoi agravau acest handicap, paralizându-se unul pe celălalt. În discotecii, stăteau țintuiți într-un loc nopți întregi, ca niște statui de sare, sau se învârteau fără să spună nimic precum o fiară într-o cușcă. Niciunul nu îndrăznea să dea dovadă de îndrăzneală, de teamă să nu rupă contractul de pasivitate.

Aspirau la o lume în care primii pași îi vor face fetele, blestemau obiceiul care-i atribuie numai masculului această prerogativă. Se mulțumeau să privească, să înghită pe nemestecate cu ochii. Privirea era o chemare, o suplică prin care evitau să vorbească, să danseze. Unii asimilau seducerea cu o razie de poliție; ei, cu o umilă rugămintă, de s-ar fi putut ca, printr-un simplu bătut din gene, cele mai frumoase dintre cele mai frumoase să poată veni să li se așeze la picioare!

Căci frumoasele îi constrângeau să aibă un asemenea nivel de îndemânare, de profunzime, încât ei declarau dinainte forfait. Să le cucerești însemna să intri în război cu întregul univers pentru un rezultat aleatoriu. La o petrecere, singura persoană frumoasă pe care o doresc va fi și singura pe care o vor evita, desfășurând, în schimb, pentru niște fapte mediocre comori de elocvență. De groază să nu fie respinși, preferau să se abțină.

Gabriel își repeta într-una proverbul: De vrei să ai putere asupra frumuseții, trebuie să pari insensibil la atracția ei.

— Exact asta facem noi, replica Luc. Constați și tu că frumusețile cu pricina ne răspund la fel.

Luc se resemna, își accepta timiditatea ca pe un fapt împlinit, o hotărâre a sorții. Gabriel, dimpotrivă, încerca să o doboare, să o învingă.

Pentru el, totul se joacă în amorsare, în luarea de contact. Câte intrigi n-au murit dinainte pentru că doar un cuvânt, care ar fi deschis larg ușile, n-a fost spus la

momentul potrivit! Chiar și astăzi, la aproape treizeci de ani, îi venea greu să spună acele fraze simple ce-ți permit să abordezi o necunoscută. Să i se ofere primele replici și se ocupă el de restul!

Dintr-o tinerețe ușuratică, reținuse cultul ocaziei. Totul merita sacrificat acestui idol. Dacă ocaziile se răreau, se credea părăsit de noroc.

Avea să se întoarcă de la Hammamet cu coada între picioare, după două săptămâni de castitate îngrozitoare? Unde sunt îndrăgostitele care trebuiau să-i stea atârinate ciorchine de gât?

Seara, în camera lor, în vreme ce ajungeau până la ei zgomotele unei petreceri, vorbeau despre viitor, convocau marile nume din repertoriul muzical ca să le ironizeze, să le decapiteze. Jocul ăsta de-a masacrarea se prelungea până la o oră târzie; îi cuprindea amărăciunea. Gabriel cădea într-o libertate de limbaj care pe Luc îl jena, chiar dacă râdea. După o glumă de un gust îndoielnic, își urau noapte bună. În sinea lui, Gabriel gândea despre prietenul său: e ca o greutate prinsă de piciorul meu care-mi poartă ghinion, n-o să mai plec cu el.

*

Într-o dimineață, Gabriel s-a sculat hotărât să renunțe. Se săturase să tot bată pasul pe loc, ardea de nerăbdare să se întoarcă la Paris, îi lipseau clapele pianului.

Încă mai umbla cu șiretlicuri, convins că dezinteresul față de reușită este cel mai bun mijloc să ajungă la ea. De câte ori, nepăsându-i dacă o posedă, nu se arătase el strălucit cu o femeie, lansând vorbe de duh care se nimereau bine!

Cu o seară înainte, scăpase ca prin urechile acului: la bar, Luc abordase o austriacă, o brunetă atrăgătoare cu părul buclat. Dansaseră împreună, apoi, fără niciun motiv, Luc se duse să se culce. Luc plăcea: felul lui rezervat îi ținea loc de virtute, era timid, lumea îl credea tenebros și asta trecea drept un elogiu, însă puțin îi păsa dacă să-și

folosească acest avantaj sau nu. Gabriel rămânea de fiecare dată uluit de atitudinea lui Luc. În același timp îi părea bine; altminteri în ce ar mai consta deosebirea dintre ei?

Toată dimineața, nu încetase să-și bată joc de îngâmfarea turiștilor și îndeosebi de urâțenia europencelor cu sâni goi. Etalarea asta a cârnii nu isca poftă, ci greață: părțile intime ale trupului trebuie să rămână un mister.

Luc protestase în fața unei rele credințe atât de flagrante: de la începutul șederii lor, Gabriel se extaziase de sâni și picioarele femeilor de pe plajă, examinându-le de sus și până jos, sucindu-și gâtul ca să le vadă și mai bine.

Gabriel a recunoscut lucrul acesta: în fond, nu-i era ciudă decât că aceste sirene, chiar și dezbrăcate, îi rămâneau inaccesibile. Nuditatea lor sugera o promiscuitate care nu se realiza. Barierele rămâneau în continuare.

Această decepție îi dictase un punct de vedere care ar fi trebuit să fie cel al lui Luc în vreme ce acesta îi spusese niște argumente care, de obicei, erau ale lui. S-a mirat de o asemenea inversare.

Și iată că, pe la prânz, când până atunci nu fusese decât un celibatar decepționat, un pianist care se odihnește, întâmplarea a devenit din nou aliata sa.

De o săptămână o tot vedea pe tânăra străină cu cămila: contrasta cu vulgaritatea anturajului. Din păcate, grupuri întregi de băieți voinici o încercuiau într-o paradă neîncetată. Iar cei care nu-i vorbeau, o tot ocheau, ca niște bătrâni vânători, așteptându-și rândul. Străpungerea acestui zid de curtezani părea imposibilă.

Într-o după-amiază, ea s-a dus singură în apă, iar el a urmat-o, hotărât s-o acosteze fie ce-o fi. Avea de gând să-i țină un mic discurs despre veselia feselor ei, să-i spună câtă fericire emana din ele, cât de bucuros își afișau ele esența: fese suntem, fese rămânem. Nici n-a schițat bine acest proiect că enormitatea lui i-a și sărit în ochi. De altfel,

cum să exprime asemenea lucruri în nemțește? S-a întors din drum.

Dar iată că astăzi, trecând pe lângă el, cu un pareo înnodat pe șolduri, asemenea unei scurte apariții a celui *ewig weiblichen*, eternul feminin, iată că-i zâmbește, un zâmbet accentuat care-l trăsnește pe loc. Imediat, tractat de buzele ei, se ridică în picioare, îi mormăie ceva lui Luc și se ia după ea, care se îndreaptă spre bufetul instalat lângă plajă.

Ea ia o tavă, este un bufet cu autoservire, ia și el una și se lipește de ea la coadă, frământându-și în minte mii de fraze dintre care nu-i convine niciuna, nu găsește decât niște fraze-clișeu. Obsedat de puful blond de pe ceafa ei, se împinge atât de mult încât se izbește de ea. Nemulțumită, ea se întoarce spre el. El își blestemă labelle picioarelor prea lungi. În chip de politețuri, s-o calci pe călcâie! Este oare cu puțință ca o întâlnire să înceapă cu asemenea procedee mizerabile? Își cere iertare, se bâlbâie și, dacă tot a pierdut, o întreabă în nemțește dacă este nemțoaică. Nicidecum, este elvețiancă alemanică, aparține micului popor al cantoanelor și în plus vorbește un pic franțuzește. Informația asta îl descumpănește, nu mai știe ce să spună, comandă la întâmplare, lansează o vorbă care se vrea haioasă: ea-l pune s-o repete, face ochii mari, el o reia, ea-i zâmbește cu un aer indulgent, el se explică din nou, ea merge să se așeze la o masă.

Bineînțeles, în loc să se instaleze la masa ei, alege una din apropiere. I-a fost ciudă pe el pentru această lipsă de curaj, s-a simțit incapabil s-o depășească. Încă o dată eșuase. Cantina aceea care mirosea a cartofi prăjiți și a ulei de plajă va fi mormântul speranțelor lui. Își duse la gură mașinal, niște spaghete reci și, culmea nenorocului, între timp a sosit și Luc.

- Ce te-a apucat de mănânci fără mine?
- Pe mine? Dar nu mănânc.
- Și asta ce e?

Luc a arătat spre farfuria plină. Elvețianca îi observa cu o lucire de ironie în ochi. Gabriel s-a simțit prost, ridicol. Ea și-a terminat iaurtul și mărul și s-a sculat de la masă. Totul se terminase. Niciodată nu-i va mai putea vorbi și nici n-o va mai privi în față.

Dar nu, ea se oprește în dreptul lor, îi adresează lui Luc un salut scurt și zice:

— Voi luat cafeul?

Gabriel sare de la masă, răstoarnă un scaun. Și-ncă cum, arde de nerăbdare să bea imediat „cafeul”. Ea râde.

— De unde o cunoști?

— Lasă că-ți explic eu!

Luc care tocmai a început să mănânce, se scuză că nu poate merge cu ei chiar acum.

— Nu te grăbi, nu te grăbi.

Asta e cum nu se poate mai limpede. Gabriel lasă pe masa la care a stat o farfurie cu paste coagulate. Lumea devenise cu adevărat bună.

*

Soarele necruțător strivea curbele, frângea volumele. Orașul dormita sub o temperatură sahariană. Insensibil la caniculă, francezul vorbea într-una, dădea din mâini. Se exprima atât de repede încât ea nu înțelegea nimic, doar auzea un zumzăit încăpățânat care-i mitralia urechile.

Gabriel începuse o frază care n-avea să se sfârșească înainte de miezul nopții, voia s-o lege burduf cu vorbele lui ca s-o aducă cât mai aproape de el. Golise deja o jumătate de pachet de țigări, ca să i se adreseze îi trebuiau norii aceia de fum, fiecare cuvânt atârna cât echivalentul lui în tutun. Căuta niște expresii strălucite ca să-și dovedească lui însuși că nu este nedemn de ea. Numai după multă vreme și-a dat seama că ea abia dacă înțelegea un cuvânt din două, că degeaba își spârgea el pieptul.

Ea l-a întrebat de ce, pe plajă, Luc și cu el citeau cu voce tare partituri muzicale. Erau pianiști clasici și, neputând să se exerseze altfel, se antrenau mintal.

— Foi citeți psikik?

— Da, așa e, psikik.

Dar de ce să vorbească despre Luc? Iată-l că tocmai sosește. Ea le-a propus să facă o baie.

Au escortat-o până la apă ca și cum era un pachebot, iar ei niște remorchere. Mergea să înfrunte valurile în bikini, cu micile ei fese tari ca gheața, lipite una de cealaltă: n-ar fi avut loc să strecoare între ele nici măcar un fir de iarbă. Avea încheieturile picioarelor fine și solide, două coloane care ancorau corpul în pământ și lăseau să se bănuiască înlănțuiri delicioase.

Lui Gabriel i-a venit bănuiala că acestea îi slujeau drept elemente care o puneau în valoare, drept cavaleri supuși pentru a omorî timpul. Ea înainta printre valuri cu o nonșalanță surâzătoare: dinții îi străluceau și, în decorul acela exotic pe fondul de verdeață al golfului, părea un frumos fruct luminos, un obiect de preț special scos dintr-un sipet. Hula mării și spuma valurilor se potriveau cu blondul aproape alb al pletelor ei, care și ele i se revărsau buclate pe umeri. În lumina aceea exista o generozitate, o dulceață în reliefurile lăptoase ale moscheelor care se zăreau în depărtare și amândouă comandau, ca să spunem așa, o idilă.

În fiecare clipă Gabriel se temea ca ea să nu plece, să nu vină vreun tip băgăcios care să le strice comuniunea din acele momente. Dar, deși niște bărbați cu torsuri avantajoase se uitaseră la ei din când în când fără amenințare, niciunul nu s-a apropiat de ei. Tot nu înțelegea de ce le făcea ea onoarea să rămână cu ei doi, să-i asculte. Lungită pe nisip, le etala în fața ochilor fericita ei morfologie iar Gabriel constata cu neliniște privirile lui Luc asupra acestor forme frumoase. Se lua la întrecere cu acesta la glume din care ea nu înțelegea nimic și conversația lor în trei semăna cu pliantele turistice în mai

multe limbi în care fiecare versiune este aproximativă. Ei se ajutau cu frânturi de germană, de engleză, de italiană învățate la liceu, în vreme ce ea îngăima ceva într-o vagă franceză, stâlcind cu asiduitate și cele mai simple cuvinte. Ea izbucnea în hohote de râs cu o ușoară decalare a traducerii ca la cinema atunci când sonorul nu este sincronizat cu imaginea. În aceste dialoguri dezlănate exista o promisiune de quiproquo-uri fără sfârșit.

Până seara, Gabriel a fost lăsat în nesiguranță. Străina își împărțea zâmbetele între Luc și el și, nu numai o dată, a avut pentru prietenul lui niște atitudini prevenitoare, niște atenții care l-au rănit. La cină însă, pe care au luat-o pe malul mării, în Medina, a venit cu o colegă nemțoaică, pe nume Angelika, care era departe de a avea farmecul ei. Luc a avut curtoazia să discute cu ea pe tot timpul mesei. Apoi, când s-au dus toți patru să danseze în discoteca unui mare hotel aflată în aer liber, Gabriel și-a spus că avea, poate, un mic bilet de favoare. S-a temut să nu-și piardă acest minuscul avantaj, s-a mortificat că nu cunoaște mai bine pașii de la rock'n'roll și de la salsa, și-a promis că, de cum se va întoarce la Paris, se va apuca să-i învețe.

Muzica găfâia, niște tineri derviși o făceau pe titirezul, niște midinete arborau un aer disprețuitor de teamă să nu treacă neobservate. S-au băgat în mulțime, ascunși de un meterez de trupuri. Deși să se zbânțuie sub privirile lui Luc era o tortură pentru Gabriel și deși știa că e dizgrațios, s-a delectat cu vacarmul picioarelor care tropăiau și al boxelor care îi pocneau ca niște ciocane în urechi. Perechea lui la dans mișca de minune din șolduri, lăsa să i se întrevadă sub tricou niște minunății. Nu îndrăznea să-și închipuie colacul brațelor ei bronzate și calde în jurul gâtului lui. Otis Redding implora *Try a little tenderness*¹, iar el s-a alăturat acestei rugăminți. Existența i s-a părut în clipa aceea o interminabilă, o veselă petrecere cu surprize.

¹ Încearcă să ai un pic de tandrețe (în limba engleză în text).

Au dansat ca într-un tangaj pe monotonia obsedantă a blues-urilor, pe allegro-ul funk-ului, pe jubilația șmecheră a sambelor și calipsourilor. S-au sărutat pe un solo de saxofon a cărui respirație lentă evoca exerciții mai intime. Odată cu trecerea orelor, să te miști, lucru care era un chin, a devenit un joc: în penumbră siluetele scăpau de gravitație, se făceau mai ușoare, cu capetele date pe spate, cu membrele dislocate, legate de lume doar prin auz.

Dansatoarele își pierduseră din asperitate; acum erau niște ființe egale cu el, niște flotoare amabile ca el, prinse în vârtej, sclave ale unui ritm care le răsucea în toate sensurile, le smulgea din inerție. Fiecare își înfrânsese oboseala, își uitase vârsta și condiția socială.

Când, în zori, disc-jockey-ul a pus pe platan ultimul disc, *Alf Leila Wa Leila*² un Oum Kalsoum³, iar o tânără tunisiană, superbă, a cărei sudoare îi lumina pielea netedă, a început, singură pe ring, un dans din buric, Gabriel a înțeles că noaptea este un alt anotimp al vieții, un anotimp al cărui zei sunt tineri, veșnic tineri.

*

Prin fereastra deschisă a bungalow-ului, ea încearcă să citească o premoniție. Lumina razantă a revărsatului zorilor aprinde un pâlcc de pini, desenează un golfuleț, albăstrește oglinda apelor. Un palmier își agită frunzele, greierii își încep cântatul. Din bougainville-ele înflorite urcă deja un parfum greu, dulceag. Se bucură de ceea ce o să fie, se și neliniștește, anticipează, dar și întârzie totul. Ar vrea să-i guste iminența, să prindă acest vârf unic al viitorului! Totul

² *O mie și una de nopți* (în limba arabă în text).

³ Fatima Ibrahim, zisă Oum Kalsoum (1898-1975), cântăreață egipteană, celebră în toată lumea arabă, supranumită „Astrul Orientului”. Vocea sa excepțională acoperea toată gama orientală și-i permitea subtile modulații în cursul unor lungi cântece cu teme religioase și profane.

o cheamă alături, unde o așteaptă el răsfoind o revistă, bând un pahar. Un presentiment îi dă fiori. Lasă să-i alunece minijupa, își scoate tricoul. Închide pleoapele, de parcă membrana lor de piele avea să-i ascundă nuditatea, și deschide ușa.

Când apare, îmbrăcată doar de razele soarelui, cu excepția unui slip minuscul și a unui triplu inel de aur pe degetul mijlociu, el lasă ochii în jos: corpul acesta plin de lumină îi taie răsuflarea. Nu știe de unde să-l apuce și, ca un îneecat, prinde o mână, o apasă de buze, îi sărută vinișoarele, pielea fragilă, subțire ca o foiță.

O cheamă Julia – ea pronunță Iulia – și i-a spus:

— Tu te semeni cu Luc; voi are aceeași voce.

El i-a răspuns:

— N-avem aceeași voce, asta e o iluzie, jur.

*

Gabriel l-a căutat pe Luc peste tot: în cameră, în baie, în sala de jocuri, în sala de mese. Trebuia să-i vorbească, să-i spună ce fire generoasă are Julia, să-i evoce triumful rotunjimilor absolute, inocența robustă îndopată cu lapte, fundul ei mătăsos, bucălat, asigurare pentru delicii, pentru confort carnal. Într-un cuvânt, voia să-i povestească ce noapte a petrecut căci numai ce poate fi pus într-o povestire merită frumosul nume de aventură. Viața lui amoroasă era doar o prefață la un dialog cu Luc căruia îi aducea, asemenea unui tribut, faptele și gesturile sale private.

Luc, din intuiție, fugise. Se temea de mărturisirile care urmează după un deznodământ fericit. Știa pe de rost litania cu sâni moi ca niște pernuțe, cu fesele primitoare ca niște fotolii. În materie de dragoste, Gabriel era un necioplit care aprecia numai afacerile repede încheiate, în loc să o tot țină în lungi preludii. Pentru el orice femeie este

interșanjabilă, vine să umple o căsuță definită dinainte. De câte ori nu-i lansase Luc această butadă: în loc de pianist, ar fi trebuit să fii paznic la pânțelele cucoanelor, portar la uterul lor!

În sfârșit Gabriel a dat peste Luc, ascuns la umbra unei bărci de pescar la capătul plajei.

— Ah, bătrâne, ce noapte de bairam! Am tras o petrecere trăsnet. Dacă-ai ști!

— Ține asta pentru tine!

— Dar n-am spus nimic.

— Da, dar arzi de nerăbdare să-mi spui: stăpânește-te!

Gabriel venea la Luc și ca să capete un imprimatur, o aprobare ca de fiecare dată când unul dintre ei ieșea cu o nouă fată.

— Și Angelika, a marșat?

— Uite ce e, Gabriel, nu adăuga ipocrizia la lăudăroșenie. Angelika este o întruchipare a argumentelor în favoarea abstenenței totale.

Gabriel a schimbat subiectul, și-a oprit vorbele ce dădeau să-i iasă din gură. A găsit totuși un mijloc de a strecura un scurt elogiu al sânilor învolți, a descris atracția incomparabilă a unui trup plinuț apoi, incapabil de a se reține mai mult, a întrebat:

— Totuși, e superbă, nu?

— Superbă ca o playmate pentru camionagii.

— Glumești, sper, glumești!

Gabriel nu s-a mulțumit cu atât. Era fericit, lumea întreagă trebuia să-i împărtășească bucuria; de ieri-seară, pământul Africii era o anexă a paradisiului, firele de nisip erau pietre prețioase, frunzele palmierilor niște mâini mângâietoare, cușcuș-ul o mâncare mai delicioasă decât caviarul.

— Viața e frumoasă, Luc! Nu-i așa?

*

Își dăduseră întâlnire după-amiază. S-au dus să viziteze o mică moschee de marmură lăptoasă ale cărei minarete evocau catargele unei nave gata de plecare. În centrul unei curți ce zumzăia de lumină, o fântână, cu murmurul ei cristalin, împlânzea veșnicia. Pe ulicioarele medinei, pustii la ora siestei, se odihneau niște pisici la umbra zidurilor arse de soare. Gunoaiele miroseau a pepene.

Dintr-odată, s-a făcut foarte cald. S-au oprit la o terasă ca să bea ceva; lângă ei, un băiat obez, așezat cu spatele, transpira; de fiecare ureche îi atârna câte o picătură care cădea și se forma la loc. S-au adunat niște nori, cerul s-a albit.

Ea i-a oferit un buchet de „yasmin”, el a băut din paharul cu sifon ale cărui bășicuțe l-au gădilat la nas. I-a venit să-și cufunde fața sub subțioara prietenei lui, i-a atins admirativ pulpele musculoase, a întârziat cu mâna la îndoitura picioarelor.

S-a iscat un vânt violent care a culcat florile și lui Julia i-a ridicat părul. Ultimele raze ale soarelui i-au brăzdat o clipă pielea. Când a izbucnit furtuna și a pornit să cadă ploaia, călduță și cu spume ca berea, ei i s-a făcut pielea de găină, iar el și-a scos cămașa ca s-o acopere.

*

Acum știa ce-l încânta într-o întâlnire: coincidențele fericite, bucuria de a intra prin efracție într-o viață, dereglarea timpului, nepăsarea față de rezultat, care rezultat nu este decât o etapă printre alte momente încântătoare.

În seducție există ceva ce ține de har, de darul acordat: înaintea de a fi iubit de cineva, ești mai întâi preferat, indiferent de ce merite ai, printr-o elecțiune arbitrară.

În coliziunea fortuită dintre două ființe, adevărata fericire vine de la ce nu te aștepti: atunci doza de surpriză produsă de contactul dintre ele depășește orice așteptare și le poartă spre un altundeva pe care nu și l-au închipuit.

Gabriel tocmai trăise unul dintre acele momente privilegiate care înseamnă veșnicie condensată în timp și care răscumpără luni întregi de rătăcire.

Dar el care, dintotdeauna, făcea apel la legături grăbite și tonice a fost surprins să constate că regretă sfârșitul acesteia. În loc să se bucure de asta ca un adevărat libertin, atașat de lucrurile care trec, voia să prelungească acele ceasuri, să le perpetueze înseninarea. Acum, o emoție voia să supraviețuiască plăcerii pur fizice a înlănțuirii.

Gabriel nu era un adevărat libertin.

*

Luc gema culcat pe o parte, țintuit în pat de o criză de ficat. Crizele de ficat constituiau boala favorită a lui Luc, iar durerile de stomac cea a lui Gabriel. Acesta îi tot aducea citronade repetându-i: „E ceva psihic, te-a necăjit ceva” și Luc bombănea, îl blestema.

Gabriel și Luc, prin faptul că interpretaseră și cântaseră la pian împreună, cunoscuseră solidaritatea soldaților de pe front, atacurile și complimentele suportate în comun. Se legaseră între ei de tineri, pe vremea când cu toții suntem destul de maleabili pentru a deveni un pic din ceilalți, pentru a mai încerca să fim mai mulți așteptând prostește să fim doar noi înșine.

Ce contează că unul era boem și adora aparențele, iar celălalt secretos și melancolic, erau cei mai buni prieteni din lume și se iubeau mai presus de orice. Dar Luc, care suferea de insomnie, nu îndrăznea să se scoale noaptea sau să aprindă lumina de teamă ca Gabriel să nu-i ordone să facă liniște. Se tot răsucea în pat, în vreme ce Gabriel răsuflea ușor, își refăcea puterile. Dacă se ducea la toaletă, un „sst” agasat îl țintuia pe loc. Nici nu apuca să sforăie ca lumea că îl și trezea o plesnitură pe braț. Iar dimineața, în timp ce el era tras la față din lipsă de somn, Gabriel, proaspăt și trandafiriu, se întindea și exclama:

- CARE DINTRE NOI DOI L-A NĂSCOCIT PE CELĂLALT? -

— Ah, ce bine am dormit amândoi, sunt în plină formă!
Oare prietenia justifică o asemenea tiranie?

*

Peste două zile, Julia a plecat fără regrete: ploua cu găleata. Bănuia că Gabriel este un fustangiu impenitent, iar amantul prea tehnic din el o deranja. Îi ceruse adresa ca pe un lucru de rutină și în clipa asta o și rătăcise probabil într-un buzunar printre alte răvașe feminine.

Despărțirea în public a fost la limita ridicolului. O strânsese în brațe bâiguind niște fraze obscene. S-a desprins din strânsoarea lui ca să prindă autobuzul care mergea la aeroport. Angelika o tot tachinase cu parizianul ei. Trecând de vamă, unde niște funcționari plini de fireturi își afirmau puterea cu tot felul de ștampile, s-a simțit ușurată. A rostit un tandru la revedere acestei țări, a aruncat la coș adresa lui Gabriel și și-a salutat dinainte orașul natal unde o așteptau prieteni, proiecte și zile fericite.

Plecarea lor era prevăzută doar la 24 de ore de cea a fetelor: ploaia încetase, pământul scotea aburi și un miros de spălătorie, iar în acest miros Gabriel se simțea ca o rufă udă ce fusese bătută și stoarsă. Pe sub porți șerpuiau pârlăieșe care cărau petale de flori. O revedea pe Julia în momentul despărțirii: în păr îi străluceau picături de apă, lăsase să-i scape niște oftaturi imperceptibile, iar el nu știa dacă sunt de agasare sau de melancolie. Nu rostise cuvintele pe care le aștepta el.

A rătăcit toată după-amiaza prin locurile pe unde merseseră ei, a băut ceva în aceeași cafenea, exact pe locul pe care-l ocupase ea, căci voia să vadă peisajul din punctul în care-l văzuse ea.

Își lăsase amprenta peste tot și în spatele fiecărei tarabe din bazar, la fiecare colț de stradă o vedea cum trece, radioasă și semeață și cum îi zâmbeste. Întorcea capul pe neașteptate, sperând să surprindă că-l urmează umbrele lor

înlănțuite din ultimele zile. La apusul soarelui, s-a dus să salute cămila de pe plajă, care s-a uitat la el cu mila unui uriaș pentru un pigmeu.

Era evident că n-avea nevoie de el, aparținea universului frumuseții, iar frumusețea își este de-ajuns sieși, se lipsește de dovezi și de motive.

Julia se ivise în viața lui ca un elf care dispare de cum apare. Fuseseră de-ajuns două zile ca să provoace un sentiment de urgență, ideea unei comori ce se alcătuieste și pe care avea s-o piardă pentru totdeauna. În ciuda gesturilor lor care depășeau toate jurămintele posibile, nu-i lega nicio promisiune. Se părăsiseră cu aceeași dezinvoltură care-i unise.

Spunea bisexual în loc de bisexuil, confunda cocotă cu cochetă, capot și capotă. Aceste confuzii o aureolau cu prestigiul străineii. Deținea acea capacitate, mai îmbătătoare decât toate, de a emite o lume, de a purta în jurul ei un halou pe care-l ghiceai fără să-l poți circumscrie. Gabriel și-a găsit pe mâneacă câteva fire de păr de-ale ei și, înarmat cu aceste relicve, mai fragile decât orice, a chemat-o la el, a respirat-o adânc, stabilind o corespondență între caracterul volatil al acestor fragmente și natura fugitivă a acestei fete.

Împins să le dea un nume stărilor sufletești care-l agitau, le-a botezat cu cuvântul dragoste și efectiv s-a îndrăgostit. A regretat amarnic că nu i-a spus asta imediat, încă de la primul sărut, de la prima privire; nu l-ar fi crezut, dar o asemenea declarație, odată făcută, și-ar fi croit un drum în ea.

Nu l-a scutit pe Luc de nicio neliniște de-a lui. Acesta l-a potolit cum a putut, l-a ajutat să aleagă o vedere pentru Julia, să găsească formulările potrivite care să-i permită să se dezvăluie fără să se expună prea mult.

Si-a asumat de bunăvoie rolul de consolator. Până ce au aterizat la Orly, Gabriel și-a descărcat sufletul fără nicio

- CARE DINTRE NOI DOI L-A NĂSCOCIT PE CELĂLALT? -

reținere, nescuzându-se pentru o anume mărturisire decât pentru a cădea și mai bine în alta. Când s-au despărțit, Gabriel se simțea mai bine. Însă Luc era extenuat.

Capitolul II

Imposibila romanță

Este vorba despre faimosul club care pretinde că întruchipează Raiul pe pământ și că-i oferă fiecăruia virtuțile unui izvor de tinerețe.

Clubul l-a invitat pe Luc în Elveția, la Saint-Moritz, în schimbul câtorva ore de pian pe zi, iar el voia să-și scoată pârleala aici după apatia de la Hammamet.

În prima zi totul l-a oripilat: activitățile propuse, discursurile de bun venit, tovarășii de loisir, frenezia pentru sport care i-a apucat pe toți.

A fost iritat de mamele cu copii împopoțonate ca niște pasionarii, de puștii în ținută de vânător de fiare sălbatice, de tinerii mucoși ce-și împănau frazele cu cuvinte englezești. Cu walkman-ul lor, păreau niște bolnavi sub perfuzie.

Suferea din cauza bătutului pe umăr, a tutuitului sistematic.

Imposibil să faci doi pași fără să-ți urle în urechi bucăți de rock sau disco!

Detesta republicile fericirii obligatorii! N-o să le facă niciodată jocul!

S-a integrat, totuși, foarte bine. Înainte de micul dejun făcea jogging și după-amiaza zece lungimi de piscină. S-a inițiat până și în yoga. După cină, nu omitea niciodată să se urce cu picioarele pe scaun și să bată din mâini urlând. Scenele de comuniune colectivă îi erau penibile; însă nu se afla nimeni acolo care să-l supravegheze, să-i scruteze inima. Seara, nu rata niciun spectacol, se surprindea râzând de bancurile inepte povestite de niște nătărăi bronzăți. Prefera aceste feluri de a-ți petrece timpul, fie ele factice, gândurilor pe care le tot rumegi în singurătate.

Ea a ghicit dintru început că este diferit de ceilalți. Prin șeful satului de vacanță a aflat ce profesie are, renumele pe care și-l făcuse prin interpretările lui în duo din marii clasici. Părea îndepărtat, aproape sălbatic. L-a rezumat într-un epitet: lunar. Până și în felul lui de a se îmbrăca sau mai curând de a nu se îmbrăca de tot, de a-și lăsa gulerul desfăcut, cămașa să-i atârne.

Lucra la recepție și-l condusesese la camera lui. Nici măcar o singură dată n-a privit-o în față; i-a pus o întrebare și imediat și-a lăsat capul în jos, iar ea a răspuns părului lui. Modestia, asta îi place: e atât de obișnuită cu contrariul.

Încă de-a doua zi, l-a ascultat, la ora când se bea aperitivul, executând piese pentru pian de Chopin, Satie, Fauré. L-a admirat măiestria, dar ar fi vrut ceva mai vioi. Uneori el arunca niște priviri dure către publicul puțin numeros. Lipsa de jenă a auditoriului, copiii turbulenți, persoanele în vârstă ațipite au șocat-o. A făcut ochii mari și a aplaudat mai mult decât toți ca să-i exprime interesul ei. Trebuie să fi fost atât de obișnuit cu ovațiile! A sperat că va ieși din muțenia lui și l-a numit în sinea ei „eroul meu ezitant”.

*

Știa asta: cu riscul de a trece drept virgin, nu va putea scăpa de manevrele agățatului. Din aceste locuri emana un îndemn de a consuma în fața căruia se simțea lipsit de apărare. Dacă măcar ar fi fost și Gabriel aici ca să-l sprijine!

Remarcase atenția pe care i-o arăta blonda aceea mărunțică. Dacă avea douăzeci sau douăzeci și cinci de ani. Plăcută. Totuși, nu tipul lui. O gratifica cu zâmbete de conveniență. În caz de nevoie. Clubul nu ducea lipsă de persoane drăguțe. De ce să se arunce asupra primei venite?

Mintal, le clasase, obicei groaznic prins de la prietenul lui. Existau cele deja luate, cele foarte solicitate și celelalte, și

anume trei fete care se ocupau de copii. Dintre cele trei, a pus ochii pe o domnișoară cu fața rotundă, cu ochii veseli care-i amintea de soția unui profesor de la Conservator de care fusese îndrăgostit.

De fapt, ea fusese cea care a venit să-i vorbească în a treia seară și să-l felicite pentru virtuozitatea lui la pian. Se înroșise, bâlbâise ceva, furios că, la vârsta lui, trădează o jenă înscrisă în carnea lui precum cromozomii sau grupa sanguină.

Ea i-a propus o plimbare a doua zi împreună cu copiii și în chip de la revedere i-a lăsat prenumele său: Nathalie.

Nici nu întorsese bine spatele că el a și găsit o glumă pe care să i-o spună. O va păstra pentru data viitoare.

Chiar în seara aceea, s-a dus la discoteca hotelului, sperând s-o întâlnească. Nu prea aprecia asemenea locuri, cu atât mai puțin muzica din ele: se ducea acolo dintr-o concesie făcută epocii, pentru că este vorba de parcursul obligatoriu al celui aflat în vacanță. Nu cu mult timp în urmă, avea unele indulgențe vinovate pentru Paul McCartney sau Stevie Wonder cărora le cumpăra unele albume. Astăzi, spre deosebire de Gabriel, încetase practic să le mai asculte; pentru el rock-ul este acea formă de zgomot care trebuie să-și camufleze platitudinea ridicându-și volumul.

Nathalie nu era aici. Blonda mărunțică dansa în centrul ringului, cocoțată pe niște tocure înalte care o aduceau aproape de nivelul contemporanilor ei. Se rotea pe loc într-un fel cam prea mecanic, simulând un aplomb care era clar că-i venea de la club. Luc se surprinsese invidiind-o.

S-a instalat într-un colț, le-a observat pe dansatoarele care-și frângeau trupurile prin niște ondulații imposibil de imitat. Din muzică, din penumbră, din mișcare ele scoteau o distanțare insolentă. O întreagă lume ispititoare te pândește din siluetele lor, din fustele lor scurte, umflate de avântul pașilor de dans. Spoturile mobile le hașurau chipurile, izolau curbura unui braț, o șuviță căzută peste

ochi. Veselia și antrenul din sală i-au creat lui Luc bună dispoziție.

În această mulțime, bărbați care se credeau frumoși evoluau cu o ușurință nebună pe care el n-o va poseda niciodată, deschizându-și drum pentru pasiunile lor. Respins la marginile ringului, ca un vultur pe un gard, Luc a înregistrat câteva povești pe cale să se-nfirițe, i-a părut de îndată rău că nu el este cel care le trăiește, a descoperit în masa dansatorilor îmbătați de muzică și de ritm o întreagă ierarhie subtilă de schimburi și excluderi. A înțeles, cu un fior suplimentar, că trebuie mai ales să țină cont de organizatorii care-și împărțeau între ei noile sosite ca pe o pradă de război. Aici fiecare nu era decât ceea ce arăta că este, aparența omora retorică, toți se umflau în pene ca niște păuni. Nu știa dacă aparențele pledau în favoarea lui, dacă-i reflectau complexitatea, delicatețea sufletească.

Muzica se impunea ca un muget al mării, interzicându-le ritualurilor altceva decât grimasele și contorsiunile. Luc ar fi putut să-și dea osteneala și să se arunce în încăierare. Dar să dansezi singur ar fi fost un calvar; să te oprești din dans ar fi fost tot un calvar.

O brunetă cu o rochie neagră mulată pe corp s-a apropiat de el, cu brațele încrucișate deasupra capului, atrăgând toate privirile cu ondulările ei din șolduri. O clipă, a nutrit speranța nebună că-l deosebise de ceilalți și că venea să-l invite. A executat câteva figuri complexe și a dispărut în învălmășeală.

Fumul amestecat cu transpirația, cu umiditatea trupurilor căpăta o asemenea densitate încât l-ar fi putut modela cu mâna. A deschis gura în căutare de aer proaspăt.

Adineauri, încă mai fremăta la gândul că una dintre acele frumoase comete în derivă îl va remarca. Brusc, etalarea aceea de tinerețe și insolență l-a indispus. S-a pomenit gândind: „E prea sus pentru mine” și s-a supărat pe el. Detesta barurile de noapte pentru că, de fiecare dată, se vedea în ele desființat. Să dovedești aici că ești cineva,

asta e un adevărat tur de forță. Spre deosebire de Gabriel, Luc nu se simțea înarmat pentru o asemenea provocare.

Curând i s-a făcut greață de decibelii dați la maximum, de roboții care imitau o criză de demență. Bătrânii, frumoși cândva, care se exhibau, matroanele la menopauză care țopăiau l-au oripilat. Lumina învârtită îi ardea pleoapele. Părea o minune că mai poate încă respira.

L-a apucat panica. Acea fanfară îngrozitoare, absolut epileptică, îl alunga din acel loc de plăceri în care el nu simțea decât mâhnire. A plecat sau mai degrabă a fugit afară, cu auzul halucinat, fără să-l oprească nimeni și, la ieșire, a fost îmbrâncit de o bandă de petrecăreți care se năpusteau în arenă, martiri grăbiți să fie supuși supliciilor și să-și adauge țipetele la vacarmul alămurilor și boxelor.

În aceeași seară, Luc s-a aflat din întâmplare împreună cu alte fete și alți băieți în camera unuia dintre animatorii satului, un italian care vorbea tare, avea o coamă roșcată și se amuza să bifeze pe un calendar numele tuturor celor pe care încă nu le avusese. Deocamdată căuta o Cécile, o Olivia, o Clotilde. Cum alcoolul și țigările de cannabis circulau, atmosfera a devenit propice efuziunilor de un gen special. Un tip roșu la față și cherchelit a mimat diferitele forme ale sânilor monitoarelor de la club. Astfel, Luc a aflat că Nathalie are un piept consistent, iar blonda mărunțică unul plat. A preferat să ignore ce presupune o astfel de știință oribilă.

Camera italianului s-a transformat repede în corp de gardă. Până și animatoarele prezente se veseleau la asemenea jocuri. Luc a fost îngrozit de vocabularul folosit; i-a fost rușine să constate că adera la el, își însușea violența lui. Un blond înalt și deșirat, pe nume Patrick, le-a arătat, ascuns în spatele unui tablou, un sistem de fire, microfoane, amplificatoare legate de camera de alături, ocupată de niște proaspăt căsătoriți. Astfel, zbunguielile lor se azeau reproduse în stereofonic. Pe ecranul unui video a început să ruleze un film porno, un cuplu și-a împins flirtul foarte departe, adunarea se transforma în orgie.

După ce s-a eclipsat, Luc a reținut din aceste infamii următorul lucru: poate că n-avea dreptate să taxeze drept obscenități ceea ce nu era decât o manifestare de vitalitate. Dovada: fetele răspundeau la avansurile acestor bătăranii în timp ce pe el îl ignorau! Oare idealizase el sexul slab?

S-a culcat cu capul plin de ipoteze deprimante, simțind cum ia naștere în el un resentiment tenace împotriva lui Gabriel. Hotărât lucru, nu găsisese răspunsul la singura întrebare care-i obseda prietenul: cum să fii bine văzut de femei?

*

Peisajul avea banalitatea reputației sale. Pajiști de gazon de un verde lucitor, poduri sub care se rostogoleau frumoase torente, munți cu pășuni întinse, brazi cu miile, șomând în lipsa zăpezii. O liotă de copii zgomotoși se tăvăleau prin iarbă, își smulgeau părul, se mânjeau cu pământ, iar Nathalie, lungită lângă Luc pe puloverul lui, îl asculta, întrerupându-l uneori ca să-i despartă pe drăcușori sau să-l consoleze pe vreunul bătut.

Era studentă la drept, deci capabilă să înțeleagă, nu trebuia să umble cu șiretlicuri ca să comunice cu ea. I-a vorbit de interpretările lui și titlurile acestora - *Spărgătorul de nuci*, *Petruška*, *Boul pe acoperiș* - au făcut-o să râdă. A făcut unele remarci măgulitoare la adresa talentului său. I-a povestit câteva dintre triumfurile lui, ascunzând cu grijă că împreună cu altcineva le obținuse. Ea a râs din nou.

Nathalie i-a întins buzele și s-au sărutat sub soarele de vară care-l încălzea la ceafă. Prezența copiilor a interzis o abandonare mai intimă și s-au întors încet la hotel, în amurg, pe cărări cu ierburi înalte, trecând pe lângă vacile care rumegau leneș.

Mai rămâneau numai două zile și Luc vedea cu groază cum sosește sfârșitul săptămânii, condamnat la suprafața alburie a claviaturii pianului. În tipul acesta de așezământ, a nu te cupla cu nimeni este la fel de prost văzut ca a-ți ține pălăria pe cap la biserică. Îi era rușine că se coboară până la cabalele din acest mediu, dar participa la ele cu atât mai multă obstinație cu cât șederea era limitată.

Flirtul pornit cu Nathalie acum două zile nu se concretizase. Mai întâi, sărutările îl euforizaseră, aproape că-i venea să-l sune pe Gabriel la Paris. Însă seara, la cină, ea nu apăruse, și nici la bar mai târziu. În dimineața aceasta a aflat de la o prietenă comună că plecase în excursie cu copiii pe toată ziua, un drum lung pe jos până la pășuni. I s-a părut curios că nu-l prevenise. Îi mai rămâneau câteva ceasuri ca să știe precis care-i va fi soarta.

Și-a început seara cu nervozitate fiind sigur că nu degeaba se neliniștește, și din cauza asta era și mai alarmat. În timpul cinei, a văzut-o pe Nathalie la masa monitorilor; mersul prin soare îi colorase obrazii; coada de cal îi oscila în ritmul hohotelor de răs. Nici măcar nu venise să-l salute! Blonda mărunțică se tot fâțâia pe lângă bufet cu buimăceala unei găsculițe, iar el și-a spus că, și pentru ea ca și pentru el, претендентii nu se înghesuiau la ușă. Amândoi ar fi putut arbora o pancartă cu „Sentimente disponibile caută persoană adecvată”.

După cină, riscând totul, a abordat-o pe Nathalie, a invitat-o la un pahar în discotecă. A acceptat fără căldură. Se anunța un eșec. Abia dacă-l asculta, își saluta cunoștințele, se întorcea mereu înspre ușa de la intrare.

Catastrofa a fost punctuală și a luat trăsăturile ghidului, Patrick, zeflemist și dezarticulat ca de obicei, care cu o mână l-a bătut pe umăr și cu cealaltă i-a răpit-o pe Nathalie pentru faimosul be-bop al lui Luis Prima, *I'm just a gigolo*.

Felul în care i s-a aruncat în brațe nu lăsa nicio îndoială. Patrick era combinat cu ea, asta l-a zdrobit. Nimic nu este mai insuportabil decât admirația pe care le-o arată cei pe

care-i dorești unor terțe persoane pe care nu le stimezi. I-o suflase de sub nas fără o scuză măcar: ca un proprietar care-și recuperează bunul ce-i aparține. Sărutul pe gură oare nu însemna un angajament sau o promisiune? Era numai un obicei local fără urmări? Faptul că Luc prevăzuse întâmplarea îl lăsa și mai vulnerabil.

Comisese vreo greșeală? Și-a trecut prin minte, clipă de clipă, ultimele patruzeci și opt de ore și a trebuit să recunoască că este nevinovat. Nevinovăția asta l-a înghețat, l-a determinat să-și agraveze verdictul. Într-un anume fel, a nu fi vinovat era și mai rău: nu se arătase la înălțime. Plecând de la asta, tot ce ar fi putut spune sau face conta foarte puțin: deficiența zăcea în el. Nathalie îl dorise, iar apoi îl socotise nedemn de dorința ei. O creștere bruscă a acțiunilor în atmosfera bucolică de pe un câmp urmată de o brutală deflație la întoarcerea la club.

Până și ghidul ăsta, necioplitul ăsta îi era superior. În jurul eroilor totul devine tragedie, în jurul lui totul devenea platitudine. Avea să ajungă de râsul satului de vacanță.

Și când te gândești că le cântase Ravel și Satie acestor paiațe care continuau să-și prefere fleacurile mării muzici! Pe niște acorduri muzicale de o consternantă simplitate, dansatorii, printre care și Patrick cu Nathalie, mimau meseriile artisanale: tâmplari tăind o scândură cu fierăstrăul, fântânari scoțând apă cu o frânghie, torcătoare la roata de tors. Câte eforturi sub aceste aparențe firești!

I-a privit atent pe barbarii ăștia, fiind sigur că disprețul lui avea să-i pulverizeze. Îi excomunica pe toți!

Dar barbarii măcar se distrau. Atât de puțin ar fi lipsit ca să participe și el la veselie generală: de pildă, ca Nathalie să stea cu el în seara asta!

Această constatare l-a terminat. A blestemat nedreptatea seducției întemeiată pe niște privilegii care nu datorează nimic nici talentului, nici inteligenței. De ce într-un grup un individ este proclamat rege, este împuternicit să-i domine pe ceilalți?

Poate că lui îi lipsea apropoul, tupeul, poate că n-avea geniul legăturilor rapide care surprind și păcălesc? I-a fost ciudă pe el că nutrește asemenea gânduri când n-ar fi trebuit să-l preocupe decât cariera lui. Toate-l duceau la subiecte futile. Ca să fii dorit, ne spune bunul simț, trebuie să ai atracția fructului oprit. Fie: să ne închipuim că acum se duce și se încuie în camera lui. Risca să rămână în ea opt zile fără să-l caute nimeni!

Avea oare să recurgă la mijloace extreme? Ca prietenul acela violoncelist care, dorind să o atragă pe o fată zărită în fiecare dimineață în metrou, s-a prefăcut că leșină în fața ei pe peron. Spera să-i facă respirație gură la gură; însă, nemiloasă, ea l-a prevenit pe șeful stației, iar pretendentul nu s-a ales decât cu o doctorie întăritoare infectă, într-o gheretă de lângă ghișee.

Luc tocmai voia să se ducă la culcare, când a remarcat-o la extremitatea barului pe blondă, singură, îmbrăcată într-o salopetă fluorescentă. Cu graba unui înfometat, a străbătut cei câțiva metri care-i despărțeau, repetându-și o vorbă de-a lui Gabriel: un refuz mă galvanizează, niciodată nu mă opresc după un eșec.

*

I s-a adresat cu o voce atât de gravă încât ea a tresărit. Luc avea un aer crispat, ea a crezut că băuse. Nu, tremura un pic. A invitat-o la dans cu tonul unui cioclu care te roagă să te alături cortegiului. Că a îndrăznit, doar în seara aceea, să o acosteze – de opt zile îi tot arunca niște ocheade fără echivoc – asta a emoționat-o. De oricare altul, și-ar fi bătut joc. De el, nu.

Luc a dus-o până-n centrul ringului. Prin pânza salopetei, ea îi simțea mâinile reci, înghețate. I-a zâmbit și și-a sprijinit capul de umărul lui.

Nenorocirea s-a întâmplat deci pe un slow, cântecul unui anume Christopher Cross, un obscur crooner de peste Atlantic, o melodie languroasă de tot care s-a lipit de

partenera lui. Gata cu postitul, Luc a simțit parcă atingându-l aripa destinului. Chrystèle, acesta era numele ei, i s-a părut că are strălucirea aurului și a smaraldului. De la început îi plăcuse, era aproape convins de asta.

După Christopher Cross a urmat un rock. Lângă ei, în vreme ce toți ceilalți se zbânțuiau, Patrick și Nathalie, nemișcați, lipiți unul de altul, se sărutau cu o înfocare respingătoare. Culmea snobismului: să rămâi calm în mijlocul trepidațiilor și să te agiți pe o muzică lentă. Iar Luc se silea să țopăie pe loc, de parcă își lua avânt sau sărea de pe o trambulină!

*

Chrystèle nu-și mai explica atitudinea lui Luc: el, atât de discret de o săptămână încoace, dintr-o dată întreprinzător, ca să nu zică sâcâitor! Pe nepusă masă, îi propusese această plimbare, invocând clarul de lună și stelele. Merseseră mult timp la întâmplare, încrucișându-se cu familii, cu singuratici. Aerul era călduț, vârfurile munților era acoperite cu un vâl alb, ea nici măcar n-avusese nevoie de un pulover. Se lungiseră pe o pajiște în pantă, nu departe de un torent care curgea zgomotos. Se sărutaseră dar, el, prinzând curaj, îi umblase pe sub salopetă, aproape că o frânsese în brațe. Ba chiar îi rupsesse buzunarul. De ce să se înlănțuie pe iarba udă când la hotel îi aștepta o cameră confortabilă? Ea își încheiase la loc nasturii de la salopetă și declarase: „Să ne-ntoarcem!”

O dusese pe aceeași movilă pe care, cu două zile mai devreme, gustase din Nathalie. Chrystèle avea gura atât de mică încât abia de îndrăznește să-o sărute, de frică să n-o sufoce sau să n-o înghită. În ciuda luminii răspândită de lună, de culoarea untului proaspăt, ea nu se ferise să se lase explorată în modul cel mai clar. Caracterul insolit al locului, mirosul de pământ reavăn îl incitau pe Luc să meargă imediat până la capăt: viteza, surpriza poate că vor

compensa puțina lui tragere de inimă. Ea a refuzat categoric. Iar acel „Să ne-ntoarcem!” i-a răcit dorința.

S-au întors în tăcere. Luc deslușea în depărtare masivul muntos, aproape albăstrui, de la Sils-Maria, gigantic deget ridicat în noapte, la fel ca aceea în care lui Nietzsche îi fusese inspirat *Zarathustra*. Sub un asemenea patronaj impunător, s-a simțit mic de tot. S-a temut să nu fie nul din punct de vedere sexual și să nu adauge tuturor afronturilor din seara aceea umilirea suplimentară de a nu-și putea satisface partenera.

*

Temerile i se confirmă cu o exactitate patetică. Mai întâi degetele i se încurcă în agrafele de nedesfăcut ale sutienului, apoi în elasticul chiloșilor în care-și rupe o unghie. După aceea trebuie să purceadă la scoaterea șosetelor din fibre sintetice al căror contact îl scârbește. Se felițează pentru aceste contacte, din păcate în număr limitat, care întârzie momentul crucial. La fiecare îmbrăcăminte ce cade, speră să-i vină o inspirație. Ea este goală, însă el nu și-a scos încă pantalonii, cămașa și pantofii. Nu prea are chef să o facă. Și totuși trebuie.

Chrystèle își dă silința să coopereze ca să-l scoale pe copilașul adormit: îl dezmiardă, îl dichisește, îl alintă cu atenția unei infirmiere; iar la sfârșit, îl zgâlțâie ca pe o sticlă de suc de fructe, cu o violență aproape șocantă. Dar degeaba. Copilașul rămâne chircit. Ca întotdeauna în asemenea cazuri, ea-i spune: „Nu-i nimic”, și asta e și mai rău. Ca să pună capac la toate, Luc trebuie să dispară câteva clipe, victimă a unei subite dureri de stomac.

În străfundul inimii lui, niciodată nu le văzuse pe femei ca pe niște ființe sexuate și se mai mira și acum când una dintre ele manifesta fără ocol o pulsivitate. Crescut cu ideea că dorința este un apanaj masculin, se temea, aproape că se scuza, să-și impună propriile-i dorințe. Spre deosebire de

Gabriel, care se grăbea să-și dezbrace partenerile - așa le îmblânzea el - nuditatea însemna pentru Luc doar o îndatorire sexuală, niște dubioase și penibile încolăciri, niște performanțe de murdărie.

Copilașul se odihnește în mâna blondei. Parcă ar fi un tentacul mort al unui pui de caracatiță. Îl saltă și spune: „Sculați, voi, oropsiți ai vieții!”⁴

Asta-l rănește pe Luc: nu-i place ideea că ea poate fi și spirituală. Este bronzată, vag tulburătoare, cu aerul ei de a fi îmbrăcată cu un costum de baie alb. El se joacă cu sfârcurile sânilor ei, încearcă să-i scoată din areolele în care sunt îngropate.

Chrystèle are drăgălășenia unei blonde de culoarea tărâțelor, cârlionții unei eroine a lui Lewis Carroll. Îi spune lui Luc ce profesie are în civil, stewardesă, îi înșiră nume mari: New York, Buenos Aires, Bangkok. El dă din cap politicos și gândește în sinea lui: „Asta este o femeie, trebuie deci să mă port ca atare”.

Chrystèle posedă toate atributele feminității, fiecare acolo unde trebuie, așa cum trebuie, vizibile și pentru un miop. Luc închide ochii și în locul ei își închipuie alte creaturi în poziții îndrăznețe. Acestor pin-up-uri, le șoptește formule deocheate și le modifică pozițiile după cum îi cere imaginația.

În fine, afacerea s-a consumat în zori, când cerul se învinețea, când Luc, cu creierul plin de destrăbălări fictive, a reușit să uite cine este el, cine este ea. Pentru celebrarea victoriei, s-a auzit cântatul unui cocoș. Victoria a fost scurtă, dar onoarea a fost salvată.

*

Veșnica discuție dintre cei doi prieteni:

⁴ Primul vers din *Internaționala* (1871), imnul internațional al partidelor socialiste și comuniste (poem de Eugene Pottier, muzică de Pierre Degeyter).

Gabriel: - Nimic nu-i mai frumos decât să-i produci plăcere unei necunoscute, sărutându-i sexul umed și catifelat.

Luc: - Culmea fericirii este să te odihnești în brațele femeii iubite.

Ridicolă dezbatere: Gabriel se îndrăgostise, iar Luc se împotmolea în raporturi sexuale fără niciun viitor.

Luc își amintește de vorba atribuită lui Clemenceau⁵: momentul cel mai plăcut este când urci scara. Pentru el, dimpotrivă, fericirea începe când totul s-a consumat. După corvada carnală.

Vai de amanții care n-au, pentru a se înțelege, decât erotismul, își spune Luc.

*

Aproape că-i părea rău că pleacă din acel falanster de altitudine în care experimentase opt zile de comunism cu jumătate de normă. A descoperit că avea prieteni, suporteri, a strâns mâna multora, și-a distribuit adresa. Chiar și Nathalie i-a cerut-o. O păpușică i-a cerut un autograf „în caz că va deveni celebru”. Când a întrebat-o cu ce se ocupă, i-a răspuns: „Profesie: admiratoare”.

Vestea aventurii lui cu Chrystèle făcuse deja înconjurul hotelului: îi erau aruncate priviri complice, reușise la examenul de trecere. Patrick, însă, i-a stricat euforia declarând:

— Chrystèle? Ai dreptate, e foarte mișto.

Mișto! Sinonim cu insignifiant! Adjectivul pe care-l lipești de persoane fără relief pentru a le mulțumi că nu implică nicio consecință!

⁵ Georges Clemenceau (1841-1929), om politic și jurnalist francez, președintele Consiliului de miniștri (1906-1909; 1917-1920), supranumit *Tigrul*, a condus Franța, cu o mână de fier spre victorie și a prezidat Conferința de pace de la Versailles (1919).

*

Până la urmă i se întâmplau aventuri, dar nu în ordinea în care le aștepta: imprevizibile, bizar incomplete, depinzând de un obscur calcul al probabilităților. Aventura onora numai rendez-vous-urile care nu-i erau fixate.

Selecționarea partenerelor: n-avea nici măcar această libertate elementară. Degeaba îi reproșa Gabriel că preferă fetele asexuate - el îl acuza în schimb că preferă fetele fără creier în cap - Luc, cel mai adesea, nu făcea altceva decât să suporte capriciul celei care-l accepta.

În primele priviri, pretențiile sunt uriașe, exigența de perfecțiune este maximă. Nimeni nu este destul de frumos. În cele din urmă, ești mai puțin pretențios în privința aspectului, te mulțumești cu cine te vrea.

Cu o oră înainte de plecare, Luc o descoperise pe Nathalie plângând, în apropierea sălii de jocuri. De cum i s-a desprins din brațe, Patrick s-a și culcat cu o englezoaică sosită cu o seară înainte. Pe Luc, asta l-a necăjit, l-a bucurat, l-a umilit.

Rivalul: un pic din afecțiunea pe care i-o poartă iubita se răsfrânge asupra ta. Veți sfârși prin a deveni prieteni după ce ați fost concurenți. Dar dacă rivalul își bate joc de aceea la care râvneai, te înjosește de două ori. „Nu numai că n-ai avut-o tu, dar am avut-o eu și n-o mai vreau.”

Ăsta nu e motiv de mândrie!

*

Gabriel îi lipsea. Timp de opt zile nu putuse vorbi cu nimeni. Aici, plăteai ca să rămâi superficial.

Conversația alcătuia partea cea mai bună din prietenia lor: să discute împreună, asta însemna să se aplece asupra vieții, să o facă inteligibilă, să se desprindă de contingente. Ce puternici se simțeau în doi! Până și banalitățile pe care și le spuneau erau mai autentice decât vorbele schimbate cu alții.

Ce mai încoace și încolo, n-aveau să-i învrăjbească niște harțe pentru fleacuri, niște jalnice chestiuni de vanitate! Da, își vor continua colaborarea, vor semna alte contracte, își vor relua controversele despre artele majore și minore.

Era vremea să-și îndeplinească jurământul din tinerețe; să mănânce omizi cu unt de iac în Sikkim!

*

Chrystèle ar fi putut fi una dintre acele fete angelice la care profunzimea se combină cu vioiciunea. Pletele ei blonde conțineau atâtea promisiuni! Luc trebuia să-și toarne sentimentele într-o formă neterminată și să aibă răbdare.

Chrystèle era gata să plece pe toate meridianele planetei. Avusese dreptate că acceptase să lucreze o scurtă perioadă la club, în timpul concediului, ca să-și depaneze o prietenă. Luc și cu ea se vor revedea la Paris, era sigură de asta.

Pe tăcute, Luc o chema pe femeia sugerată de Chrystèle, implora crisalida să elibereze fluturele închis în ea. Să iasă odată din cocon, să se realizeze!

Ea căuta un bărbat care să fie atât de diferit încât să nu-l poată nici atinge, nici epuiza. Îi trebuia distanța asta pentru a tolera amărăciunea inevitabilei abandonări. Încă de la început, putea spune care va fi deznodământul unei relații serioase. Singura ei libertate consta în schimbatul detaliilor. Dar pentru aceste detalii, era gata de orice.

S-au despărțit la Saint-Moritz, pe un soare frumos, fericiți că au ceva de comemorat, neplăcându-le întoarcerile care sunt o formă de fugă, ascultând amândoi la walkman același cântec al lui Christopher Cross, care le trimitea deja niște impulsuri nostalgice.

Capitolul III ***lubirea neclară***⁶

Era, așadar, una din acele prietenii care nu supraviețuiește vârstei adulte pentru că este întemeiată pe nerăbdarea și pe gustul absolutului. Gabriel Dalbran și Luc Chantôme aleseseră foarte devreme să nu aleagă, să rămână disponibili.

Multă vreme, amânaseră adevărata viață pentru mai târziu. Mai târziu sosise: adevărata viață nu venise la întâlnire. Au continuat ca înainte, prin compromis.

Era, așadar, una din acele prietenii care supraviețuiește cu mult peste vârsta adultă și este alcătuită în cele din urmă atât din amintiri, cât și din regrete. Luc și Gabriel nu erau transfigurați: pur și simplu îmbătrâniseră.

Se produceau pe scenă numai în duo, fuseseră supranumiți „banda celor patru mâini”⁷. Diferența dintre virtuozii este fină, indiscernabilă pentru profani. Pe acest minuscul interval se făurește totuși o carieră, o reputație. De această superioritate dădeau dovadă când unul, când celălalt fără să-i acorde vreo importanță: își subordonau orice ambiție în folosul tandemului lor. Și nu știai pe care să-l dai învingător fiindcă nu ți-i imaginaai decât împreună.

Astăzi însă îi rodea inevitabila întrebare: „Cântă el mai bine ca mine?”

De altfel, nu începuseră ei să compună fiecare separat fără măcar să se mai ascundă?

⁶ În franceză, *L'amour flou* (lubirea neclară) face un joc de cuvinte cu *L'amour fou* (lubirea nebună), temă fundamentală a eticii suprarealiste și titlul unui volum de eseuri publicat în 1937 de șeful suprarealiștilor francezi, André Breton (1896-1966).

⁷ Aluzie ironică la „Banda celor patru”, numele dat de adversarii ei coaliției alcătuită din văduva lui Mao Zedong, Jiang Qing și alți conducători politici care simbolizau linia cea mai dură a Revoluției culturale a Partidului Comunist Chinez. Procesul lor, foarte mediatizat (1980), a fost semnalul demaoizării Chinei.

Julia Niederberg îl obseda pe Gabriel. Mai avea bufe-uri de dorință pentru fetele văzute pe stradă, simțea că mai are de oferit rezerve de tandrețe inepuizabile, dar în spatele chipului lor, în filigran, recunoștea trăsăturile ei. Purta cu el o afecțiune în suspensie care nu-și găsea menirea, fiindcă i-o destina numai ei.

Gabriel îi trimisese lui Julia o ilustrată drăguță. Ea nu-i răspunsese. Comisese oare o gafă?

În fiecare clipă, se alarma că legătura dintre ei a putut începe printr-un zâmbet pe o plajă. Cu aceeași ușurință, Julia putea agăța un alt băiat, iar el găsea că este îngrozitor ca o pasiune să fie determinată de o nimica toată. O privire, un semn abia schițat, iată sursele iubirii: o scurtă ciocnire între întâmplare și afinități.

A cumpărat cântecele pe care dansaseră în Tunisia. Majoritatea erau melodii anglo-saxone, deseori insipide, dar care aveau darul de a o resuscita pe ea prin cascadele lor de acorduri și tremolouri. A mai achiziționat și un disc al lui Oum Kalsoum ale cărei tânguirii dădeau acestui palmares o notă insolită. Ascultând aceste voci ale unei fericiri simple dar totuși delicioase, retrăia la nesfârșit orele somptuoase din prima lor noapte.

Venea însă momentul în care, ascultate mereu, i se acrea de ele. Bagatelele astea își arătau mizeria: lumea își pierdea strălucirea, trecutul era mort de-a binelea. Nu, Gabriel nu suporta să se mulțumească cu tainul inconsistent al amintirilor.

Luc se bucurase atât de mult să-și revadă prietenul! Fără să vrea, se pomenise foarte repede jucând rolul unei urechi complezente. Făcuse bine că se întorsese: cui altcuiva ar fi putut Gabriel să-i mărturisească faptul că iubirea este un cuvânt tocit, uzat de atâta întrebuițare, că te simți cu atât mai singur cu cât ai simțit promisiunea înșelătoare a unei fuziuni? Luc nu reușea niciodată să creadă în necazurile lui Gabriel; după o oră de monolog, tranșase:

— După mine, faptul că am iubit mai multe femei face caducă afecțiunea pe care i-o purtăm fiecăreia. Din ziua în care spui „te iubesc” la mai mult de două persoane, devii papagalul propriilor tale sentimente.

Gabriel n-a răspuns acestei sfidări, ba chiar a spus: „Ai dreptate”, când a sunat telefonul.

Era Youlia. Julia? Ei da: găsise că ilustrata lui era „telizioază”. Niciodată n-ar fi crezut că el îi va „scria”. Mai avea și-acum chef s-o vadă? Venea la Paris peste o săptămână. „Țacord?”

Gabriel radia de bucurie.

— Luc, nu-mi vine să cred, nu visez, ești martor și tu, mi-a telefonat.

— Fericitule. Și tu care te plângeai. Cel puțin tu ești iubit.

— N-a spus asta: vrea doar să viziteze Parisul.

Cu ce viteză trecuse Gabriel de la jale la bucurie! Luc a îndrăznit atunci s-o evoce pe Chrystèle. Gabriel se prefăcuse că-l ascultă cu o profundă atenție – poseda arta de a nu te asculta uitându-se fix în ochii tăi, un obicei păstrat din liceu – și șoptise:

— Ce prenume frumos! Crist, cristal, clitoris și pe deasupra aripi⁸! Brunetă sau blondă?

Luc, pretextând că are de făcut un drum urgent, ieșise deja.

*

De când se întorsese la Paris, Luc o reîntâlnise. Era singur, serile erau lungi. O va părăsi curând: mâine sau poimâine.

Spre uimirea lui, relația a câștigat repede în intimitate. Chrystèle se atașa de el, își îngăduia să aibă anumite familiarități exagerate. O tolera, dar n-o invitase cu brațele deschise. Să nu uite asta!

⁸ În franceză *èle*, ultima silabă a prenumelui Chrystèle, este omonimă cu *aile*, aripă.

Luc oscila încă între entuziasm și perplexitate. Desigur, ea avea banalitatea chipurilor de îngerăș pe care le vezi agățate prin bisericile de țară; dar cum să nu-i laude prospețimea tenului, trandafiriul de pe obraji care-i dădeau părului o strălucire suplimentară? Avea un fel adorabil de-a roși, mai ales când făceau dragoste: devenea o mică centrală termică, o bijuterie din mărgean. Ca niște faruri de poziție, pomeții îi reflectau și cea mai mică emoție printr-un bufeu de roșeață. Trebuie că fusese o puștoaică tulburătoare, cu o mutrișoară rotundă și niște ochi ca luna.

O chema Chrystèle Croissant⁹, iar tatăl ei ținea o patiserie la Evreux. Imediat, omologia asta pe Luc l-a încântat: și i-a închipuit pe Domnișara Saucisse (= cânat) având un tată mezelar, pe Domnul d'Entrecote (= de antricot) ocupându-se de o măcelărie, pe Doamna Fusible (= siguranță electrică) lucrând în domeniul electricității. Chiar pe el l-ar fi putut chema Domnul Fadiese (= fa diez) sau Loctave (= octava). E în firea lucrurilor ca oamenii să fie numiți după meseria lor. O asocia pe Chrystèle cu niște cântece de copii, cu numărătoarea cu „Doamna Tartina”, și credea că poate regăsi în ea mirosul de cacao și de cremă de vanilie. Sărutând-o, mozolind-o, își închipuia că-și înfige dinții într-o brișă caldă și găsea că e un lucru frumos ca fericirea să fie asociată cu o senzație de desert.

Ai fi zis că, în ziua în care s-a născut, tatăl ei îi suflase peste obraji un pic de făină ca să le albească pielea; ar fi putut jura că avea sângele alb ca un pârliaș de făină. Și totuși, dacă se uita mai bine la ei, pistruii de pe nas îi dădeau un aer de fragilitate anemică. Cu o bărbie și două coarne, ar semăna cu o căpriță!

Dar degetele ei! Luc le acorda o delectabilă stângăcie, ca să le transforme apoi în cârlige roșii, congestionate. Nu-i plăcea cu adevărat în ea decât semnul vaccinării, căpșuna din susul brațului ei gol.

⁹ *Croissant*, substantiv comun, înseamnă „corn, croasant”.

Se mira că el o contemplă așa minute în șir fără să scoată o vorbă, râdea de felul lui de-a pronunța Chrystèle Croissant insistând pe aliterația *cr* care-i evoca, zicea el, o coajă de pâine sfărâmată cu dinții. Ea voia să iubească pentru a imita; și imita pentru că iubirea era pentru ea o poartă deschisă spre niște cunoștințe de obicei ascunse. O atrăgeau numai ființele care pot îmbrățișa cele mai vaste experiențe și sunt niște revelatori, aproape niște alchimiști apți să destăinuie elementele unei inițieri. Iată de ce nu spera ca Luc s-o iubească la rândul lui: nu aspira la altceva decât la a se cuibări în brațele lui și a-l asculta vorbind.

*

A sosit într-o dimineață de septembrie, aureolată de o lumină blândă. Orașul, clima, anotimpul se coalizaseră ca să-i ofere lumina aceea special cernută pentru ea. Sfârșitul verii, atât de frumos la Paris, le dădea carafelor de vin o strălucire de giuvaeruri, colora fațadele imobilelor. Nici măcar castanii nu lăsau să le cadă frunzele, tocmai pentru a prelungi iluzia.

Julia a transformat toamna aceea în primăvară. În primele zile, Gabriel a fost parcă hipnotizat și n-a văzut-o, atât de mult îl zăpăcea. Chipul ei i s-a părut un miracol optic permanent. Fără vâlul înșelător al bronzului, a găsit că-l intimidează și mai mult decât în Tunisia. Era o ființă-semn, nu încăpea nicio îndoială în privința asta, figura ei angelică exprima aspirația către cer, puritatea.

Stă în picioare, doar cu lenjeria de corp pe ea, cu umerii goi, și cu sandale în picioare. Un tricou mulat pe bust îi coboară până la jumătatea pulpelor. La gândul că va profita de aceste bogății, pe Gabriel îl trec fiorii. Rămâne stupefiat de dezinvoltura, tinerețea și carnația ei de copil. În jurul ei există o aură persistentă: prezența tuturor femeilor pe care le-ar fi putut întruchipa și le-a înlăturat, dar care fac totuși

parte din ea. Este o sculptură din zăpadă de un alb care îl orbește.

Îi mângâie pielea cremoasă, hrănită, scăldată de alte creme, lapte curgând din lapte, cărnuri catifelate ale căror rotunjimi îl răscolesc. Picioarele de o vigoare uimitoare îi pun în valoare talia înaltă. Posedă ambiguitatea proprie fetelor atletice care suprapun robustețea și volumele, forța și abundența.

Mai ales cuibușorul dintre picioare este blond veritabil. Gabriel vede în asta un semn de onestitate, o fidelitate față de etica protestantă care poruncește să nu trișezi. Blănița de sub pânțele îi amintește de marmotele din Alpi, hibernând în vizuinele lor până la primele zile frumoase de primăvară. Fundul are prospețimea, catifelarea unui fund de bebeluș. Fesele, despicate în formă de semilună cu o jumătate palidă și alta aurită, reproduc Nordul înghețat și Sudul luminos din țara sa. Naționalitatea îi coboară până la asemenea detalii: poartă, înscrise pe trupul ei, relieful, vegetația, culorile Elveției.

Îi place scriitorul Max Frisch, moda în negru și alb, ritmurile afro-cubaneze. Afirmă valorile complice ale igienei și buneii dispoziții, se spală pe dinți după fiecare masă, în permanență arată bine la față asemeni cuiva care trăiește în aer liber și ia un mic dejun complet. Râde mereu, se mișcă la cel mai mic impuls, pune rafinament în cele mai simple gesturi. Dispune de favoruri contradictorii: înaltă, dar destul de scundă ca să fie luată pe genunchi; străină, dar destul de savantă ca să poarte o conversație în franceză; curioasă, dar nu până la pedanterie. Este Heidi¹⁰ pierdută în oraș și încântată că s-a pierdut.

Când pleca fără Gabriel ca să viziteze capitala, aceasta își expedia dublul ca pe un înger păzitor ca să-i deschidă calea să răzbată prin mulțime, să-i îndepărteze pe cei sâcâitori. La fiecare intersecție, obliga mașinile să

¹⁰ Eroină a unei serii de romane pentru copii ale scriitoarei elvețiene de limbă germană Johanna Spyri (1827-1901), Heidi este o orfană crescută de bunicul său într-un sat de munte.

încetinească, improviza treceri de pietoni, presăra flori pe peluze și-i punea pe traseu cloșarzi decenti, șoferi amabili, polițiști curtenitori.

*

Și totuși, pentru el ea rămânea un dureros secret. Era mâhnit că, după opt zile, n-o poate defini mai bine decât după primul ceas petrecut împreună. Degeaba știa că dragostea adevărată este indiferentă la sentimentele iubitei, se temea că nu i se va plăti cu aceeași monedă. Julia practica arta complimentului cu parcimonie și nu-i punea niciodată întrebări indiscrete despre viața lui.

Îl rodea nesiguranța. Grăbit să o pună într-o ecuație, a disecat-o, i-a găsit defecte. Dar defectele o făceau mai enigmatică și contribuiau la farmecul ei, așa cum o spărtură subliniază și mai mult perfecțiunea unei statui antice. Tumultului provocat de întâlnirea lor, îi opunea, în sinea lui, o imperioasă nevoie de claritate. Numai scurtele episoade pe care Julia le consacra treburilor zilnice îl linișteau. Pentru o clipă ea își pierdea poziția ridicată și atunci se putea apropia de ea, îi putea vorbi ca unei surori.

Își relua însă repede inalterabila ciudățenie, redevenea o femeie propice punerii în scenă a tuturor incertitudinilor. Lui Gabriel îi era de-ajuns să-i audă timbrul vocii, felul ei de a ataca o frază, pentru a ști că nu era nici a lui, nici de aici. Și din nou, visa s-o încadreze, s-o fixeze cu un bold ca pe o insectă, ca să înceteze să se mai miște. De ce oare n-o iubea pur și simplu așa cum se iubește o fată care cere să fie amețită, zăpăcită?

Îi elaborase un program încărcat, itinerarii baroce pe care înțelegea să le ducă repede la bun sfârșit. Voia s-o stupefice și s-o facă să păstreze despre Paris o amintire uluitoare. A ținut s-o pună să străbată orașul în sensul soarelui, să înceapă cu Place de la Nation și să termine în amurg cu blocurile turn din cartierul La Defense. Dar încă de la ora unsprezece s-au rătăcit în împrejurimile pieții

Bastiliei, Gabriel a făcut bășici la călcâie, ziua s-a diluat într-o hoinăreală leneșă din terasă în terasă, iar soarele și-a continuat singur drumul spre apus.

Căci, în locul ieșirilor în oraș, al dineurilor în locurile la modă unde o prezenta unor mondeni, unor celebriți, unor tipi lingușitori cărora le uita numele și chipul, ea prefera de departe serile petrecute acasă.

Gabriel îi gătea mâncăruri pe bază de usturoi, verdețuri și unt, un deliciu pentru gură, dar un flagel pentru mirosul ei, după care se așeza la pian și-i cânta serenade.

Degetele îi alergau pe clape, se desfăceau ca un compas, se închideau ca niște foarfeci, iar Julia le și vedea umblându-i pe piele, transformând-o într-o claviatură de carne, o catedrală de culori și de parfumuri pe care aveau s-o facă să răsunе. Când romanțele și valsurile îi aprinseseră urechile, se ducea la el, îi lua mâinile, i le punea pe ea, închizându-și ochii.

*

Erau capul dublu al aceluiași corp și trebuiau mereu să fie doi ca să alcătuiască unul. S-ar fi zis că sunt copii mici – așa și erau – grăbiți să-l creeze prin prietenie pe fratele pe care nu-l avuseseră.

Locuiau la câteva sute de metri unul de celălalt, așa încât nu puteau face niciun pas pe stradă fără să se întâlnească. Se vedeau la micul dejun luat adeseori în același bar, la cafeaua de după prânz, se reîntâlneau să lucreze împreună și se întrezăreau seara, la cumpărături. Iar când, după o zi de lucru, se așezau din nou la pian, atacau exerciții ingrate, se consolau gândindu-se la celălalt care, la aceeași oră, se spetea pe aceleași game. Și fiecare vorbea despre mine spunând „noi”.

Totuși, de câteva săptămâni, întâmplarea nu-i mai aducea pe unul în fața celuilalt și, deși vecini, ai fi zis că se evitau.

*

Apare o ființă. O ființă oarecare în toate privințele. Te încurcă. N-ai nevoie de ea, dar nu mai vezi pe nimeni altcineva. Te mulțumești cu ea care devine o obișnuință. Luc se instalase puțin câte puțin într-o viață comună cu Chrystèle.

Uneori, dintr-o tresărire de energie, urmărea o trecătoare pe stradă; după aerul ei impenetrabil, închis, își spunea: „Oh, asta trebuie că nu e deloc îngăduitoare, inutil să-mi bat capul cu ea”. O lăsa să-i scape fără să regrete, aproape ușurat, ca să vadă că un pic mai departe o abordează un alt băiat și începe să vorbească cu ea.

Fetele frumoase îl răneau, îndeosebi adolescentele cu picioare lungi, cu părul în vânt, schițând în aer insesizabile dorințe. Alături de înflorirea lor arzătoare, Chrystèle era doar o eboșă, un copil oprit din creștere. Și atunci le scruta cu aviditate fața, le găsea unele anomalii. Nu erau chiar așa de frumoase: o grijă mai puțin!

O persoană ne place până ce detectăm în ea un detaliu care ne stânjenește. Și sfârșim prin a nu mai vedea decât acest detaliu, întrebându-ne cum de nu ne-a izbit asta mai de mult. Luc a descoperit în același timp la Chrystèle mai multe lucruri care-l tracasau: buzele i se încălecau, îi plăcea să plescăie din ele și întotdeauna cea de jos se ridica peste geamăna ei, acoperind-o. Mai era și un început de bărbie dublă care se umfla de cum își lăsa capul în jos; și pe urmă urâtul obicei pe care-l avea de a-i face cu ochiul de îndată ce spunea un banc.

Examinarea asta îl dezgusta. Ce-ar fi spus dacă și ea l-ar fi decorticat cu aceeași minuțiozitate? Și la el erau lucruri de criticat. Trebuia s-o ia așa cum era. Dar fără să vrea, o examina din nou. Nu voia să facă parte dintre cei picați la examenul iubirii.

La ea totul evoca o feminitate latentă, un lut frământat de mâna unui artist obosit care adormise când lucra. Natura făcuse să crească un pic de materie apoi se

retractase, zicându-și că n-avea să mai adauge încă o eroare la toate stângăciile existente, imediat însă Luc se corecta: într-o zi o să înflorească da, într-o zi o să devină femeie.

Chrystèle ținuse morțiș să-i prezinte apartamentul ei, un fel de garsonieră la demisol mobilată după moda anilor șaizeci: draperii indiene, pernuțe de toate culorile. Pe pereți, pe etajere tronau rămășițele unei copilării încă prezentă: gnomi, câini de porțelan și, pe patul acoperit cu o cuvertură din mătăsică de Madras, un urs din pluș.

„Ăsta-i Poupou”, i-a spus ea aproape scuzându-se și i-au apărut două gropițe în obraji.

I-a pregătit un dejun vegetarian: orez biologic fără sare, salată foarte puțin aseasonată în care rămăseseră fire de nisip, un amestec de suc de țelină și de morcovi.

Nu voia totuși o felie de șuncă? Luc a refuzat: se săturase. I-a vorbit mult despre cât de dăunătoare este carnea care te face agresiv și-ți otrăvește sângele. Luc a fost de acord, neavând nicio părere asupra acestui subiect. În loc de cafea, l-a servit cu un ceai de verbină și, cu ceașca pe jumătate plină în mână, a ațipit.

Somnolența asta l-a surprins: nepăsare de fetiță care se cufundă în somn sau ramolism de cucoană bătrână care nu se mai controlează? Spre stupefacția lui, a înclinat spre a doua ipoteză: se tasase pe scaun, un pic buhăită la față ca și când o lentă metamorfoză avea să-i unească într-o singură bucată capul și bustul.

Când s-a trezit, foarte jenată, s-a îmbrăcat în stewardesă. Chiar în seara aceea zbura la Istanbul. Uniforma îi dădea un fel de autoritate impersonală care lui Luc i-a plăcut. A mimat pentru el gesturile de la bordul avionului, i-a dat și i-a luat un platou imaginar, i-a verificat centura de siguranță, l-a bombardat cu ocheade, l-a înnebunit cu pisicelile ei. A tras-o spre el. Ea s-a zbatut, l-a certat.

— Dar, domnule, unde vă treziți?

I-a căzut în brațe, iar el i-a suflecat fusta cu frenezie.

— Terminați sau îl chem pe comandant!

În clipa următoare, Chrystèle era goală și tot ce-l seducea pe Luc la ea, bluza albastră cu alb și cu inițialele companiei aeriene, taiorul cochet, zăceau pe jos. A reușit să-i ia sânii slabi drept un piept opulent și s-a cufundat în carnea aceea palidă.

Dă-i înainte, toate astea erau ceva trecător, trecea printr-o perioadă de dizgrație. Dieta o să ia în curând sfârșit.

Pentru prima oară, Chrystèle l-a simțit ca pe un adevărat amant.

Venită numai pentru un week-end, Julia s-a simțit atât de bine încât a rămas două săptămâni. Voia să asiste la concertul dat de Luc și Gabriel la sala Pleyel la sfârșitul lui septembrie. Cei doi prieteni se vedeau zilnic pentru repetiții. Luc ținea să înnoade un dialog. Gabriel îl contempla cu niște ochi absenți, nu relansa niciun subiect și, o dată reglate detaliile tehnice, pleca, nici măcar nu bea o cafea cu el.

Cum putea fi atât de rece, cum se putea retrage la o asemenea distanță?

*

În prima parte, au cântat *Sonata în re major* de Mozart și *Dansurile ungare* de Brahms. Puseseră la punct o formă de recital la patru mâini invariabil. Începeau cu un clasic unanim apreciat, apoi urcau în timp până la o operă recentă care se apropie de atonalitate. Le plăceau aceste maratoane de-a lungul secolelor care recapitulau muzica occidentală.

Și de data asta, de îndată ce au atacat, după pauză, primele măsuri din *Boul pe acoperiș* de Darius Milhaud, publicul a aplaudat această schimbare de registru. Îi captaseră atenția acestei creaturi docile, gata să te urmeze cu ochii închiși dacă ai strunit-o bine.

La început, Chrystèle s-a panicat. Să-i vadă pe Luc și pe Gabriel înțepeniți în frac, pe marginea abisului negru al sălii, cu pianele unul în fața celuilalt căscate și arătându-și măruntaiele de metal, i s-a părut ceva necuviincios, aproape obscen. Lângă ea, Julia, căreia tocmai îi fusese prezentată, își mușca cu febrilitate buzele.

Mai întâi, Chrystèle n-a auzit nimic din *Sonata* de Mozart; îi auzea pe oameni tușind, auzea scaunele scârțâind, iar rarele note care-i ajungeau la ureche îi păreau false. Se aștepta ca publicul să huiduiască, să fluiere, să izbucnească în răs, să iasă masiv din sală. Luc și Gabriel au trebuit să înceapă andantele pentru ca ea să-și dea seama că erau două miracole cu o tehnică impresionantă. Îl ascultase deja pe Luc acasă: aici totul căpăta o altă dimensiune. Asista la o performanță ieșită din comun pe care niciun muritor, chiar și după ani de antrenament, n-o putea susține în locul acela.

Degete? Nu, douăzeci de diavoli în transă, douăzeci de ființe în plin sabbat. La capătul unor mâini lungi și flexibile, niște degete care creau notele așa cum un genni¹¹ creează obiectul dorit prin simplă voință, degete care trimiteau adevărate descărcări electrice în fildeșul clapelor și ar fi făcut să cânte până și un scrin.

Cei doi instrumentiști se completeau de minune, abolind chiar și ideea unei diferențe între ei. Se întreceau în urbanitate, cu o egală fervoare, se ascultau, schimbau replici ca tot atâtea confidențe pline de reținere. Părul țepăn al lui Gabriel, coama buclată a lui Luc sfârșeau prin a se contopi la unison. Și nu mai vedeai decât un singur profil dotat cu patru manșete imaculate care sclipeau suspendate deasupra claviaturilor. Din cercul lor fermecat, Chrystèle va fi pe veci exclusă. Cât îi invidia pe bărbații care își infuzează în viață anumite rituri și se adună în frății complice!

¹¹ Personaj fantastic din mitologia arabă, duh bun sau rău.

Gabriel, pus la patru ace, perora. În seara aceea, își exagera efectele, dădea din cap, își exhiba degetele ca domnii care-și bombează pieptul în fața doamnelor și le cuceresc. Luc avea impresia că, fără să-l asculte, coechipierul său își dădea osteneala ca pianul lui să-l acopere pe celălalt. „Pe legea mea, vrea să mă înlătore! Cum face de nu transpiră? Și fața asta pe care nu i se citește nicio oboseală!” Incontestabil, dragostea îl avantaja. Luc și-a amintit ca de niște palme de cele trei acorduri cu care voise să atragă atenția publicului.

Imediat după concert, lumea va veni să-i felicite și, ca de obicei, unii vor fi partizanii lui, alții ai lui Gabriel. Adulatorii lor, chiar și prietenii lor se coalizau ca să-i despartă. Insinuările alea constante cu privire la „locomotiva” duoului lor! Până acum, datorită diplomației impresarei lor, Esther Lehmann, își reglaseră în mod amiabil problema redevențelor, a dispunerii numelor și fotografiilor pe coperta discurilor. Și dacă s-ar putea împărți totul, în afară de semnătură?

Deodată, când tocmai începuseră *Concertul pentru două pianе* de Stravinski, s-a produs o pană de curent: întuneric beznă. O clipă de stupeoare, apoi unul dintre pianiști reîncepe. Sfidează întunericul de parcă ar fi avut o lampă în vârful degetelor, iar aplauzele îi salută curajul. Julia și Chrystèle își aprind în același timp brichetele ca un omagiu adus acestui pionier. Care dintre ei îndrăznește astfel să înfrunte noaptea? Oricare ar fi el, va fi sărbătorit, celebrat. Sute de flăcărui strălucesc, iar pianul continuă să freamăte.

Când revine lumina, lumea-l vede pe Luc în picioare, cu spatele la public, și pe Gabriel zbatându-se la Steinway-ul lui cu reflexe acvatice, auditorii se ridică în picioare. Bravura, brio-ul amantului ei o dau gata, o fulgeră pe loc.

*

În culise, a fost mare afluență în jurul eroului zilei care le lansa admiratorilor lui vorbe de duh ca pe niște confetti.

Luc știa prea bine că nu sala de concert este „arena sângeroasă”, ci cabina în care melomanii, odată cu elogiile, îți lansează o săgeată otrăvită al cărei efect nu se stinge decât după luni de zile. Și-a călcat pe suflet discutând cu haita voaiorilor, a șacalilor de tot felul, străduindu-se să facă o bună figură. Îi venea să fugă ca să șteargă rușinea de a nu fi putut continua pe întuneric, ca să nu-i mai vadă pe toți lingușitorii ăștia înghesuindu-se în jurul lui Gabriel; de pildă, pe colosul cu părul alb care l-a tras deoparte, i-a strecurat o carte de vizită și i-a strâns mâna cam cu prea multă căldură. Dar ce mai așteaptă ca să vină să-l salute și pe el?

— Ăsta? E reprezentantul unei firme americane de discuri. O propunere de turnee, cred.

— Pentru noi?

— Poate; sau numai pentru mine.

— S.U.A.?

— Da, S.U.A. Firește, o să fac totul ca să vii și tu.

— Firește.

Cina, luată în patru într-o braserie din apropiere, a fost un infern. Sub atitudinea prevenitoare a lui Gabriel, Luc presimțea o lovitură de pumnal.

E-atât de sigur de aureola lui și ăsta, că se complace să declame povești defavorabile pe seama mea. Escalele mele la Aden și Khartoum datorate lui Chrystèle: gata cu mofturile astea exotice! Îi urăsc pe călători. Și elvețianca asta cu numele ei imposibil de pronunțat, cu accentul ei atât de tare. „Preoteasă a geniului germanic”, ți-aș arăta eu ție! Chiar stereotipul blondei. Adorația pe care i-o arată lui G. are ceva umilitor. E simplu, nimeni nu mai există decât el. Vulgaritatea procedului cu care a trebuit el să și-o atașeze, să se prezinte drept ființa ce-ți scapă printre degete, insesizabilă, și asta a mers! Dacă-ar ști ce-o așteaptă! Uite-o și pe Chrystèle cum pune întrebarea fatală: cum au ajuns să cânte împreună? A, nu, asta nu, nu în seara asta! Din fericire, G. eludează: conservatorul,

concursurile internaționale. Dar de ce tot înșiră anecdote „umoristice”? Aia inevitabilă cu Rubinstein pe care impresarul îl sfătuia să nu sară nicio notă fiindcă prețul biletului, foarte scump, le dădea auditorilor dreptul la toate notele. Și aia cu interpretul polonez, al cărui dușman a retezat pe jumătate picioarele taburetului înainte de recital și în plină *Appassionata* cade pe jos și nu se mai ridică, în sensul figurat al cuvântului, de vreme ce chiar în ziua aia și-a abandonat cariera. Și ele se pun pe un răs! Și-și unesc dulcile lor glasuri ca să împartă cu dărnicie elogiile. G. îmi aduce un omagiu. Asta e, un premiu de consolare pentru cel învins!

Gabriel a făcut tot ce-a putut ca să relanseze conversația. Simțea cum se instaurează dușmanul de moarte al tuturor convivilor: tăcerea. Muțenia lui Luc a sfârșit prin a atârna mai greu decât veleitățile lor de a comunica. Avea să-i strice triumful.

S-a comandat șampanie. Când ciocneau cupele, a intrat pe neașteptate în braserie un tip hirsut, dezgustător care a venit la ei să le cerșească un ban. Îl însoțea o duhoare îngrozitoare. S-a apropiat de Julia și i-a răsuflat în nas.

Ea s-a tras înapoi, strâmbându-se. El s-a pornit să râdă răgușit, a apucat sticla de șampanie și a amenințat-o cu ea.

Luc s-a interpus și l-a trântit pe jos. Tare l-ar mai fi lovit, dar au sărit chelnerii.

— Cum de pot lăsa să intre o asemenea otreapă?

— Ca să-ți permită să fii cavalier, i-a răspuns Gabriel.

*

S-au despărțit surâzători, dar furioși. Luc fiindcă nu și-a putut ascunde ciuda, Gabriel fiindcă a trebuit să împartă ovațiile cu Luc. A simțit dintr-odată că s-a săturat să mai fie flancat de dublul lui, să-i târască după el numele, ca pe o greutate legată de picior. Era vremea să zboare cu propriile-i aripi.

— Julia, știi ce mi s-a propus astă-seară? Un turneu în zece orașe americane la primăvară!

— Numai ție?

— Numai mie. Impresarul american mi-a spus textual: „Darurile dumneavoastră se detașează net de cele ale partenerului, vă mutilați posibilitățile cantonându-vă în pianul la patru mâini”. Formidabil, nu?

— Dar, Gabriel, ce fel de prieten ești tu?

Mișto: Chrystèle îl găsisse pe Gabriel „mișto” și, în clipa în care ea a rostit acest cuvânt, Luc și-a iuțit pasul. Calificativul acesta îl urmărea. Ea mesteca un chewing-gum în mod hipnotic și mergea cu pași mărunți lângă el, trei pentru unul de-al lui. S-a împiedicat de o ridicătură a trotuarului, și-a pierdut echilibrul, a fost cât pe ce să cadă. Da, să se-ntindă lată pe caldarâmul unsuros!

— Dă-mi mâna, că iar ai să aluneci!

— Nu pot, i-a răspuns ea cu o strâmbătură, mi s-au umflat mâinile de atâta aplaudat. Îți dai seama, scumpule, aproape c-am făcut bășici pe palme pentru tine.

Și i le-a arătat ce roșii erau. Luc și-a spus în gând: „Între noi doi, e într-adevăr alianța celor fără niciun grad, a celor obscuri”.

*

S-au întors acasă în zori, într-un moment nemânjit încă de zgomot și fum. Deasupra acoperișurilor stătea suspendată un fel de așteptare. Evaporându-se, noaptea lua cu ea cenușiul fațadelor, lepra de pe străzi. Parisul făcea baie în azur.

După cină, dansaseră fără oprire într-un bar de noapte din Rive droite¹². Trupurile frecate unul de altul, alcoolul, frumusețea câtorva persoane întrezărite, în fine, focul din rărunchi stârnit de muzică i-au aruncat în stradă într-o stare

¹² Rive droite (pronunțat rivdroat), cartierele de pe malul drept a Senei (Marais, Hale, Operă, Pigale etc.) cu cele mai multe localuri de noapte.

de grație, literalmente propulsați deasupra pământului. Au mers mult pe jos, dar ritmurile acelea exuberante îi purtau încă, nelăsându-i să se ducă la culcare. Au făcut dragoste în liftul unui imobil a cărui ușă de la intrare rămăsese întredeschisă. L-au blocat între etajele doi și trei, dar tremura din toate încheieturile și se izbea de pereți. I-a alungat din el potaia portăresei, trezită devreme. Și-au împărțit între ei o brioză și niște cornuri la tejgheaua unui bistro. Era ultima lor zi împreună.

Julia pleca spre seară și Gabriel încă nu-i făcuse nicio declarație. Lăsa să-i scape oftaturi, îi șoptea fraze duioase în timp ce ea dormea. Se temea că se leagă prea tare, se temea și că nu se angajează destul.

Îi era frică mai ales să nu fie prost primit. Chiar banalitatea vorbelor ce trebuiau rostite îl handicapa. Și atunci a ales dezinvoltura: dacă ea îi râdea în nas, va putea pretexta că a fost doar o glumă.

Însă când să facă pasul cel mare, s-a oprit. Se luminase bine de ziuă și lumina îl jena. Frica te împinge la mărturisiri: amanții și polițiștii cunosc bine acest dicton. Dar tot frica te face să nu mărturisești. În cele din urmă, Gabriel a profitat de faptul că Julia făcea un duș ca să-i strecoare pe sub ușă de la baie un bilețel scris la repezeală. A așteptat apoi o veșnicie, ea a venit în sfârșit cu părul ud, lipit de cap ca o bonetă, cu bucata de hârtie lipită de obraz, s-a uitat la el și l-a sărutat.

Brațele i se zbăteau în aer, crupa ba se retrăgea, ba se oferea. El putea să-i numere fiecare por de pe piele, cărlionții încă uzi de pe ceafă, îi ținea cu mâinile arborele umed al spatelui, umerii largi și supli. Din pânțelele ei urca un greu, un îmbătător miros de viață. El îi stârnea o furtună în mucoase, îi mângâia rotunjimile care aveau densitatea amforei, catifelarea mătăsii. Ea își ținea pleoapele închise, privirea întoarsă înăuntru, savurând o fericire care nu trebuia ispășită niciodată. Dar plăcerea aceasta, manifestată la câteva ore înainte de plecare, pe Gabriel l-a

șocat. De pe buzele lui Julia, în loc de răspunsul așteptat, se desprindeau numai gemete impudice.

A așteptat să ajungă pe scara vagonului ca să-i spună: „Și eu te iubesc”. Trenul plecase deja când el a reușit să articuleze: „E adevărat?” Ei îi venea să plângă, dar tocmai se machiase și nu voia s-o mai facă din nou.

În vreme ce trenul trecea de suburbii, ea a înțeles că neliniștea n-o va mai părăsi. Gabriel frânsese lejeritatea începutului. S-a supărat pe el că pusese capăt deliciosului suspans și a regretat zilele fericite în care iubirea rămânea neclară.

- CARE DINTRE NOI DOI L-A NĂSCOCIT PE CELĂLALT? -

PARTEA A DOUA

Capitolul IV

În calda ură a unei vechi prietenii

Și atunci, totul s-a dat peste cap; luni întregi de jenă s-au cristalizat în jurul acelei pene de curent ca să-i disocieze pe Luc și Gabriel. Au dărâmat singuri edificiul construit cu răbdarea de zece ani încoace.

Nu-i opunea nicio cauză sau credință incompatibilă. Practicarea artei îi sustrăsese de la experiența in Justiției, obișnuindu-i doar cu conflictele psihologice, cu bârfele din cercurile restrânse. Niciodată nu-i solicitase Istoria și existau motive serioase să se creadă că aceasta va ști să rămână discretă până la sfârșit.

Trăiau într-un teritoriu aflat la adăpost de convulsii: doi mic-burghezi ai epocii de după război ale căror singure câmpuri de bătaie erau sălile bistrourilor unde își măsurau puterile în jurul biliardelor electrice.

Mizaseră puțin și primiseră mult fără a risca nimic. Poate că succesul îi atinsese prea devreme, ca acele averi subite care îi surprind pe dezmoșteniți și-i doboară mai sigur decât sărăcia? Poate că laudele, contractele, vânzările confortabile îi dezaxaseră? Reușita poposisse peste ei ca porumbeii pe o statuie: porumbeii își pot lua zborul în orice clipă.

Acum fiecăruia îi venea gândul oribil că numai datorită lui avusese succes colaboratorul său. Numele lor mereu asociate le-au devenit odioase și le-ar fi schimbat cu dragă inimă.

Odată stabilite toate acestea, ar fi trebuit să se despartă. Dar prea mult din fiecare se întipărise asupra celuilalt. Jocul pe care-l practicau odinioară, să-și schimbe între ei numele de familie, să se numească Gabriel Chambran și Luc Daltome, devenise realitate. Simțeau mânia, angoasa a doi indivizi care vor să se despartă pentru că totul îi apropie. Niciodată nu este plăcut să te afli în dezacord cu o persoană dragă. Dar cel mai grav este să cazi de acord cu

ea asupra tuturor lucrurilor. În momentul în care voiau să se distanțeze unul de celălalt, descopereau că sunt într-un totu asemănători, ba mai rău, interșanjabili.

Când Esther Lahmann, impresara lor, a primit de la Luc și de la Gabriel un telefon indicându-i că încetează să mai lucreze împreună, l-a convocat imediat pe directorul casei lor de discuri și i-a pus o singură întrebare: pe care pariem?

*

Gabriel sperase să-și dobândească liniștea destăinuindu-se lui Julia. Zonele de umbră se înmulțiseră.

Femeia asta îi intrase în viață, își extinsese influența, își țesuse pânza de păianjen și acum plecase! Fantoma ei bântuia apartamentul, dormea în pat, ieșea din bucătărie. Rănile făcute de ea în timp ce s-au iubit se cicatrizaseră, dar el le deschidea cu unghiile pentru a-și perpetua în propria-i carne urmele trecerii ei. Îmbrățișările, fericirea celorlalți amanți văzuți pe stradă îl răneau acum: ar trebui interzise asemenea efuziuni în public!

Ce prostie făcuse să caute o inimă la 600 de kilometri de el!

Atunci, ca să-și umple zilele în care el se afla departe, Julia și Gabriel și-au trimis prin poștă casete înregistrate. El a inițiat-o în capodoperele pianului, a făcut-o să-i cunoască pe creatorii și interpreții lui favoriți. În schimb ea, pentru că îi plăceau cântecele care zgândăresc melancolia, l-a îndopat cu cele mai celebre duete de *soul music* în care bărbați și femei își deplâng despărțirea, dar se și îmbată cu ea.

Gabriel absorbea cu încântare șlagărele astea care ți se urcă la cap, în timp ce Julia se iniția în matematica fericită a unui Bach, în performanțele cromatice ale unui Liszt. Curând și-au ales câteva bucăți fetiș; astfel, în cea mai inocentă profanare, Aretha Franklin s-a încrucișat cu *Variațiunile Goldberg*, sonatele pentru vioară și pian de

Mozart l-au acompaniat pe George Benson, Marvin Gaye a străbătut *Nocturnele* de Chopin.

Tristețea lor, fiind sublimată într-o artă, li se părea mai ușor de suportat. Ascultarea acestor obiecte sonore însemna delestarea de celălalt, păstrarea doar a celei mai subtile chintesențe din acesta. Credeau că au găsit ecuația care le rezuma, le exalta legătura; iar cântecele de jale și de leagăn deveneau astfel un motiv de bucurie: apropiindu-i, îi consolau că nu sunt împreună.

Gabriel îi promisese lui Julia să-i pună pe note accentul ei de elvețiancă alemanică: cu ea franceza devenea o limbă improbabilă, minunat de obscură, asemenea valizelor cu fundul dublu sau triplu ale căror ascunzători par inepuizabile. N-o vorbea, o fredona, în gura ei cuvintele se tamponau și, eliberate de îndatorirea lor de a însemna ceva, alcătuiau niște aglomerări surprinzătoare.

Gabriel celebra în ea naționalitatea diferită, cealaltă cultură. Relația lor, sfidând armonia care există între compatrioți, se clădea pe disonanță. Îi era cu atât mai apropiată prin inimă cu cât era mai îndepărtată prin geografie; nu împărtășeau aceleași peisaje, dar făceau din această deosebire puntea care-i unea.

Ea era idealul strălucind dincolo de orizontul lui obișnuit, o aureolă cu o lumină pe care o împingea departe, dincolo de Elveția; îi va aduce ca zestre toate provinciile din Europa Centrală, marile patrii ale muzicii occidentale. Gabriel aduna rădăcinile lor și reușea să dilateze cuplul format de ei la dimensiunile unui continent.

Dar când, noaptea, se aflau singuri, fiecare în patul lui, răsucindu-se când pe o parte, când pe alta, nu mai erau decât doi indivizi fără o lume în spatele lor, fără tradiții, doi indivizi pierduți unul fără celălalt.

De fapt, diferența aceasta, lăudată la modul liric de Gabriel, această miraculoasă disimetrie îl rodea. Cu atât mai mult cu cât, în materie de străinătate, cu Julia nici că

se putea ceva mai bun: Elveția! Prietenii lui plecau în Orient, străbăteau Africa, Amazonia. El alegea țara ceasurilor cu cuc și a funicularelor!

Deși părea derizorie, situația lui era totuși cumplită. Iubea o femeie despre care putea spune că, involuntar, doar prin absența ei, îi făcuse mai mult rău decât toate celelalte.

— Fii fericit că suferi, râdea de el Luc. Forța cuplului vostru se trage din aceste opreliști. Dacă vă alăturați prea repede, o să vă pierdeți și n-o să rezistați clarității vieții cotidiene.

Luc era invidios până și pe suferințele prietenului său, faptul de a te chinui pentru o femeie părându-i-se un privilegiu demn de invidiat.

Câteva săptămâni mai târziu, nemalezistând, Gabriel a luat trenul până la Basel. Întreaga lui ființă era atrasă spre micul punct de pe hartă care săpa un gol vertiginos în inima Europei.

Timp de câteva ore interminabile, estul Franței și-a înșirat urâtenia orașelor de garnizoană. În compartimente, o mulțime de recruți, rași în cap, își etala mizeria.

În fiecare gară se dădeau lecții de iubit: fetele plâneau plecarea logodnicului lor la armată, perechile se desfăceau, se certau, totul îi vorbea lui Gabriel despre jurămintele călcate, legămintele rupte. Nu fără o anumită spaimă ajungea el pe teritoriul lui Julia, temându-se să nu fie deposedat de trecutul acesteia, de afinități pe care le ignora.

A trecut frontiera așa cum sari un pârâiaș și mai întâi a văzut laboratoarele farmaceutice: intra într-un univers prins într-o cămașă de forță chimică. Aproape că s-a mirat că nu li se dă călătorilor care sosesc niște pilule de dezinfectie.

A fost însă încântat să găsească Elveția atât de conformă cu ideea lui despre ea: case cochete, grădini dichisite care contrastau cu mediocritatea orașelor franceze Mulhouse și Saint-Louis. Ea îl aștepta și, imediat, Gabriel a ținut în brațe Elveția, tot ce avea Elveția mai bun.

Julia a fost fericită să-i arate și să-l facă să atingă lumea ei. El trebuia să vină aici ca să îndrepte asupra existenței ei privirea celui care avea poate să-i pună capăt.

Dintru început, a apreciat Basel-ul care avea curajul de-a fi atât de helvetic când frontiera era doar la o aruncătură de băț. Primele ore și le-a petrecut în căutarea hotelului în care se refugiaseră Franz Liszt și Marie d'Agoult.

Julia locuia în cantonul vecin, într-unul din acele sate atât de liniștite încât Istoria nu îndrăznește să treacă prin ele de teamă să nu se rătăcească. L-a prezentat familiei, surorii ei, blondă ca și ea, zveltă și a cărei asemănare cu Julia l-a tulburat. Pe vechiul pian care tocmai fusese reacordat, a trebuit să se conformeze ritului și să-și dovedească talentul.

Julia studia la Basel marketing-ul și comerțul. Seara, Gabriel i-a întâlnit pe câțiva dintre prietenii ei, tineri de familie bună pe care gura lumii îi credita cu două calități: arta de a excela la schiat și de a câștiga mulți bani. Aceștia s-au uitat la el ca la un specimen deosebit, un artist, și i-au comentat răspunsurile în dialectul *switzer-deutsch*¹³ în care toate cuvintele scârțâie, te zgârie la ureche și uneori amintesc de trecerea unei căruțe pe caldarâm. Julia și-a mușcat mâinile că a pus în contact aceste două planete. Printre ei, Gabriel era vulpea rătăcită printre rumegătoare, iar ei i-a fost rușine că trece de partea vulpii.

Cu ea a cunoscut farmecul nebun al satelor elvețiene toamna, boltele de viță sub care poți bea vin alb abia făcut, poți savura un buture de căprioară cu afine, cătunele copleșite de liniște în care doar susurul unei fântâni este de ajuns pentru a-l distra pe călător, fanfarele cu alămurile lor vesele, torențele cu pălăvrăgeala lor de copii limbuți.

Au petrecut două zile ghiftuindu-se cu lucruri simple precum o privire sau o atingere, două zile tulburate de iminența sfârșitului lor. Între ei, superfluul lipsind, necesarul

¹³ Germană elvețiană (în limba germană în text).

a devenit un lux¹⁴. Întrevederea odată terminată, detaliile trecute sub tăcere le-au revenit în minte, deschizând noi prăpăstii, noi enigme. Și fiecăruia i-a părut rău că n-a simțit la celălalt aceeași urgență ca a lui. Toate îi despărțeau: meseria, naționalitatea, felul de a iubi și suferi.

*

Din fericire, rămânea Luc, dublul și fratele lui. În iubire ca și în prietenie nu întotdeauna viața comună este lucrul cel mai lung, ci ruptura; sau mai degrabă momentul care desparte dorința de a o rupe cu cineva de ruptura efectivă. Degeaba își tot făceau reproșuri, Luc și Gabriel nu erau pregătiți să divorțeze. Durerii de a fi supărați unul pe celălalt i se adăuga necazul de a nu putea tăia legătura. Nu vor mai cânta împreună, dar încă își împleteau durerile. În perioadele de depresie, la celălalt se ducea fiecare ca să-i ceară un sfat și o alinare.

Puțin câte puțin, totul a devenit pentru ei obiect de concurență: munca, banii, chiar și sănătatea. Uneori își luau pulsul ca să știe care bătea mai încet și deci care dintre ei doi avea o șansă să trăiască mai mult. Consacrau eforturi patetice să se distingă, dar socoteau aceeași tentativă din partea celuilalt drept ofensatoare și rizibilă. Dacă își descopereau un obicei comun, îl repudiau imediat! Ceea ce îi despărțea era o nimica toată: pe acest nimic au construit o fortăreață. S-au încăpățânat să-și adâncească divergențele și, tot căutând o plagă, au sfârșit prin a provoca o rană.

Fără să fie cu adevărat cunoscuți, începeau să se bucure de un mic renume: își smulgeau aceste fâșii de glorie ca doi câini care se bat pe un os.

Executaseră împreună părți enorme din repertoriul la patru mâini. L-au abandonat de pe o zi pe alta și s-au

¹⁴ Aluzie la versul paradoxal „Superfluul, lucru foarte necesar” din poemul lui Voltaire *Mondenul* (1736), o apologie morală și politică a luxului ca expresie a progresului civilizației.

angajat într-o competiție fără milă; acum voiau să triumfe ca soliști și să reușească separat în domeniul creației. Dar, în loc să compună fiecare pentru sine, s-au apucat să compună unul împotriva celuilalt, împotriva trecutului lor comun pe care-l detestau. Din disensiunea lor au făcut o adevărată cruciadă.

Se terminase galopul lor amical pe claviatură. S-au reconvertit în grabă. Luc s-a specializat în moderni, Gabriel a ales epoca romantică. Asta le lăsa încă o imensă latitudine. Abia fixate opțiunile acestea, le-au întărit prin argumente de autoritate cu atât mai irefutabile cu cât aveau puțin de a face cu estetica. Cearta lor se întindea până și asupra secolelor și contamina tot ce atingea.

Cu toate acestea, dezacordurile rămâneau un mijloc de a se înțelege. Decât să se atace frontal, se criticau pe lângă terțe persoane. Aveau nevoie să-l bârfească pe celălalt cu condiția ca bârfa să rămână apanajul lor. O clauză implicită le cerea să rămână stăpâni exclusivi pe blamare sau pe elogiare. Se asasinau, dar o făceau cu curtoazie și în anumite condiții.

Au ajuns de râsul apropiaților lor care încurajau această poftă de discordie și colportau dinadins unele false informații de la unul la altul din plăcerea de a-i înfunda. Deseori Luc și Gabriel, păcăliți de aceste bârfeli, se trezeau că propagă fără voia lor aceleași opinii politice, că cinează în aceleași restaurante, îmbrăcați cu aceleași haine, furioși din nou că sunt prinși în capcana similitudinii lor.

Încă din vremea aceea, s-au prezentat noi candidați la funcția de prieteni de suflet. Luc a reținut doi melomani austeri care-l urmau ca niște umbre încă de la început. Gabriel s-a împrietenit cu niște băieți mai tineri, petrecăreți care-i împărtășeau gustul pentru libertinaj. Dar și unii și ceilalți nu reprezentau, fiecare în genul lui, decât o singură tendință a celor doi muzicieni. Aceștia nu găseau cu niciunul dintre nou-veniți fuziunea fără rezerve care existase între ei. Pretendenții maimuțăreau osmoza care dispăruse.

*

Lui Luc, cu care se vedea cam o dată la cincisprezece zile, Gabriel îi povestea ce mult îl speteau întrevederile cu Julia. Aceasta arbora un zâmbet mereu egal, el se prefăcea că este dezinvolt și amândoi se pedepseau cu indiferența lor. Aveau nevoie de semne, de dovezi evidente, se scrutau cu lupa, înălțau niște fleacuri la rangul de drame.

Luc îl sfătuia să nu se înșele din exces de neîncredere, așa cum alții se orbesc din credulitate.

Și, la rândul lui, îi împărtășea scepticismul său. După cina de după concert, așteptase opinia asociatului său despre Chrystèle. Perioada probatorie în care stai agățat de judecata celorlalți ar fi putut dura la nesfârșit dacă, la capătul răbdării, nu i-ar fi cerut părerea. Gabriel, care o găsisse pe Chrystèle foarte ștearsă, a decretat că e drăguță, surprinzătoare, plină de viață. Luc n-a crezut nimic din toate astea.

— Știi, are obiceiurile ei, adorabile desigur, dar care mă obosesc. De pildă, îmi telefonează din te miri ce: și-a cumpărat o masă din stejar și nu știe în ce direcție să o așeze; i s-au dat niște adrese de restaurante din New York: nu cumva le cunosc?

— Și așa îți împărtășește viața ei zilnică: ce e rău în asta?

— Da, dar e plină de ea, se descrie ca pe o persoană unică, cu o grămadă de contradicții, un caz depinzând cel puțin de o psihanaliză aprofundată. E vegetariană, dar nu-i displace o friptură bună la grătar: nu-i ciudat? E timidă, dar capabilă uneori de demersuri îndrăznețe. Câtă bogăție interioară! Îi trebuie mereu să se destăinuie la nesfârșit, să se clarifice. Se spetește tot povestindu-și prăpădita ei de existență.

— Are nevoie să se revalorizeze în ochii tăi, poate că o intimidezi.

— Poate. Ca să se pună în valoare, e gata de orice. Uite, călătoriile ei. Asimilează faptul de a călători cu un titlu de

noblețe, cu o rentă de superioritate. Speră că țările vizitate vor depune mărturie despre inteligența ei, că se va răsfrânge asupra ei ceva din prestigiul orașelor cosmopolite.

— Îți atrag atenția că și noi suntem la fel, cu singura deosebire că noi exprimăm asta cu mai puțină naivitate.

— Și pe urmă are defectul oamenilor cu o cultură superficială: citează nume, le flutură în aer ca pe niște amulete. La ea dorința de a se instrui degenerază în manie. Nu învață, ci piratează informații, petrece zile întregi ca să mi le smulgă. În fiecare clipă trebuie să o fac pe institutorul. În cap are un adevărat carnet de luat notițe: la muzeu, reține pe de rost numele pictorilor cu data nașterii și a morții. La fel cu filmele și cărțile: înmagazinează cunoștințe în vederea nu știu cărei olimpiade.

— Are ambiția să se cultive și tu îndrăznești să te plângi?

Luc se enerva de obiecțiile lui Gabriel, înmulțea argumentele defavorabile.

— Ce mă oripilează cel mai mult la ea este felul ei pueril de a fi. Lexicul ei aparține registrului unei creșe de copii. Cu ea n-azi tot timpul decât „iubițelul meu” în sus și „iubițelul meu” în jos. La telefon, când vorbește cu maică-sa, îi spune mereu „mămicuța mea”. Cu toții suntem „puișorii” ei. Vrea să se liniștească pe ea și să mă domesticească pe mine prin virtutea unui adjectiv. Simt că devin o firimitură de pâine în mâna ei.

— Hai, lasă, sunt sigur că-ți place asta! Sincer să fiu, prin portretul pe care i-l faci, o găsesc mai degrabă drăguță.

— Drăguță, da, așa cum alții sunt înalți sau slabi.

— Atunci, părește-o, dacă te calcă pe nervi!

*

Ceea ce Luc nu spunea la nimeni și mai ales nu i-o putea mărturisi lui Gabriel, este că până și în timpul coitului Chrystèle îl agasa. La multe femei, sânii sunt niște boboci

de trandafir care-și desfac petalele de îndată ce-i săruți. La Chrystèle, cădeau depărtându-se și fiecare se uita înspre partea lui. Când îi strângea în sutien, era ca și cum ar fi băgat în cușcă doi bazeți gata să muște. Trăgea rânjind de sfârcurile lor ca să-i mai mărească.

De altfel, nuditatea ei nu-l emoționa. Fiecare parte își ducea propria-i viață fără să-i pese de restul. Până și sexul ei, „fofoloanca” ei, acesta era numele groaznic pe care i-l dădea ea, nu părea că se află acolo decât în conformitate cu legile anatomiei. Ai fi zis că este un obiect de recuzită închiriat pentru acea ocazie, o scoică rozulie grefată sub pânțele.

În orice clipă, dacă din nefericire umbla gol, ea îl apuca de membru, îl trăgea ca pe un cordon de sonerie ca să-i reamintească îndatoririle. Căci cu ea precauția naturii pentru a asigura supraviețuirea speciei trebuia reînnoită de mai multe ori: era Bécassine¹⁵ luându-se drept Mesalina. Luc intra în joc fără a mai cunoaște înmuierile de la început, scoțându-și din atitudinea lui detașată o vigoare care-l mira și pe el. Când Chrystèle juisa, era ca și când ar fi suflat în supa prea fierbinte sau ar fi cântat la trompetă. Se convulsiona pe pernă și Luc se temea să n-o vadă cum îi înghite fulgii. Îi sufla lui drept în nas și necheza strident. Și cu cât ea se ambala mai mult, cu atât el o bănuia că se prefăce. Luc se întreba dacă lui Chrystèle nu-i încolțise cumva în minte o ambiție nebunească, aceea de-a fi femeie.

Doamna avea unele fantezii: dorea să se zbânțuie pe covor, pe masa din bucătărie și mai ales pe pian; începea cu schimonoseli, cu zgândăreli și-l trăgea pe ea cu forța. După aceea, Luc găsea între clape fire de păr de la ea.

Mima în mod invariabil o sexualitate emancipată. Trebuie că i se spusese că așa era la modă, că îndrăznelile de alcov

¹⁵ Bécassine (de la *bécasse* „becață” și, la figurat, „gâsculiță”), personaj foarte popular de benzi desenate, creat, în 1905, de Joseph-Porphyre Pinchon (1871-1953) ca întruchipare a fetelor de origine bretonă, naive dar slujnice devotate.

îi vor conferi greutate! Câtă silință își mai dădea, îndeosebi când găsea de cuviință să-i înghită penisul în gură! Pozițiile ei erotice trădau o întreață școlaritate secretă.

Cu ea, cel mai mărunț echivoc căpăta un sens deșăntat. Dacă, din neatenție, Luc o mângâia pe mână, sau în zona buricului, ea îi făcea cu ochiul, schița un zâmbet dintre cele mai seducătoare.

— Dacă mai continui, n-o să mă mai pot controla.

Unde auzise ea o asemenea frază? Orice ar fi făcut, obscenitatea n-o atingea, o proteja o pojghiță de castitate. Luc nu înțelegea toate fasoanele astea pentru un mic dans al Sfântului Guy¹⁶. Scoate partea teatrală din voluptate și ce mai rămâne din ea? Aștepta ca ea să-și fi terminat criza de epilepsie și și-o rasolea și el pe-a lui.

Actul carnal presupune bunăvoința amanților. Chrystèle utiliza aceste uniri pentru a spune cu pielea ce nu îndrăznea să spună prin cuvinte. De aici îi venea fervoarea, pofta de a repeta înlănțuirile trupurilor ca pe un fel de a formula o mărturisire care nu-i trecea de buze.

Totuși, într-o zi când se urcase vertical pe el, și-a dat seama că Luc ținea ochii deschiși, ațintiți pe nuditatea ei. I s-a făcut rușine și, ca să scape de pupilele lui care o luaseră drept țintă, s-a lipit de el și a proferat fără să se mai gândească la ce spune:

— Te iubesc, ah, te iubesc!

Luc a sărit în sus. Profesiunea asta de credință în focul îmbrățișării l-a scandalizat; era oftatul viscerelor care se înfruptă. Ar fi preferat o confesiune la rece, în calmul simțurilor, când totul este liniștit și când, cu toate astea, inimioara palpită pentru tine. Ar fi preferat o tăcere absolută. Ea îi aruncase în față declarația ca pe un mototol de rufe murdare, ba mai rău, ca pe o creanță: te iubesc deci îmi datorezi ceva. În ce angrenaj intrase?

¹⁶ Dans al Sfântului Guy, denumire populară a unei boli nervoase, choreea, care se manifestă prin mișcări ca de dans, însoțite de scurte convulsii ale unor mușchi.

A fost atât de ușurată că a vorbit încât i-a sugerat, apoi i-a pretins s-o posede din nou. A revărsat peste el o ploaie de vorbe dulci, o aversă de zahăr candel și i-a repetat ca pe un refren:

— Oh, iubițelul meu, iubițelul meu!

Asta l-a înduioșat pe Luc mai mult decât voia el să admită. A avut un chef nebun să-i spună ceva duios. Chrystèle era fadă, dar avea o fadoare compozită care te exasperează și apoi te emoționează; din stângăciile ei țâșnea uneori o grație redutabilă. Cum de putea fi atât de banală și atât de dezirabilă?

*

Gabriel trăia cu groaza unei greve a poștei, a neatenției factorului sau a relei voințe a vreunui vecin. Julia și cu el se bombardau cu scrisori și vederi și își închipuiau cu malițiozitate cum serviciile speciale fac o anchetă asupra volumului de corespondență brusc sporit între Basel și Paris.

De cum găsea în cutia de scrisori o misivă cu timbru francez, Julia trecea printr-o clipă de angoasă delicioasă, se reținea să o deschidă, îi mirosea cerneala. Urca în camera ei, punea plicul pe birou, își făcea o cafea și numai atunci, cu precauție, o deschidea. Cuvintele se îmbrânceau, se revărsau ca niște fulgi de zăpadă pe foile de hârtie. Le parcurgea o dată ca să le perceapă tonul, le recitea cu atenție, cu dicționarul, căutând în acesta până și termenii cunoscuți, de teamă să nu-i înțeleagă greșit. Dicționarul devenise intermediarul obligatoriu al iubirii ei cu Gabriel.

După cum era scrisul de aplecat sau de drept, după majusculele zbârlite, după literele prost rotunjite, putea spune dacă Gabriel redactase scrisoarea în grabă sau cu grijă. O ștersătură, o pată de cerneală căpătau valoarea unor simptome: oare ce căutase să ascundă? Dibuia anumite tăceri printre rânduri.

Sfârșea prin a învăța mesajul pe de rost, îl compara cu cele precedente, și-l punea sub pernă până ce sosea următorul. Uneori le recitea pe toate în ordine cronologică și putea urmări evoluția sentimentelor lui Gabriel așa cum urmărești o dezvoltare muzicală.

În fiecare zi, dimineața și seara, deschidea cutia de scrisori, se uita galeș la ea, îi mângâia fanta minusculă, inaccesibilă mâinii unor hoți, iar acest obiect de metal strălucea pe perete ca divinitatea esențială a casei.

Nu-ți face griji: te iubesc. Formulată ca o îmbărbătare, sfatul acesta era zadarnic. Gabriel o lăsa să creadă într-o pasiune dobândită o dată pentru totdeauna. Julia n-avea încredere în conivența obscură dintre lirism și minciună. De îndată ce o scrisoare se lăsa așteptată, popula această tăcere cu neliniștile ei, își reamintea frazele ambigue care o răneau ca niște înțepături de ac.

Depărtarea sugera o perfecțiune furată: în lumina Parisului, activitățile ei din Basel păleau. Ducea aici una din acele existențe previzibile, produse în lanț de provincie, iar studiile pe care le făcea n-o mai solicitau. Se ruga ca un cataclism să unească Baselul cu Parisul, aceste două orașe să se trezească față în față precum cele două maluri ale unui fluviu. Atunci, ca să se întâlnească, ar avea doar un pod de trecut. Și își spunea: m-a întâlnit din întâmplare, m-a iubit din zăpăceală, o să mă părăsească din neglijență.

Gabriel se delecta cu greșelile de ortografie făcute de Julia. El n-ar fi fost în stare să le născocească, atât de mult purtau marca ei. Aștepta „noi veste” de la el în loc de noi vești, îi săruta „poda” palmei. Era impresionat să primească cele mai frumoase strigăte de iubire într-o alterare a limbii lui materne: sintaxa care șchiopăta, verbele prost acordate erau dovada unui zid mereu în picioare, mereu depășit. Aproape că i s-a tăiat respirația când într-o zi a citit: „Aparțin naționalității bărbatului pe

care-l iubesc. Heimatul¹⁷ meu ești tu. Numele tău este întipărit pe limba mea; aici sunt doar pielea trupului meu; numai prezența ta îmi dă carnea”.

Aceste vorbe exaltate îi conturau statuia unui zeu și se temea ca Julia, cu ajutorul scrisului, să nu făurească, singură în fața foii albe de hârtie, o ființă ideală care n-avea nimic comun cu el.

Dar, și pentru unul și pentru celălalt, potolirea nu dura mult. După o jumătate de zi, cele mai nebunești declarații se ofileau. Le parfumaseră viața doar o clipă; alaiul de anxietăți își reintra în drepturi. După acea joncțiune schițată, se simțeau din nou singuri.

*

Iubirea procedează precum credința: prin convertire. Conferă gusturilor unui individ o putere de lege.

Fiecare în felul ei, Julia și Chrystèle s-au inițiat în muzica clasică; însă, în vreme ce prima nu-și renega nimic din înclinații, Chrystèle începuse să consume fără măsură cvartete, concerte și simfonii. Se îmbiba cu sunete, stătea cu walkman-ul până și în baie, telescopa stilurile, genurile și epocile, fiind sigură că astfel se va îmbiba în întregime cu Luc. Își fixase un scop extravagant: să recunoască înaintea lui orice melodie și să-i spună cine a scris-o.

Îi cerea mereu să-i aducă veșnicile succese ale repertoriului clasic: inevitabila *Für Elise*, insuportabila *Sonată a lunii*, insipidul *Marș turcesc*, ridicolul *Păstrăv*. Fără a mai vorbi de *Adagio-ul* lui Albinoni, de *Canonul* lui Pachelbel, de *Anotimpurile* și alte asemenea spanacuri pentru adunări ale societăților de binefacere. Lipsa ei de discernământ îl mâhnea pe Luc și totuși, pentru ea, căuta piesele muzicale cele mai îmbâcsite de sentimentalitate, cele mai siropoase.

¹⁷ *Heimat*, în germană, înseamnă patrie.

Din ea, auzea doar un singur lucru: arată-mi cum să mă port în viață. Spune-mi ce să citesc, ce să gândesc, ce să fac. Era de-ajuns ca Luc să emită o părere că ea îi și adopta punctul de vedere. În fiecare dimineață, el găsea în gura ei cuvintele pe care le rostise cu o seară înainte. Asta îl flata, dar îl și copleșea.

Pentru Luc fiecare femeie este o ușă cu multe încuietori dincolo de care alte uși se deschid spre niște labirinturi întortocheate. Chrystèle este o ușă care dă spre un vid: dincolo de ea, se află o încăpere goală. Ea așteaptă ca el să umple încăperea cu proiecte, cunoștințe, maxime. Ea îi spune: totul îți aparține. Dar acest tot este un nimic.

Să te îndrăgostești! Oare câți sunt cei care au vocația iubirii așa cum ar avea-o pe cea a bricolajului sau a alpinismului? Pe aceștia nu-i seduci, se năpustesc ei asupra ta, au multă afecțiune de dăruit. N-o să fii niciodată decât pretextul înflăcăării lor: rolul acesta, unii l-au jucat înaintea ta, iar alții îl vor juca după tine. Puțin le pasă ce ești sau ce simți. Trebuie să te iubească, n-au timp să te-asculte. După părerea lui Luc, Chrystèle aparținea acestei rase de oameni.

Luc a înțeles funcția îndeplinită de el în sistemul ei afectiv în ziua în care, cu ocazia unei cine la ea acasă, Chrystèle l-a prezentat unor prieteni.

Se aflau la ea un cuplu de educatori, două fandosite aparținând aceleiași companii aeriene și veșnicul artist, un bărbos slinos îmbrăcat într-un costum de velur uzat, un supraviețuitor al anilor '60, care pretindea că scoate din chitara lui și altceva decât niște miorlăituri.

Dintr-un casetofon se auzeau, evident, *Focurile de artificii* de Händel și *Meditația lui Thais* de Massenet. Toată seara, Chrystèle a dat dovadă de o locvacitate de coșmar; se amesteca în conversație, le tăia vorba celorlalți, îl cita sau plagia pe Luc tot timpul. El o asculta, năucit, simțind din vorbăria ei un fel de voluptate nesănătoasă.

Ținea neapărat să le spună cum o vorbeau alții de bine: „X a flashat de tot pe mine” (la acest anglicism, Luc a fost cât pe ce să iasă din cameră). „A spus că degajează harismă extraordinară”. Pe bune? Nu se exprima decât prin locuri comune, piei moarte ale limbajului, clișee prinse de la televizor și voia să le dea imaginea unei femei dinamice. Era nemaipomenită în arta de a face să se creadă că valorează mai mult decât pare și că ascunde o altă personalitate, sălbatică, rebelă. Se sprijinea de Luc așa cum un declamator de versuri se sprijină de marginea șemineului: și îi tot da cu Luc în sus și Luc în jos, Luc a spus și Luc a făcut și cu ce păcat că nu avem un pian. El era dovada vie a ascensiunii ei pe scara socială, fetișul ei modern, trambulina ei. L-a copleșit cu elogii; era una dintre acele ființe care își laudă în mod sistematic alesul inimii ca să se convingă că a făcut o alegere bună.

Comedia asta îi reușea, captiva auditoriul, o tânără înfiptă i-a spus:

— Ce norocoasă ești!

După privirile pline de ură pe care i le arunca bărbosul, Luc a înțeles că acesta era amorezat de ea. Până și Chrystèle avea curtezani! Amorezul a zdrăngănit trei acorduri pe chitară, bineînțeles refrenul atroce din *Jocuri interzise*¹⁸. Luc i-a făcut un compliment „de la muzician la muzician”, iar omul pădurii a schițat drept zâmbet un rânjel.

Când a plecat toată lumea, Luc a întrebat-o despre acest pretendent al ei. Da, ieșiseră în oraș împreună, dar asta era deja de domeniul trecutului. Chrystèle se întreba ce putuse să găsească la el. Era murdar, avea dinții îngălbeniți, purta mereu același costum tocit. Ar fi putut face din el ce voia, dar viza mai sus. Din bunătate, îi lăsase lui inițiativa rupturii. Tot ce-i mai acorda era să o invite la cină, oh, la un restaurant modest, era mereu lefter. A folosit cele mai

¹⁸ *Jocuri interzise* (1952), film de René Clement (1913-1996), cu Brigitte Fossey și Georges Poujouly, și cu muzica scrisă de marele chitarist spaniol Narciso Yepes (1927-1997), pe teme folclorice andaluze.

șfichiuitoare cuvinte ca să-l demoleze și Luc o asculta pe flecușteața asta vărsându-și fierea, scoțându-și ghearele de mare tragediană.

De îndată ce găsea pe cineva mai slab decât ea, câte judecăți veninoase! Astfel, ca și el, ea căuta ceva mai bun, mereu mai bun. O persoană cu care ieși în oraș te rezumă în întregime. Ea înseamnă: iată-mi forma optimă, bilanțul meu. Și Luc aproape că s-a simțit solidar cu acest amărât pe care ea îl bârfea.

*

În mâinile amantilor, telefonul este o armă redutabilă. Cum să nu abuzezi de ea? Telefonul a înlocuit aparițiile, vocile cerești, este prin excelență instrumentul zeului modern numit Hazard.

Gabriel se antrena acum să nu ridice receptorul prea repede. Se silea să lase aparatul să sune cel puțin de două ori, își lua o voce cât mai suavă și lansa un vesel „alo”. Vai de cel care răspundea în loc de Julia: pisălogul respectiv se pomenea sub dușul câtorva replici glaciale. Fiecare ar trebui să aibă un fel de a suna personalizat.

Din cauza telefonului, Gabriel trăia într-un univers cu risc înalt. Existau două pericole: să nu fie ea, să fie ea anunțându-i o inoportunitate, o ruptură. De îndată ce răsuna telefonul dintr-o încăpere într-alta ca o limbă de ceas lungă și ascuțită, își făcea cruce, își ținea răsuflarea. Dacă mesajul fusese unul fericit, ciocnea cu receptorul, îl acoperea de sărutări, îl freca, îl lustruia, îi dădea strălucirea unei geme care sclipește pe masă.

Dar telefonul ucidea cuvintele, mima o proximitate pe care o dezmințea imediat. Să repeți de două trei ori același jurământ fără ca gura să sărute sau ca brațele să te cuprindă în ele, însemna să transformi vorbirea în rutină. Erau nevoiți să ia acele firicele de glas drept corpul întreg: relația dintre ei, suspendată de niște răsuflări, risca să se

extenueze, din lipsă de substanță. Telefonul devenea calea ocolită a unei veșnice dezamăgiri.

Iar când ea nu-l suna, Gabriel se învârtea prin apartament ca un câine bătut, executa câteva acorduri la pian, deschidea fereastra, o închidea la loc, refuza până și să se ducă la toaletă: zgomotul produs de trasul apei ar fi putut acoperi țârâitul telefonului. Lumea întreagă se reducea la un aparat alb. Îl zgâlțâia, îl îndemna: la treabă, puturosule! Se ducea să verifice că era bine băgat în priză, ridica receptorul o secundă ca să audă tonul. Dacă trebuia neapărat să iasă din casă, mai stătea pe palier și număra până la o sută. Pe stradă, ajungeau până la el soneriile îndepărtate ale unor telefoane: asta era fără îndoială Julia care încerca să vorbească cu el; s-ar fi năpustit cu plăcere în birouri, în case particulare, strigând: „Pe mine mă caută, pe mine!”

Ca să reducă partea de aleatoriu, își cumpărase un automat la telefon. Când îl așteptau mesaje care nu erau de la ea, se simțea și mai nefericit. Cel puțin, înainte, își putea totuși spune că ea telefonase în lipsa lui și că avea să-l sune din nou. Dar pe automat se înregistra tot!

La drept vorbind, nimic nu-l putea alina. Se mulțumea să schimbe un inconvenient pe o bătaie de cap. Fie că-și înmulțea semnele de dragoste, fie că nu, Julia era vinovată că nu era aici, cu el. Se temea ca ea să nu abuzeze de vorbele dulci care pentru ea n-aveau nicio greutate de vreme ce, oricum, tot nu le înțelegea! O clipă și-o alunga din minte, dar în minutul următor revenea, urmărindu-l ca o idee fixă. Pentru că ea era departe, el devenise captivul ei!

Lângă ea, toți cei apropiați lui erau niște ființe insignifiante. Chiar și noii lui confidenți, prin sfaturile lor puerile își trădau frivolitatea. Și Gabriel își închipuia cu groază ce va fi lumea fără Luc și Julia: o lume de oameni neînsemnați în care raporturile umane ar suferi de o densitate mai mică.

Visezi la un chip și chipul acesta te pedepsește să te gândești la el. Gabriel trecea fără încetare de la adorație la mânie. Se metamorfoza într-un fel de fiară redutabilă, care tot geme, gata să lovească, întocmind mii de strategii ca s-o pedepsească pe străină.

Să iubești însemna pentru el să se înarmeze împotriva ei. Acumula coiturile de circumstanță, interpunea între ei o mână de femei care să constituie un paravan. Dar nimic n-o împiedica pe Julia să-și ofere și ea o grămadă de bărbați și atunci Gabriel nu mai avea chef să continue.

Ca să o atenueze, o îneca în generalități privind țara ei, o remodela într-o tânără pașnică, neutră. Dar, vai, ce prost cadra ea cu asemenea deducții!

Sau își închipuia că nu-i mai scrie și nici nu-i mai telefonează. O s-o tortureze cu tăcerea lui. Dar la ideea că și ea ar putea acționa la fel, îi expedia trei scrisori într-o singură zi.

Ce contează, o să termine cu ea, o să facă scandal. Julia o să afle că în dragoste cerul nu este niciodată senin, că o catastrofă te poate lovi în cel mai neașteptat moment; se mângâia cu acest gând până ce, îngrozit, temându-se ca, prin nu se știe ce minune, Julia să nu afle de așa ceva, alerga să-i telefoneze. Totul îl aducea înapoi, sub dependența stăpânei lui, ca un cățel certat care se crezuse leu.

Durerea îl făcea prost, intolerant, acrit.

Nici Julia nu putea trăi melancolia fără o nuanță de agresivitate. Dar ea imputa suferința pe care o încerca mai mult situației lor, decât lui Gabriel. Mama și sora ei o tot presau să înceteze cu povestea asta ce lua proporții enorme. Julia detesta să vorbească despre Gabriel cu părinții; era ca și cum și-ar cumpăra o mașină; aceștia cântăreau, socoteau: e destul de bogat, cât câștigă? De altfel, pentru doamna Niederberg, „artist” însemna „lifer, desfrânat, parazit”. Iar cei mai buni prieteni ai lui Julia o

puneau în gardă: de ce să-și oprească studiile, să distrugă perspectiva unei situații bune pentru o iubire trecătoare?

*

În anul acela, cu două zile înainte de Crăciun, Luc și Gabriel s-au dus la Geneva să dea un concert cu transcripția lui Franz Liszt pentru două pianе a *Simfoniei a Noua* de Beethoven. Acest angajament era fixat de șase luni, va fi ultima lor apariție comună în public.

Au cântat mediocru. Gabriel se năpustea de parcă era grăbit să termine, Luc era lipsit de ritm și de convingere, critica a fost rece, iar ei au văzut în asta confirmarea alegerii deja făcută de ei.

Luc a luat avionul ca să se întoarcă la Paris, Gabriel a plecat la Zermatt unde Julia își petrecea sărbătorile. În trenul care îl ducea la Brig, o fetiță cu părul auriu transcria cu stiloul, în caietul ei, niște poezii. Lui Gabriel i-a făcut plăcere să și-o închipuie pe marea îndrăgostită desfrânată care zăcea în această copilă și a crezut că o vede în ea pe Julia, școlăriță, încă neștiutoare de pasiunile care aveau să o agite.

Contrar prejudecății curente, lui Gabriel îl plăcea Elveția, țară care combină genurile latin, francez și germanic pentru a alcătui o entitate în multe privințe scutită de șovinismul marilor națiuni. În mitologia lui personală, ea figura ca țâța Europei, răspândind asupra țărilor vecine miere, ambrozie și produse lactate. Bancnotele elvețiene, cu consistența lor fășâitoare, neșifonabilă, cu prosperitatea lor palpabilă, spre deosebire de hârtia colorată a celor franțuzești și de pânza mototolită a dolarilor americani, i se păreau că prezic stabilitatea uniunii helveticе. Julia făcea parte din acest ținut al epocii de aur în care femeii tinere și frumoase zâmbeau la el: o paranteză de bunăstare și senzualitate într-un univers pradă haosului.

Încă de la Brig, a început să ningă, norii au coborât până pe acoperișul vagoanelor, trenul cu cremalieră a fost înecat

în măzărliche. Din ceață, se iveau, fantomatici, brazilii copleșiți de o povară albă. Semănau cu niște groomi care purtau niște pachete în tăcere: meseria lor era să strângă zăpada.

Gabriel a fost cuprins de o nervozitate irațională: altitudinea, acest îngust cordon sanitar care desparte muntele de lumea impură a câmpiei, îl îmbăta.

În regiunile alpine, ascensiunea spre vârfuri este echivalentul autostrăzilor americane, o încercare de a fugi spre altundeva, spre infinit.

La Zermatt, formele vîlelor erau estompate de o mare lăptoasă: câteva rare siluete se aventurau pe afară și doar clopoștii săniilor spărgeau tăcerea. Gabriel a rătăcit multă vreme prin preajma gării, cu chipul șfichiuit de rafale. Și dintr-o dată, a simțit că străbătea ceva prin viscol, a zărit-o pe Julia care se desprindea din masa alburie. Înainta spre el cu o încetineală care i-a părut că durează o veșnicie. Și i-a adus mulțumiri zăpezii care, izolându-i de trecători, îi restituia pe unul celuilalt.

Au stat trei zile într-unul din acele palate-uri în care luxul dă înapoi constant în fața confortului, confortul în fața calității, iar calitatea în fața singurătății. Totul îi îndemna la îmbrățișări la căldurică, băgați sub pânțele unei plăpumi umplută cu puf. Zăpada nu cădea, ci catadicsea să cadă, aluneca într-o puzderie de petale vlăguite care aveau o valoare de intimitate, de amorțeală.

Blana aceasta albă era un pământ nou pe pământ: precum căderea unui produs venit din ceruri. Zăpada nu era rece, încălzea inimile, îi împingea pe toți să se cuibărească unii într-alții. Nămeții dădeau unei simple mângâieri, unui foc în șemineu maiestrea unei ceremonii. Gabriel și Julia au binecuvântat iarna care-ți impune reclusiunea.

Julia stâlcea în continuare cuvintele: „limpezea” dimineața în pat, întreba „știi cât greutate eu?”, pronunța „capdoperă”. Gabriel se pomenea că-i repetă greșelile, că vorbește și el „creola” ei. Ea era trei femei cel puțin fiindcă

i se adresa în franceză, în germană și în dialect; în timpul zbenguielilor dragostei, ea îi șoptea la ureche duioase indecențe în dialectul din Basel și amândoi convocau toate aceste idiomuri la căpătâiul iubirii lor de parcă unul singur n-ar fi fost de-ajuns să-i epuizeze toată fierbințeala.

— Elveția, îi spunea ea deseori, citându-l pe autorul ei preferat, este o țară în care oamenii se înțeleg bine între ei pentru că nu înțeleg ce-și spun.

— Atunci avem o șansă să ne iubim mereu.

*

Timpul îi presa. Dacă nu intervenea vreun reviriment, se vor vedea din ce în ce mai puțin. Distanța omora improvizația, comanda o abandonare în scurt timp sau aranjamente conjugale.

Cum de s-au hotărât? A doua zi de Crăciun, mâncau, la cină, o *fondue*¹⁹ într-un *Gasthaus*²⁰ și vorbele li se întindeau ca firele de brânză pe care le trăgeau din cratița de pământ. Gabriel se extazia în fața culturii helvete. Agasată de ditirambii lui adresați artei iodlerului și curățeniei parchetelor, Julia a izbucnit:

— M-am săturat de țara asta.

— Vino la Paris.

— Ești serios?

— Bineînțeles.

— Mă „frei” lângă tine?

— „Te freau”.

— Acum?

— Imediat!

Au făcut o pauză, uimiți de propria lor îndrăzneală.

— Și studiile tale?

¹⁹ *Fondue*, literal „topită”, cuvânt elvețian desemnând un fel de mâncare preparat din brânză cu pasta tare (șvaițer, emmenthal) topită în vin alb, dres cu usturoi și țuică de vișine, și în care fiecare conviv întinge cu bucățele de pâine.

²⁰ Han (în limba germană în text).

- Mi-e egal.
- Și părinții tăi?
- Mi-e și mai egal.

Iată, spusese ră tot. Minutul acela care ar fi putut să fie greu, n-a atârnat deloc. Iar acest pas a fost făcut cu atât mai ușor cu cât a luat aspectul unui joc.

Despărțirea de a doua zi nu le-a frânt inima. Se revedeau peste o săptămână, la Paris. Acceptase să vină să locuiască împreună cu el în orașul cu acoperișuri cenușii.

Soarele lumina cu razele sale Munții Cervin ale căror vârfuri deveniseră niște capele arzătoare, iar brazii niște lumânări ce așteptau să fie aprinse pe altarul lor. Slava sterilă a zăpezii strălucea. Gerul le puneam ramurilor o barbă de paiete și streșinilor un nas de alabastru. Era așa de frig încât, abia emise, cuvintele se spărgeau cu clinchetul încântător al cristalului.

Julia păstra pe obraji tandra roșeață a dragostei. Oxigenul era un unguent care ștergea ridurile. Lui Gabriel i se părea că rămânând cu această femeie, se va adăpa chiar din izvorul prospețimii. Și-a luat în amintire expresia ei visătoare, seninătatea ei de copil.

Coborând în vale, le-a aruncat o ultimă privire masivelor muntoase care ridicau în jurul lui o barieră maternă, îi ofereau infinitul circumscris la dimensiunile unei grădini. Petrecuse cu Julia câteva zile pe umerii Pământului. Molizii, brazii scilpitori în manșoanele lor de zăpadă i-au alcătuit o gardă de onoare. N-ar fi fost surprins să-i vadă cum fac „Drepti!” în fața lui. Satele, cu clopotnițele lor bulbiforme, erau niște jucării, torenții jubilaiu sub zăpadă, se rostogoleau pe pante ca pe niște tobogane. Faptul că întreg peisajul era o miniatură dădea vieții viitoare cu Julia lejeritatea unui divertisment, a unui antract.

*

- CARE DINTRE NOI DOI L-A NĂSCOCIT PE CELĂLALT? -

— Credeam, i-a obiectat Luc, că de fapt cuplul este o soluție provizorie care se schimbă în condamnare pe viață. Te citez pe tine.

— N-aveam altă alternativă. Cu atât mai rău pentru principii. Și pe urmă există totuși un anumit farmec al vieții în doi.

— Încântat să te-aud spunând asta. Și ispitele?

— Ne putem aranja. E atât de ușor să seduci când ești iubit. Din cercul amical al brațelor femeii iubite te apleci ca să culegi alte parteneri, întotdeauna fermecătoare, întotdeauna efemere; te simți protejat de o situație care atenuează refuzurile brutale și face din nestatornicie un joc fără riscuri.

— Să fie într-un ceas bun! Văd că nu ți-ai pierdut nimic din cinism.

Gabriel nu era cinic; se credea destul de libertin ca să facă o concesie conjugalității. Și bucuros că în curând o va strânge pe Julia la pieptul lui, îndepărta aceste probleme exact ca ea care-i explica familiei sale consternate, surorii ei zdrobită de deznădejde, că-și abandonează studiile ca să se ducă să trăiască la Paris cu muzicianul ei.

*

Există anumite ființe sortite condiției de surogat, de ciorne pe care le tolerezi. Chrystèle era pentru Luc copia degradată a unei femei pe care n-o cunoștea, dar o aștepta.

Și de vreme ce ușuraticul său prieten se lăfăia în idilă în timp ce el îndura o mezalianță, Luc își oferea dezamăgirea tuturor acelor care socotesc că nu merită soția sau concubinul pe care li l-a încredințat soarta.

Capitolul V **„Nonante” și „septante” sunt eliminați**

Avionul tocmai decolase.

Faptul că iubește îi conferea lui Chrystèle o singularitate care o deosebea de ceilalți. Viața ei scăpa de pericolul disperării. O zi, dacă o putea povesti amantului ei, căpăta un sens; ploaia cădea mai puțin monoton dacă el știa că plouă.

Din ziua în care-l întâlnise, existența i-a reînceput. Prin simpla lui prezență răscumpăraseră totul și reclădise lumea în jurul lui, judecându-i pe ceilalți bărbați după el.

Avionul tocmai decolase.

Chrystèle își vedea de treburile ei în cabina stewardeselor, pregătind gustările ce trebuiau distribuite înainte de dejun. Își ajuta o colegă să încălzească un biberon când i-au căzut ochii pe doi pasageri așezați lângă hublou, înainte de aripă: Julia și Gabriel!

— O călătorie de îndrăgostiți?

— Nu numai; mai curând un turneu în Sud și pe coasta de Vest.

Gabriel a enumerat o listă impresionantă de orașe.

— Nu te însoțește și Luc?

— Nu... am fost angajat numai eu.

— Numai tu... de ce?

— Nu știu, așa s-a întâmplat!

— A, da...

— Știi că Julia s-a instalat la Paris!

— Formidabil!

— Ce coincidență să dăm de tine în avionul ăsta!

— Da, e-adevărat. Scuzați-mă, trebuie să servesc, o să mă-ntorc!

Chrystèle a alergat să se refugieze în toaletă. Nu-și putea ascunde ciuda. Că a fost ales Gabriel mai degrabă decât

Luc, asta a șocat-o ca o nedreptate, o atingere adusă bunului gust.

După ce și-a potolit nervii, a rugat-o pe o stewardesă prietenă cu ea să-i cedeze rândul ei de călători; este aici un cuplu pe care vrea să-l evite cu orice preț.

— Cine sunt?

— Băiatul este cel care-l acompaniază pe Luc la pian.

— Și de ce nu vrei să-i vezi?

— Suntem certați.

— Dar văd că-ți zâmbesc cu gura până la urechi.

— Nu, nu, ascultă-mă ce-ți spun, suntem supărați pe ei.

Zborul a durat o veșnicie. Degeaba i-a pus între paranteze, numai pe ei îi vedea. Se sărutau, râdeau așa cum Luc și cu ea nu râseseră niciodată. I-a ignorat atât de mult încât, încă de la mijlocul Atlanticului, le-ar fi putut face portretul-robot, până la ultimul nasture de la cămașă. Când, din întâmplare, li se încrucișau privirile, îi făceau semne de prietenie, iar ea se înroșea la față de rușine. Julia a îndrăznit chiar s-o invite să bea cu ei o cupă de șampanie! A ajuns la New York extenuată și s-a ascuns la clasa de afaceri ca să nu trebuiască să-i salute la coborâre.

Curând însă, din străfundul ranchiunei ei, a descoperit un nou motiv ca să trăiască pentru Luc: avea să se ocupe chiar ea de interesele lui. Îi va împărtăși certurile, va face bloc comun cu el împotriva celorlalți!

De cum a sosit în camera de hotel, a telefonat la Paris, i-a povestit pe cine întâlnise, i-a spus ce proiecte avea. El i-a mulțumit pentru atenție, dar n-a făcut alte comentarii.

Când a închis telefonul, devorat de amărăciune la gândul că prietenul lui e pe cale să facă primii pași în Manhattan, și-a formulat deodată cu claritate o intuiție avută de multă vreme: nutrea pentru Chrystèle acel tip de atașament care, fără a fi iubire, prezintă toate simptomele acesteia.

*

Un anume domn Zinoviev, un bătrânel cu un bot de rozătoare și ochelari cu lentile duble, i-a luat în primire la Kennedy Airport și i-a însoțit în toate deplasările. Să se descotorosească de el în fiecare oraș a devenit jocul lor preferat.

Gabriel îi spusese lui Julia înainte de plecare că în America telefoanele vibrează pe un acord de sextă augmentată și că ceainicele șuieră în *si* bemol. L-a crezut pe cuvânt.

În iarna aceea, toată țara era împărțită în două tabere: amatorii de Coca-Cola cu zahăr și cei care o preferă fără zahăr; războiul caloriilor era în toi. Kilogramele în plus erau pe cale să-i înlocuiască pe comuniști în rolul de inamic public.

Ritmul recitalurilor a fost extenuant: au început cu Philadelphia, au coborât la New Orleans și au sfârșit la Los Angeles. Peste tot erau primiți cu o gentilețe, o căldură pe care în Franța le uitaseră. Cu o oră înainte de fiecare prestație, Gabriel se lungea pe o canapea fără să vorbească, cu ochii ațintiți în tavan, fumând țigară după țigară. În momentul în care intra în scenă, Julia îi lua mâinile înghețate într-ale ei și le încălzea cu gura. Era ca investirea unui cavaler medieval înainte de a fi pus la încercare.

Gabriel se îngrijea de efectele produse: spre sfârșitul fiecărei bucăți, lumina se rarefia până ce se transforma doar într-o rază de lună care îl sculpta literalmente în haloul ei. Devenea o ființă erotică, cvasitranslucidă, iar interpretarea sa căpăta din această scădere a luminii o dimensiune ocultă.

Julia stătea la pândă, cu inima bătându-i tare în piept, gata mereu să leșine, conștientă că din mulțimea versatilă putea țâșni disprețul sau adulația. O performanță de acest gen nu depindea numai de muncă sau de talent, ci și de ceva imponderabil, apropiat de har. Îi plăcea să-l vadă concentrat pe claviatură, strângând din buze, cu sprâncenele agitate de ticuri nervoase: atunci îl totaliza, îi

ținea la capătul privirii ei, îl putea nimici sau reînvia după cum voia.

Julia a descoperit astfel lumea concertelor: persoanele țepene sau ațipite în fotoliu, care căscău de le trosneau fălcile și nu se trezeau decât ca să aclame sau să fluiere; cei care tușeau sau își trăgeau nasul; iruperile indiscrete ale corpului, o atmosferă de sanatoriu; veșnicul copil răătăcit acolo și care se tot mișcă căutând o scăpare; aplauzele care seamănă cu niște pumni de pietricele ce cad într-un tub de metal și despre care nu știi niciodată dacă sunt provocate doar de admirație sau mai curând de dorința de a-i mulțumi interpretului că a terminat. I-a împărtășit aceste remarci domnului Zinoviev care i-a replicat: „Se plictisesc, dar întotdeauna revin!”

Gabriel a ținut câteva conferințe pregătite într-o engleză ezitantă. În timpul acestora a spus că vrea să mențină un echilibru între o carieră de solist și una de creator. Ca executant, aspira să îmbine originalitatea cu fidelitatea, pe scurt să conjuge dubla imagine a trădătorului și a servitorului care recrează mai mult decât interpretează, redescoperă mai mult decât repetă același lucru.

În calitate de compozitor, dorea să ia o tradiție moartă și să-i insuflă o viață nouă, să unească familii de obicei ostile, să scoată muzica contemporană din fundătura în care stagnează fără a cădea în facilitatea unui neoclasicism și nici în tapajul electroacustic.

De fiecare dată se exprima în fața unor auditorii foarte răsfirate.

Când era numai cu Julia, vorbea despre marii zei ai pianului veniți să le reveleze oamenilor noi fațete ale splendorii. Îi evoca fanfaronada unui Horowitz, seninătatea ghidușă a unui Rubinstein, asceza unui Gould, fulguranța tragică a unui Lipatti. Îi povestea destinele excepționale ale lui Granados, Rahmaninov, Schönberg, insista asupra prăbușirilor fulgerătoare și a reînvierilor nu mai puțin bruște

ale acestor artiști. Se identifica deseori cu ei, pe nesimțite se socotea unul dintre ei.

Julia suferea că-l pune să-i repete ce-i spunea. Urechea ei era o plasă ale cărei ochiuri prea fine striveau sunetele și sensurile, nu lăseau să treacă decât o magmă. Dubla transmitere a întrebărilor și răspunsurilor nu era lipsită de lentoare, o simplă frază lua minute întregi, iar Gabriel trebuia să-și înghită nobilele lui gânduri.

*

Timp de trei săptămâni au fost fericiți. America au survolat-o ca pe un imens parc de atracții deja văzut de atâtea ori la cinema, la televizor, încât s-au crezut de cealaltă parte a ecranului. Mafioții în Cadillac-urile lor cu geamurile fumurii, văduvele prospere, cowboy-i extrem de bogați, obezii care formează parcă un al treilea sex, negrii, mexicanii strânși în grupuri ostile pe trotuare, chinezii muncitori și reci li s-au părut că sunt figuranți dintr-un film bine cunoscut.

Fiecare persoană zărită pe stradă era dublul unui actor văzut pe ecrane. Până și New York-ul – cu casele demolate, mizeria și luxul lui insultător, cu bulevardele părând niște râpe – alcătuia un decor de serie B, pe care-l străbăteau în limuzine spațioase.

Nimic nu era adevărat, nimic nu era fals, străbăteau niște imagini.

Peste tot au reperat citate din Europa, fragmente din Italia, bucăți din Anglia și Germania, puse cap la cap în dezordine: poate să dispară Europa, va supraviețui aici în piese detașate.

În anumite orașele, au încercat un sentiment straniu, acela de a nu se afla nicăieri, pierduți în colțul cel mai trist al planetei. Imperiul globului poate că nu era decât o gigantică provincie, un centru gol.

America a fost însă pentru ei mai ales un ritm, combinând pulsațiile blues-ului, jazz-ului, rock-ului și soul-

ului, un generator de sunete care făcea să danseze lumea întreagă pe sunetele limbii engleze.

La Central Park, în perimetrul memorialului John Lennon, Gabriel a creat primele măsuri ale lucrării sale *Serbările galante*. O va dedica lui Julia. S-a gândit din nou la felul în care Luc și cu el, acum aproape cincisprezece ani, îi descoperiseră și aleseseră pe Beatles, la cântecele acestora învățate pe de rost, la modul în care, și în acest caz, își exprimaseră frățiasca lor opoziție, unul preferându-l pe Paul McCartney, celălalt pe John Lennon. Un scrupul l-a atins ușor, dar l-a alungat repede.

Acum că triumfase ca solist, regreta anii irosiți în care a mers alături de Luc ca doi boi înjugați la aceeași căruță. Cât timp pierdut!

Americanilor le-a descoperit o calitate esențială: nu sunt zgârciți cu complimentele. Lângă ei te simți genial, fără nicio reținere, te umplu de „*wonderful, gorgeous, great*”²¹. A te întoarce în Franța înseamnă a face o cură de moderație și aproape de răceală.

Și-a jurat să revină la New York ca un cuceritor și să obțină Carnegie Hall.

În ajunul plecării, la sfatul domnului Zinoviev, și-a asigurat mâinile. Prima de asigurare, ridicată, era însoțită de un contract draconic. Faptul că a aflat cât îi echivalează în aur degetele l-a umplut pe Gabriel de un orgoliu și de o teamă legitimă; și dacă i-ar fi fost încrustate diamante în unghii tot n-ar fi fost mai prudent. De-acum înainte va evita sporturile care te expun la situații extreme, bagajele prea grele, ușile trântite, cuțitele ascuțite. Mâinile lui aveau fragilitatea porțelanului.

*

²¹ Minunat, splendid, grozav (în limba engleză în text).

Pe la mijlocul iernii, Chrystèle și-a luat zece zile de concediu și s-a dus să se odihnească la Agadir, într-un club-hotel. Își luase cu ea un volum gros de istorie a muzicii și integrala lucrărilor de Beethoven pe casete pe care încă de dimineață și le punea pe walkman. De altfel, cei din hotel chiar o porecliseră „Walkman”. Nu prea avea chef să-i frecventeze: trebuia să se pregătească pentru noua ei funcție pe lângă Luc.

Seara, se ducea singură pe malul oceanului, cu receptorii înfipti în urechi, să se uite la stelele care tremurau în depărtare. Unele se mișcau: sateliți sau capsule cu astronauti. Și le închipuia trecând pe deasupra Parisului. Altele sclipeau, lansau mesaje în noapte. Îi venea să le salute.

Indiferența astrilor o înspăimânta, reliefa anomaliiile perechii pe care o făcea cu Luc. Și atunci o apucau îndoielile, își spunea: de ce să-l iubesc? La capătul acestei lumini va sosi o altă noapte, încă o ființă de adăugat la lista legăturilor ratate.

Ca să lupte împotriva răcelii cosmosului, repera constelațiile pe o carte; i se părea că numindu-le, le va atenua stranietatea. Le învăța pe de rost.

Ce bine ar fi totuși să-l aibă pe Luc lângă ea și să facă dragoste pe malul oceanului care clipea. Razele lunii le-ar lumina trupurile goale, valurile le-ar linge picioarele, îi treceau prin minte fraze, metafore și nu știa dacă le citise sau le inventase ea. Adierea rece a deșertului o înfiora.

Odată întoarsă în camera ei, purtată de cvartetele de coarde sau sonatele lui Beethoven, îi scria lui Luc, îi spunea ce nefericită este singură, stabilea vaste planuri, îl bombarda cu sfaturi, se lăuda că are o relație excepțională cu marele Tot.

Luc îi descifra misivele în felul lui. Și-o închipuie pe Chrystèle scrutând cerul, cu gura căscată în fața acestui infinit pentru femei cu pretenții intelectuale. Se mânjește cu sublim în vreme ce în spatele ei, pe o plajă plină de

hârtii soioase și cutii de bere, conducătorii de cămile fac gesturi obscene înspre ea. Luna albă ca și ceara, firmamentul care scânteiază, toată recuzita asta romantică de prost gust o tulbură. Persoana ei liliputană se împărtășește din bolta cerească, o străbat idei transcendente despre spațiul infinit și micimea omului. Uneori o râgâială îi agită bărbia care se umflă ca o gușă, prin gură îi trece un gust de frigărui. Profunzimea cugetărilor ei o ametește, ea, Chrystèle, este un abis, o Himalaya de inteligență. Repede, trebuie să-i scrie asta și lui Luc.

Își închipuie, de asemenea, lupta fără milă, corp la corp, pe care o dă ea cu soarele, cu dura lui îmbrățișare care arde și bronzază.

De fapt, când la întoarcere, se dusesse s-o ia de la Orly, o clipă a crezut, în terminalul sosirilor, că vede în ea o actriță. Părul decolorat de soare, pistruii dădeau tenului o textură plăcută. A strâns-o la piept pentru a-i mulțumi că este frumoasă. Îi oferea lui Luc, coapte atât cât trebuie pe pielea ei, nu mai puțin decât oceanul, palmierii și Africa.

Bronzatul, acest credit de o săptămână sau două în contul seducției, o făcea pe Chrystèle mai sigură de ea. Cu totul flatată de efectul produs asupra amantului său care-i pregătise o cină cu bucate alese, l-a îmbătat cu vorbe. La desert, un saint-honoré cu mici chou-uri cuibărite în frișcă, i-a sărutat degetele dându-i fiecăruia numele unui muzician celebru, iar atunci când Luc a plakat un acord cu amândouă mâinile, a fost ca și cum zece mari compozitori s-au apucat să sporovăiască împreună.

Luându-și curaj, l-a implorat să o învețe pianul. „lubițel, te rog, fii profesorul meu! Arată-mi ceva ușor!”

Luc i-a dat ascultare și timp de o oră salonul a răsunat de note false, Chrystèle a strivit clapele fără milă. El se temea ca acest exercițiu să nu fie un preludiu la niște jocuri erotice. Și așa a și fost.

Pisicindu-se, sărutându-l pe nas, mângâindu-l într-una, l-a alintat „Lulu” și i-a cerut să-i spună și el „Cricri” așa cum i

se spunea în familie. Adora greierii și știa să le reproducă țârâitul. A țârâit. Lui Luc i-au ținut urechile.

Puțin mai târziu, a avut proasta inspirație să-i spună că e minionă. L-a pus să repete și i-a povestit:

— Când eram mică și un băiat îmi spunea: „Ești minionă”, îi răspundeam: „Mulțumesc, o să le spun asta părinților”.

Dumnezeule mare, și-a spus Luc, de ce nu tăcuse? Ea a luat niște atitudini de o indiferență studiată, în care studierea omora indiferența. A încercat toate personajele de femeie: femeia-copil, emancipata, semeața, melancolica, băiețoasa, și, ca să încheie, și-a mișcat pulpele, a evocat deliciile calipige ale unei vampe.

A pus un disc, a început o dezbrăcare în toată regula care amintea de un dans din buric și de un striptease de bâlci. Purta un corset și niște portjartiere așa de întinse că stăteau să plesnească. Când să-și tragă slipul, și-a încurcat picioarele în el, a căzut pe mochetă, cu bărbia înainte. Luc a sărit s-o ajute. Ea i s-a agățat de gât, și-a băgat limba în gura lui. Limba asta îi întorcea stomacul pe dos ca un lasou. S-a trezit un animal în ea, dorința i-a umflat fața, lui Luc i-a amintit de broscii care-și dublează volumul când cântă.

Încă o dată, claviatura splendidului pian Pleyel a trebuit să-i suporte fesele mici pe care rămăseseră lipite fire de nisip. Și-a înfipt unghiile în umerii lui; Luc a crezut că aude cuvântul „pulă” și a presupus că ea vrea să-i sugereze o indecență. Chrystèle îi trăgea mereu capul pe spate, iar el se uita cu regret la smocurile de păr pe care ea le smulgea de fiecare dată.

Odată terminată partida, Chrystèle, goală pușcă, a început să sară pe pat. Țopăia într-una. S-a lăsat în voia unor porniri fără obiect precum tumbe, salturi, rostogoliri. Cădea cu picioarele în sus și râdea în hohote:

— Oh, Lulu, Lulu, sărută-mă, sunt atât de fericită.

Îi chițăia la ureche, iar el și-a spus: „În locul meu, orice bărbat cu scaun la cap ar părăsi-o imediat”.

*

Trăind cu o elvețiancă, Gabriel aproape că se putea lipsi de a se mai spăla, naționalitatea lui Julia purificându-l prin simplul ei contact. Saliva ei conținea vitamine și săruri minerale, chiar și prețioasele sale deșeuri trebuie că duceau cu ele fortifianți așa cum nămolul râurilor cară particule de aur. Îi era de ajuns s-o sărute dimineața și seara ca să prindă noi puteri.

Elveția: de îndată ce se rostea acest cuvânt, apăreau grămezi de prăjituri, ciocolată, unt. Cu sonoritățile lui, el mirosea a smântână proaspătă, a fructe, a brânzeturi onctuoase. Amintea de acele delicioase rulouri cu cremă de brânză care poartă același nume. „Suisse” însemna un mare zgomot de deglutiție, savoare, bebeluși dolofani, obraji bucălați, un popor fericit scaldându-se în verdeață și sănătate. Fără a mai pomeni de rima între „Suisse” și „cuisse”²² purtătoare a multor speranțe de altă natură. Exista în acest nume o asemenea rotunjime și concupiscentă încât îți venea să-l ronțai. Iar Gabriel o deducea pe Julia în întregime din Elveția din care cobora ca un fluviu dintr-un munte.

Când, după o vizită la părinți, se întorcea de la Basel, îi aducea o valiză plină cu „Gute Luft”, cu aer bun și proaspăt pe care el îl respira cu nesaț și, astfel, se dopa pentru luni de zile cu această clorofilă în stare brută.

Igiena lui Julia constituia o lecție permanentă de morală. Era dintre acele femei care, cum spunea Péguy²³, i-ar pune la locul lor chiar și pe Dumnezeu și pe biserica lui, atât de puternică le este pasiunea pentru ordine. Cu toate astea, avea o fire fantezistă care învălmășea într-o clipă ceea ce clasase ore întregi, era o copilă malițioasă gata mereu să iasă în oraș, să petreacă toată noaptea. Prezența ei candidă, pletele ei aurii a căror culoare se reflecta pe piele

²² *Suisse, cuisse*, în franceză „Elveția” sau „elvețian” și „pulpă”.

²³ Charles Péguy (1873-1914), scriitor și poet francez catolic, promotorul unei mistici socialiste și patriotice.

exprimau o spiritualitate radioasă. Când îi miroseai răsuflarea parcă miroseai un buchet de trandafiri.

Adorabilă. Când se gândea la ea, lui Gabriel îi venea pe buze un singur cuvânt: „adorabilă”.

La Paris, ca să-i atenueze exilul, Gabriel ar fi vrut să-i ofere zăpada, marele mantou alb care înfrumusețează tabla acoperișurilor și piatra. Dar Parisul nu cunoaște decât un anotimp, anotimpul ploilor, iar Julia a trebuit să se împace cu acest oraș cenușiu care mai întâi este capitala unei toamne perpetue.

Cu ea, a redescoperit un oraș nebănuțit vreodată de el, care începea în fața imobilului său.

O ducea în braseriile preferate de străini, în care chelnerii cu papion își joacă rolul de chelneri cu papion. Felurile de mâncare nu aveau de cele mai multe ori decât poezia denumirii lor, casoletă de melci cu mărar, felioare de rață cu praz și trufe, mușchiuleț de căprioară în sos vânătoresc, calcan cu sos de șampanie roșie de Bouzy, tocăniță de măruntaie de vițel, însă dragostea rotunjea asperitățile care nu cereau altceva decât să fie rotunjite, iar ei se delectau mâncându-le.

Bucuria de a sta la masă împreună, de a-i smulge lumii bogățiile, le întrecea pe toate. Schimbau vinurile, mâncărurile, brânzeturile în fiecare săptămână, călătoreau astfel dintr-o provincie într-alta, de la tocana de legume cu slănină la iahnia de fasole cu ciolan afumat, de la ghiveci la carne de vită gratinată ca în Foréz²⁴ și descoperirile gastronomice erau nesfârșite.

Un soi mare de vin catifelat, blondul spre chihlimburiu al cepei prăjite, un chateaubriand roșu-aprins încununat cu o bucățică de unt cu pătrunjel, feliuțele fine de cartofi aurii, miezul crocant al salatei, un ceainic pântecos, cald și lucitor, toate erau pentru ei o ocazie de a celebra împreună

²⁴ Foréz, regiune franceză din Masivul Central.

o lăcomie fără sațiu. Ce trăiau ei era ceva banal și totuși unic de vreme ce ei erau cei care trăiau acest lucru.

Julia dormea așa cum Gabriel nu mai văzuse pe nimeni dormind. Oboseala părea că se depune în ea și se consumă încet, de-a lungul orelor. Era odihna unui înger netulburat de niciun zgomot, de nicio lumină. Închidea ochii și gata. Gabriel se strecura lângă ea, o cuprindea în brațe. Și timp de opt, nouă ore, băgați unul într-altul ca niște cățeluși, alcătuiau un singur trup liniștit, împăcat.

*

În momentele de oboseală, Chrystèle vorbea sâsâit. Lui Luc îi plăcea acest decalaj care face să șuiere, să fluiere silabele finale și pune la capătul fiecărui cuvânt un suflu de copilărie, un clipocit al salivei. O puneă să repete cuvintele care se termină cu s sau z. Trebuia să rostească de zece, douăzeci de ori „asossiassie”, „salssichón”²⁵ în spaniolă sau „salată de salsifi servită cu sos sărat”. Luc bufnea în râs și nu se mai sătura ascultând-o. Râdea și ea până când firul de păr de pe limbă îi devenea o sabie întoarsă împotriva ei: frazele se împotmoleau în făgașurile limbii, patinau ca o roată care face să țâșnească nisipul de sub ea. Și deliciosul sâsâit se transforma într-o catastrofă:

- Assunge, Luc, m-am ssăturat!
- Da, sstiu, Chrystèle, assunge, sstiu, mă opressc.

Noaptea, Chrystèle dormea buștean, pe Luc îl crispa inocența asta: lui îi era atât de greu să-și găsească somnul. Ea dormea cu gura căscată. Acest orificiu i se părea că este intrarea unei pivnițe în care alimentele își termină descompunerea și el avea să le miroasă.

Somnul era de departe tot ce avea ea mai profund. Luc nu voia nici măcar s-o audă cum respiră! Își băga un deget

²⁵ Corect *salchichón* (pronunțat salcicion) „cârnat, salam”.

în gura ei întredeschisă. În sinea lui izbucnea un râs enorm și batjocoritor, un râs după care avea chef să facă ceva rău.

Ea se sufoca, el își scotea degetul, o săruta, îi cerea iertare, își pierdea capul.

Luc își recăpăta speranțele, visa pentru metresa lui una din „metamorfozele feerice” scumpe lui Maurice Ravel, care ar fi prefăcut-o în prințesă. N-o văzuse bine. Aprindea iar lumina, îi dădea la o parte șuvițele de păr rebele care-i cădeau pe față. Avea să fie frumoasă, așa simțea el. Dar nu, tot ea era!

Și atunci, îl apuca din nou turbarea. Chrystèle voia ce vrea toată lumea: să fie recunoscută, să existe în ochii celorlalți. Era o toantă însetată să fie la modă; dar avea toate atributele pentru a trece neobservată. Își oferea micul ei capital, trupul, în schimbul unor bunuri care-i lipseau: știința, relațiile, considerația. N-o să capete nimic.

Luc se gândea la toți acei „te iubesc” pe care i-i spusese ea în cursul zilei, așteptând un răspuns din partea lui. „Te iubesc”: singura formulă care cere, ca un ecou, repetarea ei imediată. El îi șoptea: „Nu te iubesc, n-o să te pot iubi niciodată, înțelegeți? Niciodată!”

Niște tipi oarecare se umflau în pene la brațul unor pin-up în vreme ce el trebuia să înghită o greutate moartă, din partea unei anonime. Câtă ură avea pe democrația spectaculară care, prin intermediul mass-mediei, îi punea zi de zi sub ochi exemplul unor oameni care au reușit și care pe el îl trimiteau înapoi la mediocritatea lui!

Și atunci, terorizat de pipernicire, începea să clănțâne și, lipit de Chrystèle, o acoperea cu sărutări.

*

După spusele amantului ei, Julia avea darul unic de a revela o putere străină care acționa în limba franceză, îi deschidea astfel lui Gabriel porțile unei împărății în care toate cuvintele pluteau, se dislocau în incongruități ce-l încântau.

Julia a urmat niște cursuri la *Alliance française*²⁶. Dar cum Gabriel voia în același timp ca ea și să bâiguie și să-și făurească un solid instrument lingvistic, s-a pomenit supusă la două injoncțiuni incompatibile.

Germana elvețiană răsuna ca un ansamblu de clopote în toate inflexiunile glasului ei – asta era propriul ei indicativ asemeni celui al unui post de radio – și până și tăcerile ei aveau un accent străin.

Gabriel se încălzea la fermecătoarea stângăcie a turnurilor ei de frază și aduna ca pe niște pepite micile sunete tari și pârâitoare pe care le sufla din vârful buzelor. Din când în când, în tot acest talmeș-balmeș ieșea în relief o formulă bine șlefuită; apoi o greșeală frângea impecabila perioadă, deasupra abisului se deschidea o trapă. Odată accidentul trecut, reîncepea drumul neted până la următoarea crevasă.

Julia comitea un atentat asupra lucrurilor, un ultraj ireparabil; sunetele ei înaintau haotic ca doi măgari trăgând, unul hăis și altul cea, aceeași căruță.

În gura ei, dentalele se transformau în clești care apucau celelalte foneme. Ah, ce mult aprecia Gabriel „kauciuk”²⁷! Era, fără îndoială, vreun ținut îndepărtat, la capătul Siberiei, un verișor al Kamciatkăi! Și „alkepra”! Un prinț oriental pesemne, adept al cultului cobrei!

Întemeindu-se pe anumite omofonii, lua un cuvânt drept altul: școlile *très cotées* (foarte cotate) deveneau școli *tricotées* (tricotate), iarna nu se dădeau cu *la luge* (sania), ci cu *la louche* (polonicul). Gabriel și Luc erau două *saucisses* (carnați), ea vrând să spună două *sosies* (sosii), luările de *son* (sunet) deveneau luări de *sang* (sânge), piața *Le Tertre* (Movila) devenea piața *Le Tartre* (Tartrul).

Ea a crezut multă vreme că *un popotin* (un curișor) este un pui de hipopotam; după aceea a născocit o nouă specie

²⁶ *Alliance française*, asociație întemeiată în 1883 pentru difuzarea limbii și culturii franceze în lume, cuprinde acum peste 800 de centre și circa 400 000 de elevi.

²⁷ În franceză nu se pronunță c-ul final al cuvântului, scris *caoutchouc*.

de mamifere: „hipopotinii”, rasă de animale bârfitoare care-și arată cu plăcere curul.

Uneori, Gabriel îi cerea să-și scoată limba ca să verifice dacă nu cumva avea o formă specială care ar fi explicat aceste distorsiuni. Și totuși, niciodată o cacofonie n-a fost dorită cu mai multă ardoare, iar Gabriel făcea la nesfârșit comentarii asupra acestor pronunțări greșite și barbarisme pe care le colecționa ca pe niște talismane.

Acest jargon era frumos pentru că nu însemna nimic și le aparținea numai lor. Cu aceste petice își confecționau un esperanto grandios care le scăpa oamenilor din trib²⁸. Iar înțelegerea lor se sprijinea chiar pe ceea ce în alte părți constituie o sursă de discordie: contrasensul, imprecizia.

*

Departate de a împărtăși acest entuziasm, Julia se simțea în Franța ca la un examen. La telefon, era deseori luată drept femeia de serviciu. În fiecare cetățean, presimțea un institutor gata să-i pună întrebări pe nepregătite, să o certe zdravăn. Uneori se temea ca nu cumva, pentru o simplă legătură nefăcută între două cuvinte, să fie expulzată din țară.

Pe vremea în care ea „știa multe lucruri nu încă”, Gabriel îi vâna minuțios „vodoazeriile”²⁹, cum le numea el, precum *nonante*, *octante* și *septante*³⁰, dar îi autoriza într-un mod la fel de arbitrar helvetismele de bun gust: *la panosse* pentru cârpă de bucătărie, *poutzer* pentru a curăța. Alterna laximul cu severitatea. Incoerența asta o deruta.

²⁸ Aluzie la celebrul vers-program al lui Stéphane Mallarmé (1842-1898) „Dându-le-un sens mai pur cuvintelor din trib”, din sonetul *Mormântul lui Edgar Poe* (1877).

²⁹ Vodoazerii, elemente proprii cantonului elvețian francofon Vaud, cu capitala Lausanne.

³⁰ Numeralesle nouăzeci, optzeci și șaptezeci în loc de formele lor din Franța *quatre-vingt-dix*, *quatre-vingts* și *soixante-dix*.

Încercase să o învețe câteva injurii ca să se apere de bărbații care o inoportunau, dar ea le transforma în vorbe amabile. În schimb își presăra conversația cu vulgarități învățate mecanic și care pentru ea nu aveau nici forță, nici caracter.

În franceză, dispunea de o armă care tot timpul se bloca, se împiedica de diftongi, se poticnea la ocluzive. Ar fi vrut atât de mult să reproducă lungile fraze germanice asemănătoare cu niște mantouri și pe care, la sfârșit, le încheie un verb, precum o butonieră.

Dacă voia să învețe cuvintele, acestea se îngrămădeau în jurul ei, ca niște servitori diligenți, se ofereau fără rușine, cereau să fie angajate. Dacă voia să le utilizeze, se risipeau ca un stol de canari, într-o debandadă rușinoasă.

Se mulțumea cu clișeele, cu locurile comune care o legau de ceilalți. Avea o slăbiciune pentru argou, nu că ar fi preferat vorbirea populară, ci ca să și-o afilieze mai bine. A spune „lovele” sau „rablă” însemna a spune îndeosebi: „Sunt de-a voastră”.

Repetă expresii idiomatice: luna „trag un pui de somn”, marțea „trag o bârfă”, miercurea „nici cât negru sub unghie”, joia „mă doare-n cot”.

Se lua în piept și cu termeni gigantici pe care-i lua la puricat și-i utiliza apoi în mod curent. Fie că era vorba de „flagelație”, „păcăleală” sau „iluminism”, niciunul nu era destul de dificil.

Cuvintele care o sfidaseră îi ieșeau acum din gură în pas de defilare.

Ca să o rupă definitiv cu Elveția, și-a francizat numele în Julie.

Și drept dovadă de bunăvoință suplimentară, s-a înscris în Societatea Prietenilor Subjonctivului.

*

Acum Luc și Gabriel nu mai realizau decât unul din sensurile cuvântului „concerto”: înfruntare. Pierduseră

avantajul de a fi mai străluciți, mai inteligenți în doi și nu se mai puteau sprijini pe celălalt când venea neliniștea. Fiecare îi datora alter ego-ului său o parte din ceea ce era. Acumularea de opere și înregistrări separate nu va schimba nicio iotă din acest adevăr până la moartea lor. Fiecăruia îi venea să strige în fața lumii: „N-avem nimic în comun!”

Cum tot timpul erau confundați, chiar și la telefon, asemănarea lor fizică, vocile lor indistincte au sfârșit prin a-i oripila. Luc și-a schimbat tunsoarea, Gabriel și-a accelerat debitul verbal. Când se vedeau, se spionau cu privirea ascuțită a doi pretendenți care se uită la același tron. În mintea lor practicau o vendetă neîncetată. Înainte, le lipsea puțin ca să nu fie în comuniune în toate. Acum, le lipsea mult ca să se înțeleagă asupra unui singur lucru.

Continuau să se influențeze. Uneori, se sileau să fie leneși, să nu facă nimic. Întotdeauna, gândul că dublul lor, în aceeași clipă, devenea activ, îi scotea din toropeală ca un imbold. O veioză minusculă din creier le interzicea destinderea.

Reconversia muzicală era dureroasă – nu se trece fără greutate de la o carieră de duetist la o carieră de solitar – și deseori pe fiecare îl durea celălalt așa cum pe amputat îl doare brațul ce-i lipsește. Erau ispitiți să-și telefoneze, dar se rețineau: nu trebuiau să facă asta. Starea aceasta de „nici război, nici pace” dura.

*

Într-o zi, Gabriel l-a zărit pe stradă pe Luc care mergea adus de spate, cu capul plecat, șoptindu-și niște fraze imposibil de auzit. Ai fi zis că purta în cârcă toată mizeria lumii, avea aerul și paloarea unui seminarist. Gabriel a fost cât pe ce să-l oprească, dar s-a răzgândit. I-a venit din nou în minte ambiția lor din tinerețe: să fie muzicieni, să nu fie decât muzicieni, să nu facă nimic care să nu fie în întregime dedicat muzicii. El va fi, așadar, singurul care va duce acest ideal până la capăt, avea să supraviețuiască

pentru că era cel mai dotat, cel mai perseverent. Se simțea plin de compasiune pentru prietenul lui.

Dar o săptămână mai târziu, a avut ocazia să asculte la radio o transcripție a *Sărbătorii primăverii*³¹ pe care Luc o interpreta într-un recital: o făcea cu atâta justete, cu atâta densitate încât Gabriel a tremurat de mânie. Și-a jurat imediat să-l facă să muște din țărână, să-i dovedească superioritatea lui. Și-a ascuns acest gând lipsit de noblețe nemaiîncetând să-și elogieze peste tot rivalul.

Iar când erau acasă la părinți, niciodată Luc sau Gabriel nu mai pomeneau să-l invite pe cel care, ani de zile, fusese considerat și tratat ca al doilea fiu al familiei.

*

Julie făcuse multă vreme curte iubirii înainte de a o cunoaște. O aștepta sub forma unui vârtej, a unui rapt, a unei răpiri. Își făurise un logodnic ideal și Gabriel făcea parte din memoria ei înainte de a-i face parte din viață. Dar el îi furase speranțele, sfărâmasese tiparul prestabilit, perimase geografiile cumiți pe care i le repartizase ea în imaginație. Cu toate acestea, aprecia lunga așteptare care-i permisesese acestui bărbat să se maturizeze în ea. În chip confuz, ea se păstrase mereu pentru el.

Acum el o iubea îndeajuns de mult pentru ca să nu fie doar frumoasă. Abandonase vanitatea formei și-i venera până și coșii care-i ieșeau pe față în momentele de oboseală, până și cearcănele care-i adânceau orbitele. Se mira de eclipsele chipului ei atunci când, dintr-o extremă lehamite, scotea deodată o strălucire neașteptată. Frumusețea nu mai era ceva dobândit, ci o umbră

³¹ *Sărbătoarea primăverii (Le Sacre du printemps)*, balet în două părți cu muzica și libretul scrise de compozitorul rus naturalizat francez, apoi american, Igor Stravinski (1882-1971). Subintitulat „Tablouri din Rusia păgână”, el a fost creat la Paris, la 29 mai 1913 de trupa lui Serghei Diaghilev (1872-1929).

trecătoare, o umbră pusă în valoare de minuscule imperfecții. Pentru el, ea întruchipa toate dorințele reunite într-o singură făptură și în fiecare zi era uimit că nu simte nicio atracție pentru celelalte femei.

Uneori, Julie suferea că este secundul lui, însoțitoarea. Când ieșeau în oraș împreună, Gabriel era un nume, ea un simplu prenume. Suveranitatea ei, strălucită în Elveția, în apropierea amantului său se voala. Era la cheremul unui bărbat care cu o singură vorbă o putea dezintegra.

Gabriel însă atenua această dependență cum putea mai bine. Julie care, la Paris, simțea că nu este nimic, extrăgea din bunăvoința iubitului ei dorința de a fi cineva, își dezvăluia slăbiciunile fără ca el să profite de acest lucru: armonia dintre ei consta în a rezolva conflictele altfel decât prin război. Împărțeau între ei eleganța amantilor: să-și ascundă neliniștea pe care și-o pricinuiesc sub o nonșalanță prefăcută.

Julie a sfârșit prin a deveni melomană, adică pătinitoare. A avut admirații la fel de nedrepte ca aversiunile sale și și-a orientat urechea spre genurile pe care Gabriel le gusta puțin: simfoniile și cvartetele de coarde.

Îl vedea în întregime alcătuit din substanță muzicală precum o coardă de vioară sau de chitară. Deseori îi lua mâinile și i le săruta; în lungile falange cu unghiile roz tăiate scurt, căuta ea cheia inspirației lui. Mâna lui, caldă și suplă, încăpea între palmele ei, o întorcea, o palpa, îi simțea articulațiile. Aproape că se aștepta ca din vârfurile degetelor să-i picure note, una câte una, și ca lacrimile lui Gabriel să se scurgă emisiând un sunet cristalin.

Și când într-o bună zi, el i-a sugerat să învețe o sonatină foarte ușoară de Clementi, n-a protestat. S-a antrenat zilnic, a descifrat rondouri, gavote pe care le uita imediat, s-a încăpățânat, decisă să îmblânzească pianul, să facă din el un confident.

Iar atunci când s-a putut produce împreună cu Gabriel în fața prietenilor, într-o *Siciliana* de Weber pentru patru mâini, a știut că se apropie, în sfârșit, de misterul

amantului ei. Muzica redevenea o artă de agrement, pretextul unei reuniuni între amatori care participă cu toții mai mult sau mai puțin, departe de virtuozii răsunători și de auditorii pasivi.

Cât de conforme erau toate acestea cu ideea pe care și-o făurise ea despre un artist! Paginile striate cu note negre și albe, scrise cu cerneală fără ștersături și puse să se usuce pe o sfoară; serile cu alți muzicieni sau cântăreți lirici care se prelungeau până în zori, duetele de operă cântate cât îi ținea gura, marile piese de jazz sau de pop reluate de toți în cor, bufoneriile, deghizările, bețiile, dansatul pe un vechi standard al lui Janis Joplin sau Jimmy Hendrix, protestele vecinilor, amenințările cu poliția, zorii vineții în care se despărțeau abțiguiți, cu ochii strălucitori, cu o vioară sau o chitară sub braț în vreme ce salariații se îndreptau deja în cohorte spre gurile de metrou.

*

La sfârșitul acestor bacanale, zăpăcit de umorul și inteligența camarazilor săi, Gabriel descoperea că se lipsea foarte bine de Luc, trăia mai bine fără el.

Muzica clasică a devenit astfel sinonimă pentru el cu lungă durată, cu fidelitatea conjugală contrar rock-ului evocator al unor plăceri imediate, al unor vagabondări amoroase.

Întinerea, se umfla în pene sub un cer mai vast, iar capul îi răsuna de melodii.

Capitolul VI

Un pelerinaj spre Olimp

Maestrul! Luc ar fi putut spune: „El e, în sfârșit l-am găsit!”

Într-o după-amiază, în timp ce dădea o lecție - Luc își asigura majoritatea veniturilor din lecții - impresara lui, Esther Lehmann, îi telefonase ca să-i propună o înlocuire pe nepusă masă chiar în seara aceea în *Concertul Numărul Șapte* pentru două pianе de Francis Castelanne. Pianistul secund își scrântise antebrațul într-o căzătură. Maestro-ul dirija chiar el de la pian. Da, Luc cunoștea partitura, o cântase deseori.

Își expediase elevul și-l apucase un tremurat atât de puternic încât a trebuit să facă o baie fierbinte.

De la concert nu păstrase decât trei amintiri: lupta neîncetată pe care o angajase ca să nu-i paralizeze încheieturile mâinilor; acea incandescență care țâșnea sub degetele Maestro-ului; ovațiile nesfârșite, pocniturile scaunelor rabatabile, strigătele de „bravo!” ieșite din toate gurile, formidabila rumoare a unui public ce-și aclamă campionul.

O mulțime de trandafiri, crini și garoafe aruncate la picioarele Maestro-ului transformaseră avanscena într-o mică grădină!

Luc salutase de două ori împreună cu Castelanne, după care așteptase o oră întreagă nu departe de cabina Maestrului, împins, pierdut în mulțimea chipurilor extaziate. Acesta ieșise, în sfârșit, dând autografe, îl zărise, îl bătuse ușor cu palma pe cap, „m-ai acompaniat foarte bine, treci într-o zi pe la mine”, plecase, smuls de admiratorii fideli care se înghesuiau în jurul lui.

Luc palpase multă vreme partea din craniu pe care i-o atinsese Maestrul: o mică ridicătură osoasă între tâmplă și ureche care, din acest contact, căpătase o importanță fără

precedent. Se întorsese acasă pe jos, alternând râsetele și tiradele cu voce tare.

Cine nu-l cunoaște pe Francis Castelanne, cel mai mare compozitor francez al epocii noastre, moștenitorul unor Ravel, Dutilleux, Varese? Opera sa este redusă: încapă în două albume. Dar câtă densitate!

Își începuse cariera prin două scandaluri: mai întâi o piesă intitulată *Agonii*, creată imediat după război, o bandă sonoră care, pe game pentatonice, mixa țipetele unui muribund și sufocările unei femei făcând dragoste. După aceea, fabricarea unui pian gigantic, circular, cu 43 de octave, cuprinzând sferturi, optimi și șaisprezecimi de ton, la care puteau cânta unul lângă altul cinci muzicieni. Tradiționaliștii au proclamat sus și tare că asta e un sacrilegiu.

Cum să-l rezumi pe Castelanne? Într-o singură vorbă: pentru el, arta răspunde privilegiului de a te fi născut prea frumos, prea dotat într-un univers ingrat. Omul de talent trebuie să se achite de datorie sub formă de capodopere. Creația artistică este o categorie a bunelor maniere.

Căci Maestrul este frumos, are acea frumusețe transfigurată de inteligență în care detaliile fizice par tot atâtea trăsături de spirit. Chiar și părul lui negru și curat, prelungit de arcul rebel al unei şuvițe este rodul unei voințe.

Părul Maestrului a făcut, fără să vrea, să se vorbească despre el. Mai tânăr și încă aproape necunoscut, se rădea pe cap înaintea fiecărui concert, din ură, zicea el, față de urmele de romantism legate de plete oricât de scurte ar fi ele. Fusese supranumit ocnașul claviaturii.

Maestrul a avut întotdeauna un singur dușman: stilul boem. Are repulsie față de neglijența ținutei, aspectul neîngrijit al pictorilor mustăcioși și pletoși, bolboroseliile ininteligibile. Strigătul lui de război e cuprins într-o singură frază: rigoare înainte de orice! Și de teamă să nu cadă în hirsut, în exaltare, își disciplinează corpul printr-o

îmbrăcăminte severă. Dacă ar exista un fanatism al intelectului, el i-ar fi conducătorul.

Și totuși Maestrul n-a reușit niciodată să se urâțească. De fiecare dată când crede că își mortifică chipul, nu face altceva decât să-i reveleze o altă fațetă.

Și mereu șuvița de pe frunte, pasărea neagră care fâlfâie deasupra arcului sprâncenelor, pare că vrea să-l tragă mai sus, mai departe, dar el o dă în jos cu un gest furios.

Castelanne! Luc făcuse cunoștință cu acest gigant care l-ar putea tutui pe Mozart!

Timp de câteva zile a trăit într-o stare de exultare și a trebuit să se constrângă să nu-i spună lui Gabriel această veste minunată.

Pe bună dreptate de altfel. Când acesta a aflat-o de la o terță persoană, a exclamat:

— Gata, Luc iar se înnebunește după o celebritate! O dată la cinci ani, încearcă să-și agate micul lui nume de unul mare ca să obțină din asta niște dividende, niște repercusiuni prestigioase. Mi-aduc aminte că la Conservator i se spunea deja...

*

Nisa a fost orașul în care, în anul acela, și-a interpretat în primă audiție Gabriel Dalbran *Serbările galante*, lucrare pentru pian, contrabas, harpă și saxofon, introducând în final o temă de cinci note corespunzând literelor din prenumele lui Julie.

Era o bucată fără acorduri și fără contrapunct, făcută numai din decalaje și glissando-uri, acordând o parte importantă improvizației bazată pe celule ritmice.

Critica a subliniat rafinamentul, senzualitatea acestei muzici în care se întrepătrund diverse genuri. Dalbran se afirma ca un profesionist capabil de o frumoasă exuberanță și care a știut să și-i concilieze pe novatori și pe tradiționaliști.

Discul cu înregistrarea a primit „Coda de aur” a unei reviste muzicale, reimprimările s-au succedat, iar Gabriel s-a trezit de pe o zi pe alta în plutonul fruntaș al vânzărilor.

Ironia a făcut ca, în cronicile din ziarele germane, să apară fotografia lui Luc în loc de a sa, în urma unei confuzii a serviciului de presă. S-a consolată repede de această încurcătură. Fiind făcută dovada că, dintre ei doi, el era adevăratul creator, Gabriel n-a mai aspirat să se deosebească frenetic de Luc și a început din nou să se simtă bine în compania lui, să-l cheme la el. Înțelepciunea recomanda să nu-și strivească emulul, ci doar să-l facă să-și admită rolul de secund.

Luc trebuise să se silească pentru a-și împărți cu dărnicie elogiile lui Gabriel. Încă de la primele măsuri din *Serbările galante* se gândise: „Așa ceva aș fi putut compune și eu”. Nevăzând decât șmecheriile, sforile meseriei, lăsa să-i scape emoția. Faptul că o asemenea dulcegărie avea favorurile publicului îl uluia și luni întregi a tunat și a fulgerat împotriva decăderii gustului.

Reușita spectaculoasă a fostului său partener a sfârșit prin a-l demoraliza. Se simțea prins într-o spirală din care nu știa cum să iasă: îl critica pe Gabriel la Chrystèle, pe Chrystèle la Gabriel, și pe amândoi la alții.

De ce să-i bârfești pe cei pe care-i iubești? Ca să crezi și să faci să se creadă că nu ții la ei, ca să canalizezi tot ceea ce în libertatea lor este ultragiant, imprezizibil, ca să fixezi această libertate într-o formulă așa cum, cu un glonț, oprești din zbor o pasăre. Dar și ca să-i pedepsești că sunt, în mod atât de dezesperant, ei înșiși. Te superi pe ei pentru că se schimbă, te superi pe ei pentru că nu se schimbă și, mai ales, pentru că ai nevoie de ei, pentru că fără ei nu ești nimic.

Luc trebuia să-și persifleze prietenii ca să-și micșoreze dependența de ei. A-l trăda pe X cu Y, apoi pe acesta cu un terț, a-și sfâșia apropiatului cu vârful asasin al unei bârfeli îi dădea o iluzie de libertate. Care era persoana căreia să-i

poți mărturisi totul și despre care să nu poți spune nimic?
Poate Castellanne?

*

Totul îi surâdea lui Dalbran. Își împlinise, așadar, o parte din vis: să compună o muzică destul de simplă și complexă ca să obțină favoarea inițiaților dar și a profanilor, o muzică în stare să ofere o plăcere de bună calitate, de care urechea să fie încântată fără să se compromită. Propriul lui succes l-a uimit. Fiind sigur că a realizat unanimitatea în jurul numelui său, nu înceta să-și țeară pânza minunată a viitorului: avea să scrie opere și comedii muzicale, concerte și cântece, încredințat că are mână bună în toate genurile. Datorită drepturilor de autor încasate, își va oferi curând un studio de înregistrări, va lucra cu sintetizatoare.

Fiindcă i-o luase înainte lui Luc, a crezut că i-a luat-o înainte întregii omeniri, a pierdut puțin câte puțin orice măsură.

În concert, privilegia performanțele degetelor, aruncându-le auditorilor notele așa cum îi arunci mărunțiș unui cerșetor: ca să-l faci să simtă distanța care-l desparte de tine. Mormăia, gema cu ostentație, pianul devenind un car triumfal în care se urca pentru a primi aclamațiile.

Se arăta lunatic, tăios. De două ori, în provincie, din cauza unui tușit intempestiv în sală, a ieșit și a refuzat să se mai întoarcă. Deseori decomanda unele angajamente în ultima clipă: așa făceau cei mai mari. De ce nu și el? Manifesta o lipsă de respect flagrantă față de partituri, își impunea propriile cadențe, adăuga arpegii de la el. Esther Lehmann i-o reproșă, dar el o repezea fără menajamente.

De vreme ce toți mahării de la casa lui de discuri îi făceau curte!

Pentru dragoste și prietenie părerea unei singure persoane este de-ajuns. Pentru glorie, nu. Când Julie își făcea griji din cauza toanelor lui, îi replica:

— Crede-mă, nu o ființă umană vrea publicul, ci un monstru, un animal de scenă. Un pic de asprime îl încântă: ea menține distanța după care se dă în vânt. Dacă aș fi politicos sau umil, l-aș decepționa. Am intenția să-l îngenunchez, să-l ofuschez cu brio-ul meu. O să vezi că va veni ziua când toți or să-mi lingă mâinile.

Chantôme, moderatorul, cel care aducea nuanțele, corecta excesele, nu mai era prezent ca să-l înfrâneze. Fatuitatea lui Gabriel i-a indispus până și pe noii lui prieteni, dintre care unii i-au făcut avansuri lui Luc; pe care el însă le-a respins: legile concurenței îi constrângeau pe amatorii unuia să devină imediat adversarii celuilalt.

*

Pianului său, un Erard de la începutul secolului, Gabriel îi consacra același cult ca un hindus divinității sale. Nu-l atingea fără să se fi spălat pe mâini, nu se mai sătura admirându-i pântecele strălucind de corzi și ciocănele. Se scula noaptea ca să-l mângâie, să primească de la el o vibrație misterioasă: palma îi aluneca pe palisandrul cadrului precum pașii dansatorului pe puntea lăcuită a pachebotului. Își lipea obrazul de panoul de lemn și asculta. Instrumentul fremăta de potențiale simfonii pe care numai urechea unui cunoscător sau mai degrabă a unui amant le putea capta. În acest altar dormea un geniu și, ca să-l îmblânzești, îți trebuia un mare tact, un geniu care trepida, răsufla, mormăia. Era el singur o întregă orchestră.

Și așa cum bluesman-ul B. B. King își botezase chitara Lucille, el și-a botezat pianul cu coadă scurtă Otto. Un pian poate fi numai de sex masculin și poate purta nu mai un nume nemțesc. În livreaua lui de culoare închisă, el este un confident, mereu gata să cânte.

Uneori, Gabriel găsea că Otto este greoi ca un burghez, învechit în unele privințe; dar numai ce-l atingea, trezind un

întreg popor de triluri și arpegii, și Otto se avânta, se transforma într-o balerină.

În acest cufăr de lemn în care sunt tezaurizate sunetele, ardea ceva, mai tare decât în altă parte. Era un lac negru, plin de amărăciune și suavitate, care lucea blând, fără o strălucire excesivă. Existau și alte instrumente, dar toate erau în slujba acestuia. Lângă alămurile cu pânțele umflat, cu muștiucurile indecente, lângă viorile temătoare și stupii gigantici ai orgii, pianul se impunea prin eleganța lui.

Dimineața, ca să-l trezească pe Otto, Gabriel se cufunda în morfologia lui, reînsuflețea tabelele de armonie, controla percuția ciocănelurilor, palpa fiecare organ cu dragostea unui tată pentru trupul copilului său.

Se așeza la claviatură, fildeșul clapelor devenea epiderma unei ființe vii care trecea în el, îi trimitea, înzecite, nuanțele sistemului său nervos. Gabriel visa să se încrusteze în această cutie ca într-o scoică, să i se cuibărească între coarde, să se lase pătruns încet de undele muzicale ca să devină materie muzicală în fuziune.

*

La cincisprezece zile după concert, Maestrul îl invitase pe Luc, singur, la el acasă.

Luc a sosit cu cel puțin zece minute înainte. O guvernantă țeapănă, cu un neg țepos ca un arici de mare pe bărbie, l-a băgat înăuntru, i-a ordonat să-și scoată pantofii. Un obicei pe care, se pare, Castelanne îl contractase în Orient, dezvoltând o aversiune pentru pielea de încălțăminte și zgomotul făcu de tocuri pe parchet. Salonul de muzică era rece, fără mobile și plin de perne aruncate pe podea. Într-un colț, străluceau două pianine. Un panou de cărți și partituri perfect aliniat ocupa peretele din fund.

Luc așteptase o jumătate de oră, apăsător de gânduri, trecându-și prin minte diferite subiecte de conversație când

a zărit, la picioarele unui taburet, o mănușă de șevro bej. Pielea aceea mototolită care imita atât de bine pielea adevărată nu putea îmbrăca decât mâna Maestrului.

S-a aplecat să o ridice: nu se știe de unde, un motan cenușiu, un animal de lux, pe cât de prețios pe atât de rău, a sărit asupra mănușii. S-a dat o mică luptă. Luc, mai viguros, a sfârșit prin a-și băga obiectul, pe jumătate sfâșiat, în buzunar.

Tocmai atunci a apărut Castelanne.

— Ia te uită, Triolet te-a și adoptat?

Luc a tresărit și și-a îndesat încă un pic mănușa în buzunar. Triolet își ascuțea ghearele pe pantalonul lui, dar n-a îndrăznit să-l alunge.

Fără a-i pune nicio întrebare, Maestrul a abordat imediat temele lui de predilecție. I-a povestit, de pildă, metoda lui de lucru: în fiecare dimineață, asculta timp de o oră, la radio, un florilegiu de muzici la fel de nule și de perisabile. Își impunea această pedeapsă din igienă, pentru ca, prin contrast, să-și confirme iubirea pentru marea muzică.

Când, apoi, s-a așezat la pian, i-a spus, cu un surâs malițios: „O să vezi”. A pocnit din degete, Triolet și-a ciulit urechile, și-a luat avânt și a sărit pe tabla de sus a instrumentului. Maestrul a cântat după partitură o sonată de Mozart și, când a sfârșit allegro-ul, motanul, cu o răsucire elegantă a labeli, a întors pagina.

— Cum ghicește că e momentul potrivit?

— Cunoaște muzica, dacă îndrăznesc să spun așa. Doi ani mi-au trebuit ca să-l dresiez. Mai rămân unele probleme de coordonare. Într-o zi, o să mă produc în concert cu el.

Luc n-a mai conținut cu elogiile, dar s-a mirat, împreună cu Maestrul, de caracterul conservator al motanului: dincolo de Ravel și de Strauss, miorlăia.

— Și când cânt câte ceva de - aici, a citat un compozitor actual - o ia la fugă cu părul zbârlit și nu mănâncă nimic toată ziua.

Lui Luc i-ar fi plăcut atât de mult ca dialogul să continue firesc, ca între doi prieteni, dar Castelanne a oprit brusc convorbirea.

A ieșit de acolo zăpăcit, năucit, și s-a trântit pe o bancă de pe stradă ca să-și revină. Întors acasă, a scos mănuașă din buzunar, a miroșit-o, a lăsat-o să cadă de mai multe ori pe verticală. Mănuașă se umflă sub presiunea aerului și se răsucea înainte de-a se turti pe parchet cu un zgomot moale. Și-a tras-o pe mână, s-a lansat într-o improvizație și, timp de-o oră, s-a simțit mai mare, mai puternic.

*

Este o linie a vieții care freamătă în josul torsului, o tăietură de sabie, făcută de nu se știe care războinic, trasând o parabolă grațioasă de la pantece până în josul spatelui.

Degetul mângâie mai întâi o iarbă catifelată ca vata, ușoară ca un puf. O rouă umezește aceste tufe, un fir de apă pe care degetul îl urcă până la izvor. Pe drum, se pierde în mijlocul unor umflături care-l aspiră, ajunge într-un ținut răcoros unde totul clipește, se bălăcește și gălgâie. Îl întâmpină o cascadă, îl învăluie cu aversa ei caldă.

Undeva, în vârful acestei grote, sub contact se rostogolește o bilă care se îngroașă. Degetul o sâcâie, o zgândărește dar, acoperit dintr-odată de o cremă grasă, alunecă și cade într-un puț care-l înghite.

Ochiul se strecoară la rândul lui și zărește o floare cu petale purpurii având deasupra ei un alt ochi, rumen, acoperit de o albeață. Acest ochi pare atât de supărat încât roșeața i se propagă peste tot. De furios ce este, transpiră, îl protejează un fel de pleoapă din care cad, drapate maiestuos, cataracte de carne gofrată. Toate acestea lucesc precum niște falduri de mătase.

Nasul vrea să miroasă: atinge ușor cochilia călduță, îi netezește vegetația, își dă seama de flacăra întruchipată acolo unde încep picioarele. Îl izbește un suflu de aer cald,

un iz în care sunt amestecate umezeli vegetale și uneori o urmă de miasmă. Pe acest madrepor îl însuflețesc niște palpitații obscure.

Gura se apropie, dă la o parte ierburile ce strălucesc ca o pajiște după ploaie. Descoperă o barieră de țesuturi spongioase pe care le aspiră și le sugă. Este un frumos festin pe care-l devorează fără discriminare. Uneori, temătoare, înspăimântate, aceste valuri se retrag dar, sub acțiunea limbii, întregul orificiu se însuflețește și mii de mici ventuze se lipsesc de ea. Același lichid onctuos scaldă cele două boturi care se sărută, nu mai știi care pe care, buzele apucă micul ochi orb, dinții îl mozolesc ca pe o ostie și tot acest peisaj mut, împins de un val puternic, înaintează pe drumul fericirii.

Încâlcite, ca niște gene lipite de o lacrimă, firele de păr alcătuiesc o grămăjoară de frunze turtite, un scalp în dezordine. Parcă masa grea a pletelor a semănat la mijlocul corpului o replică, capul de sus răspunzându-i capului de jos într-o simetrie ironică. Frumoasa blăniță netedă se agață de degete. Dâre de apă lucesc pe pulpe și coboară ca niște minuscule pârâiașe spre genunchi.

Mai sus. Gogoșa bivalvă, încă înroșită de recenta luptă, are aspectul unui cocoș jumulit; prin bucla evazată a unui opt se scurg niște bale argintii. Două draperii, cu marginile curbate ca o proră de gondolă, atârnă molatic. Îmbinarea mult lărgită nu mai este decât un căscat nesfârșit de parcă, ghemuit în fundul pântecelui, un animal ar profita de această deschizătură ca să se uite afară.

Când Gabriel trece de la corpul lui Julie la al lui, descoperă, prăvălit pe vintre, un apendice congestionat, șlefuit ca un galet. Îl țin prins de ele pungulițe zbârcite pline de varice, acest apendice se odihnește, inert, inutil, iar Gabriel îl ascunde repede între picioare.

*

Mâinile, gura unui om pot conține un aur invizibil. De îndată ce cânta la pian sau vorbea, Castelanne împărțea cu dărnicie acest aur. Era una dintre acele persoane căreia vrei să-i câștigi stima imediat, căreia dinainte îi ierți totul pentru că reprezintă enigma pe care ai așteptat-o dintotdeauna.

Castelanne l-a invitat din nou pe Luc la el și încetul cu încetul între cel mai în vârstă și cel mai tânăr s-a stabilit o legătură destul de familiară, deși distantă. Curând, Luc citise tot despre Maestru și-i ascultase toate înregistrările fără să se sature de ele. Săptămâni de zile, entuziasmat și în același timp strivit de această figură impozantă, i-a venit să termine cu muzica și să se apuce de grădinărit sau de aerobic. Maestrul era perfect și Luc voia să fie o parte din perfecțiunea Maestrului.

Printr-un fenomen de vase comunicante, admirația pe care Chantôme i-o purta lui Castelanne a echivalat atașamentul pe care i-l retrăgea lui Gabriel și mai ales lui Chrystèle, care și-a dat repede seama de acest lucru. Luc se întorcea seara cu aerul extatic al pelerinului atins de aripile îngerului. Când îl avea pe Castelanne la telefon, se ngălbenea, se bâlbâia. Iar când acesta nu dădea niciun semn de viață, îi pierdea pofta de mâncare. Maestrul îi putea telefona la miezul nopții în legătură cu un fleac și, dacă Luc dormea deja, îl ironiza cu o frază de genul: „Cum, la vârsta dumitale, te culci odată cu găinile?” Sau îl trezea foarte devreme așa încât Luc, deja insomniac, deschidea ochii încă de la cinci dimineața ca să fie proaspăt în cazul în care celălalt va încerca să-l sune.

Ca să-l bareze pe acest bărbat care o concura, Chrystèle a contraatacat, s-a ocupat de cele mai mărunte încurcături ale lui Luc, i-a excitat animozitatea împotriva lui Gabriel, i-a controlat fragmentele de partituri. Îl iubea și el n-avea dreptul să eșueze sau să se înjosească în fața altcuiva.

Luc îi asculta predicile fără să sufle o vorbă, nu-i relua și nu-i respingea niciun argument. Furioasă că este neglijată, se sprijinea pe cărți recent citite ca să-i spună:

— Mozart compunea de la vârsta de cinci ani; de ce tu te-ai apucat de compoziție atât de târziu?

El îi răspundea:

— Eu nu sunt Mozart.

— Händel a compus *Mesia* în trei săptămâni. De ce ție îți trebuie atât de mult timp?

— Eu nu sunt Händel.

Întreaga istorie a muzicii îi slujea drept panoplie pentru a-și deprecia și umili amantul. Îi vâră sub nas isprăvile celor mai mari compozitori, decreta concertele lui Castelanne drept plictisitoare la culme, pline de platitudini. Ar fi vrut ca Luc să urle, să facă explozie, dar el ridica din umeri, rămânea mut. „La ce te gândești? — La nimic.” Nu se gândea niciodată la nimic! Nu mai știa ce să găsească pentru a deveni indispensabilă.

*

Julie avea un fel „gheare” și un fel „lapte” de a face dragoste, zdrobindu-l sau amețindu-l de plăcere pe Gabriel. Adora să-l simtă în ea, încordat la maximum: el era străbătut de fiori, perii din barbă i se zburleau. Ea nu-i cerea să fie rigid decât pentru a se lăsa în voia ei, a redeveni copil. Spasmul final îi semna capitularea: tulburarea îi venea de hac forței. Dacă erecția se prelungea dincolo de un anumit timp, Gabriel nu mai era al ei, era doar un futător. Julie voia să se hrănească cu sperma lui și ca pântecul ei să fie sepulcrul acestui bărbat.

Gabriel făcea dragoste cu Julie pentru a juisa de juisarea ei ca și când aceasta era a lui. O mângâia cu aceeași grijă pe care ar fi avut-o ca să șlefuiască un diamant cu ape frumoase, brăzdându-i pământul roz, instalându-se ca un exilat în citadela de mucoase. Dicțiunea cântată a lui Julie culmina într-un extaz muzical dar, în momentul orgasmului,

tăcea, obrajii i se înroșeau, din gură, sculptată ca o fină deschizătură, îi ieșea un miros delicios. Numai tăcerea era compatibilă cu ceea ce o mistuia, iar această tăcere pe Gabriel îl îngrozea.

Când exploda și el, sperând de fiecare dată că trupul lui va fi și mai generos, era decepționat că apogeul a fost atât de scurt, atât de puțin răvășitor. Se cufundase într-un zeu, dar nu primise lumina decât prin procură. El nu va fi niciodată femeia iubită, niciodată trupul acela care abia mai respiră, se răsucește și se convulsionează. Se achita de plăcerea lui cu fatalismul celui care se știe condamnat, de fiziologie, la niște scurte zgâlțâieli.

Și uneori visa să fie prefăcut într-un enorm membru care i-ar alimenta amanta zi și noapte într-o copulație fără sfârșit, ar îndopa-o cu spermă de parcă ar fi o supă caldă pe care ea ar sorbi-o cu mici înghițituri.

*

Cele două cupluri nu se mai frecventau.

Fericirea lui Julie și Gabriel îi otrăvea zilele lui Luc și, în anumite nopți de mare tristețe, îl ținea treaz.

Dar în ziua în care Gabriel l-a invitat la ziua lui, a trebuit să vină, fără tragere de inimă, împreună cu Chrystèle.

O întregă clică de lingușitori, de paraziți se înghesuiau în apartamentul strâmt al fostului său partener pe care-l ridicau în slăvi. În seara aceea Luc era doar un epigon, un secund, iar fiecare compliment adresat lui Gabriel îl izbea ca un verdict. „Profesia mea? Sunt colaboratorul lui Dalbran, știți, celebrul muzician.”

Gabriel își etalase peste tot semnele reușitei: compact-discurile lui care-i alcătuiau pe un perete cele două inițiale ale numelui, fotografiile cu el în concert. Pianul său strălucea, împodobit cu flori, asemenea unui tabernacul dintr-o biserică. Spunea *Serbările* mele *galante* așa cum ar spune un copil „jucăriile mele”. Din înaltul acestor trofee, ținea la respect persoanele care-i erau obligate, tolerându-le

tachinăriile, înțepăturile neînsemnate pe scutul lui de bronz. Cântărea câteva zeci de mii de discuri și făcea cunoscut acest lucru: se sprijinea pe aceste vânzări ca un general pe o divizie blindată.

Fără îndoială, nu-l invitase pe Luc decât ca să-l înjosească, să-l izbească peste față, de parcă l-ar pălmui, cu victoria lui.

Julie radia. Cu complicitatea câtorva prieteni și a unui specialist în electronică, pregătise apartamentul ca să-și surprindă amantul. Soneria reproducea primele măsuri din *Boleroul* lui Ravel, mânerile de la uși mieunau *Văduva veselă*, iar când trăgeai apa la toaletă izburca marea arie din *La Traviata*. Când a sosit tortul de ciocolată în formă de pian cu coadă scurtă și cu clapele reprezentate de lamele de marțipan, s-a stins lumina și o hologramă l-a reconstituit pe Gabriel așezat la claviatură. Surpriza a fost totală.

Luc a strigat cu venin bravo. Și l-a închipuit pe Gabriel cum își dezbracă walkiria, acoperită de becuri ce sclipesc pe sâni și pe buric, mândru să o arate, iar pe ea cum își detaliază în păsăreasca ei nemțească diferitele puncte ale anatomiei. Ideea asta aproape că l-a binedispus.

Norocul lui că a găsit acolo un filfizon la fel de rău intenționat ca el căruia i-a putut mărturisi tot răul pe care-l credea despre *Serbările galante*. Ce plăcut era să se dedea la denigrări, industria care-i consolează pe nenorocoși!

De ce oare a trebuit ca un mucalit să rostească numele lui Castelanne și ca un altul, prinzând ocazia cu o promptitudine suspectă, să lanseze imediat expresia „micul-maestru”? De ce a trebuit ca Gabriel, fervent admirator al Maestrului totuși, să păstreze tăcerea?

În noaptea aceea, Luc a crezut în mai multe rânduri că-și aude pianul executând singur compoziția lui Gabriel.

*

Luc încerca mereu să circumscrie cu exactitate ce anume îi displace la Chrystèle.

Într-o zi, a crezut că a găsit ce anume. Apropo de un conflict, repede rezolvat, cu un șef de serviciu, ea îi spusese: „După furtună, vine și vreme bună!”

Fraza asta îl cufundase într-un abis. După furtună, vine și vreme bună! Ea o enunțase cu o asemenea convingere, de parcă era vorba de un adevăr fundamental! În aceste câteva cuvinte, se afla o enigmă.

Iar enigma purta un nume: prostia!

Da, era proastă, și așa trebuia să fie: astfel se explica totul. Luc s-a agățat de această idee, s-a delectat cu ea. Prostia poate foarte bine să ia toate măștile inteligenței, neliniștea acesteia, curiozitatea ei furtivă, interogațiile ei, și totuși să nu se transforme în inteligență, să rămână proastă.

Timp de câteva săptămâni, această bănuială nu l-a mai părăsit și a trăit într-o stare de cvasiebrietate. Se putea apleca asupra prostiei lui Chrystèle ca peste un hău ca să surprindă în ea secrete pe care rațiunea nu le dezvăluie. În tovărășia ei, avea să se afunde în paradisul imbecil al dulcegăriei. Și, cuprins de bucuria descoperii lui, o asculta pe această nătăfleată cum se lasă în voia flecărelui ca o bandă a unui telex care-și împoașcă informațiile.

Dar prostia mai este și o atracție care se atașează de ființe și le dotează cu o tulburătoare profunzime. Idioteții, o femeie fermecătoare îi conferă aproape ambiguitatea unei opere de artă. Și pe urmă nimeni nu este prost cu normă întregă. În prostie îți trebuie o constanță, o încăpățănare aproape supraomenească. Chiar și cel mai obtuz creier are bufeuri de inteligență, fie și numai din motive de igienă. Chrystèle nu făcea excepție de la această regulă. În plus, se îndoia de ea însăși: această îndoială aplicată vânării greșelilor ei grosolane nu era oare o dovadă de subtilitate? Semnele prostiei se anulau unele pe altele. Luc s-a întrebat dacă naivitatea lui Chrystèle nu ținea îndeosebi de faptul că-l alesese drept model pe el. Și toată bucuria de a fi putut-o caracteriza s-a spulberat la rândul ei.

*

A te întoarce lângă Chrystèle după ce ai frecventat domeniile unei rase alese semăna cu o decădere. Luc ar fi vrut s-o insulte, să-i spună ce este, dar, în loc de asta, îi zâmbea în permanență. Se răzbuna pe lașitatea lui prin vexații mărunte. De pildă, când ieșeau de la un film, se abținea să-și spună părerea; o simțea pe Chrystèle cum îi așteaptă verdictul.

— Ți-a plăcut?

Ea îngăima: „N-a fost rău...”, formulă care se potrivește la orice și evită să te angajezi. El o încolțea și, de îndată ce o auzea că-și exprimă adevărata părere, susținea contrariul.

Sau lăuda meritele unui dirijor execrabil, ale unui pianist obscur, ale unui compozitor mediocru. În public, ea le apăra cu pasiune. În ultimă instanță, făcea apel la Luc care nega totul în bloc.

Cum Chrystèle se juca de-a recunoașterea din prima a autorului unei lucrări clasice, el o inducea în eroare, punându-i Bach în loc de Vivaldi, Mozart în loc de Haydn, Strauss în loc de Mahler. Ea reținea așa, greșit și așa spunea și altora.

Lui Luc îi era rușine de aceste stratageme. Pentru ratarea unei persoane nu e nimic mai potrivit decât răutatea. Luc ardea de dorința de-a o iubi pe Chrystèle care ar fi trebuit să-l înnebunească; ce-l înnebunea cu adevărat era faptul că ea îl lăsa atât de rece.

Totuși, dacă Chrystèle se întorcea de la lucru cu întârziere, Luc era măcinat de neliniște. Iar când o vedea uneori râzând și umblând prin casă, se simțea mișcat până-n străfundul lui. Și atunci își promitea: „Mâine, o plachez”.

Chrystèle stă culcată; o lampă pusă la capătul patului împrăștie o lumină blândă. În jurul ei, ursuleții și iepurașul, petele întunecate ale mobilelor, mirosul de lemn vechi care plutește în aer. Și-a tras până sub bărbie plapuma

cumpărată de Crăciunul trecut la Viena cu ocazia unei escale. Se simte protejată de căldura pufului din plapumă, de unghiurile îndulcite ale camerei. Zarva orașului, claxoanele mașinilor se opresc sub ferestrele duble și, dincolo de apartamentul ei cu două camere, ea își închipuie întregul imobil, acoperișurile care lucesc în noaptea rece. Departe de ghearele lumii, chircită în patul ei călduț, scâncește, face un bilanț. Bilanțul nu este bun.

De-acum înainte, nu mai are decât o singură dorință: să reziste. O zi, o săptămână, o lună în plus. Să semene mici proiecte în viitorul apropiat ca să-l lege solid de ea pe Luc. Așteptând deruta.

Luc se închide în sine, evită să-și încrucișeze privirile cu ea. Noaptea însă, se apleacă asupra ei și o examinează îndelung. Ei îi este frică de examinarea asta.

Pentru familia ei, Chrystèle reprezintă o fată modernă care călătorește, își trăiește viața, iese în oraș cu bărbați. Un clan de bătrâne provinciale a botezat-o „aventuriera”: niciodată n-ar îndrăzni să repete acest cuvânt, nici celei mai bune prietene a ei. Simte că o apasă pe umeri tot praful lumii din care vine. Este doar o domnișoară de gelatină pe un fond de ceață roz.

Se uită la ea cum plânge în oglinda de pe comodă, fața îi explodează ca o bombă cu apă. Până și în durere se simte caricaturală. I-ar fi plăcut atât de mult să aibă sâni frumoși, rotunzi. Waterloo, câmpie mohorâtă. Oare care amant îi dăduse porecla asta³²?

Plânsul i se întetește; își spune: „Cu atât mai rău dacă Luc nu mă mai vrea, o să mă urâtesc ca să-l umilesc”.

*

³² Poreclă inspirată de celebrul vers „Waterloo! Waterloo! Waterloo! câmpie mohorâtă!”, din poemul epic *Ispășirea* (vol. *Pedepsele*, 1853) de Victor Hugo, în care poetul evocă marea înfrângere a lui Napoleon din 15 iunie 1814 ca pe o ispășire a „crimei” comisă de el împotriva Libertății prin lovitura de stat de la 18 Brumar anul VIII (9 noiembrie 1799).

Luatul liftului, când se ducea la Castelanne, era pentru Luc o adevărată elevație în vreme ce plecarea de la acesta era o cădere brutală. Zgomotul înăbușit al acestui aparat alterna speranța cu dezamăgirea.

Luc prefera să nu se gândească la faptul că Maestrul, o dată ușa închisă, îl primește cu același surâs pe un alt adorator. Să nu te gândești la așa ceva: era expresia folosită de Gabriel când îl întreba cineva dacă nu-l deranjează să se culce cu o prostituată pe care un alt bărbat tocmai o părăsise.

Căci, spre nefericirea lui, i se întâmpla să găsească în salonul lui Castelanne, așezați pe perne puse pe jos, și alți băieți: proaspeți absolvenți din strada Madrid³³, străini de la Julliard School sau de la Conservatorul Ceaikosvki care sporovăiau în toate limbile și se învârteau în jurul regelui lor ca niște paji. Toți dădeau dovadă de ecolalie, repetau sau anticipau sfârșitul frazelor Maestrului, și mulți își disputau onoarea de a-i masa degetele, o procedură pe care el o cerea înainte de a se așeza la pian. Castelanne se arăta, rând pe rând, vesel, sever, încântător până ce, excedat, bătea din palme și-i împrăștia pe acești valeți care se reîncălțau în tăcere.

Luc ieșea bolnav de la aceste ședințe, neștiind dacă și el face parte din clanul intimilor, sau rămâne, ca în primele zile, un satelit îndepărtat.

Cu toate acestea, Maestrul îl convoca uneori pe neașteptate ca să-i vorbească în mod neprotocolar.

Cu toate acestea, Maestrul îl încuraja să compună și chiar îi spusese: „Dumneata ai o amprentă pe care trebuie s-o pui asupra muzicii. Dar nu te grăbi. A fi tânăr nu este un avantaj, ci un defect pe care trebuie să știi să-l ispășești multă vreme. Caută instrumentul, metoda care-ți convine

³³ Strada Madrid, nr. 14, era adresa Conservatorului național superior de Muzică din Paris (CNSM), fondat în 1795. Din 1990, el este instalat în Cetatea muzicii din parcul La Villette din estul Parisului.

cel mai mult: fiecare gamă are nu numai o culoare, ci și o conotație filosofică. Alegerea unui acord sau a unui grup de acorduri este și o alegere existențială. Esențialul este să crezi o nevoie, o urgență într-un univers saturat de sunete și care *a priori* îți este ostil. Dacă-mi permiți, îți vom studia împreună partiturile, iar eu le voi adnota, cu stiloul în mână. Ba da, ba da, nu protesta: este de datoria mea să le acord asistență talentelor care înfloresc”.

Și pentru puținele ceasuri în care Maestrul, în particular, îi deschidea ușile, îl ridică pe înălțimi nebănuite, Luc era gata să se supună la orice. Ce diferență între Maestru și Gabriel! Acesta era un pitic, un pitic pretențios. Castelanne avea un cerc de discipoli, Gabriel un club de fani: această nuanță era enormă.

Într-o după-amiază, Maestrul citea cu voce tare, în fața câtorva adepți, printre care și Luc, o cronică elogioasă la un concert dat de Gabriel Dalbran la München.

— E minunat pentru confratele dumitale, nu-i așa?

Luc a probat cu un glas pierit. Maestrul reluse:

— Acum trebuie să profite de situație!

— Ce vreți să spuneți?

— Dalbran e terminat.

Ca niște fiare care au adulmecat sânge, fideliile se apropiaseră de Maestru.

— A atins fără să le aprofundeze prea multe stiluri diferite, va sucomba sub această dispersare.

— E-adevărat...? Sunteți sigur?

Fața lui Luc luase foc.

— Crede-mă, și-a atins limitele artei.

Un surâs irepresibil se fixase pe chipul chinuit, cu o clipă înainte, al tânărului. Maestrul a remarcat:

— Ții atât de mult la el încât te bucuri deja de căderea lui apropiată?

Întrebarea nu și-a primit răspunsul fiindcă în chiar clipa aceea o femeie tânără, brunetă cu părul scurt, a intrat în

- CARE DINTRE NOI DOI L-A NĂSCOCIT PE CELĂLALT? -

salon: era Irène Castelanne, soția Maestrului, iar Luc s-a ridicat în picioare ca s-o salute.

PARTEA A TREIA

Capitolul VII

Mai jos de buric, nu există nici credință, nici lege

A mai trecut ceva vreme.

Luc și Gabriel s-au revăzut episodic, Chrystèle a făcut ca număr de kilometri de douăzeci și cinci de ori înconjurul lumii. Julie a făcut progrese la franceză. Acum manipula vaste părți de vocabular, din care-i oferea buchete întregi amantului său.

Din cauza acestui fapt, și-a pierdut pentru el aspectul picant avut la început. Gabriel a regretat discordanțele care-i despărțiseră ca să-i reunească și mai bine. Stăpânirea limbii o banaliza.

Fiind tot timpul în contact cu Julie, nu mai știa ce să creadă despre ea. Remarca, de pildă, că pe mulți bărbați îi lăsa indiferenți și deslușea în asta o condamnare a propriei lui alegeri. Totuși, dacă un prieten îi spunea: „E frumoasă”, se simțea cuprins de o căldură veselă, începea iar s-o iubească la nebunie.

I se părea că gustaseră unul dintr-altul până la sațietate. Nu avea niciun control asupra bruștelor denivelări ale sentimentelor lui. Vechi pulsioni au ieșit iarăși la suprafață: ghiftuit cu conjugalitate, a reînceput să se gândească la escapade amoroase. Julie fiind prezentă, prea prezentă, Gabriel era gata să se întoarcă spre alte absențe.

Deseori se întrebase dacă brunetele sau roșcatele degajează un potențial sexual mai puternic decât cel al blondelor. Falsă întrebare: numai necunoscutele sunt erotice. Dorința nu tolerează situațiile dobândite deja și nu cunoaște decât o singură lege: schimbarea. Iar noutatea le conferă unor ființe obișnuite un farmec pe care nu-l mai posedă o femeie frumoasă cu care trăiești de multă vreme.

Această degradare a fost accelerată de un incident: la sfârșitul unei zile în care Gabriel era singur acasă, sunase telefonul și o tânără care greșise numărul l-a excitat cu vorbe îndrăznețe. I-a mărturisit că aparține unei rețele și, după câteva ocolișuri, i-a propus următorul joc: va face cu o prietenă dezbrăcată lângă ea ce le va dicta Gabriel în materie de îmbrățișări. A fost atât de surprins de propunere încât n-a găsit imediat termenii potriviți. Corespondenta lui îi șoptea cu o voce caldă, joasă și senzuală, cuvinte murdare care au sfârșit prin a-i suci capul. S-a încins și a auzit cum urcă din receptor niște găfâieli fără ambiguitate.

În momentul în care a început să dea dovadă de inițiativă, s-a întrerupt legătura. A înjurat de necaz, a așteptat să fie sunat din nou, și-a reproșat că n-a fost destul de brutal, destul de îndrăzneț. Cele două fete se slujiseră de el ca să se încingă apoi îl aruncaseră în noapte. Se purtase ca un puști. S-a simțit mic și trist: adevărata viață tocmai îl sunase la telefon ca să-l avertizeze că ratează ocazii formidabile de a se distra.

*

Lui Luc i-au trebuit câteva luni ca să înțeleagă ce anume cerea Castelanne de la el: o angajare totală. Ambiția care-l însuflețea pe Compozitor, să domnească total pe scena muzicală europeană, îi transforma pe fideli lui în militanți, apărători ai operei lui, propagatori ai ideilor sale. Maestrul n-avea ce face cu lingușitori și paraziți, voia combatanți în slujba sa.

Luc a consimțit, așadar, prin articole și conferințe, să poarte culorile eroului său. S-a achitat de această sarcină cu atâta zel încât acesta i-a obținut o rubrică într-o revistă de prim-plan. Luc a manifestat în articolele publicate aici un talent polemic uimitor. Maestrului îi era de-ajuns să sugereze o opinie și aceasta se transforma pentru Luc într-un consemn. Nu exista nicio treabă ingrată când aceasta era cerută de Maestru: atacarea colegilor prea influenți,

intervenția împotriva unei mode, subminarea operei unui muzician renumit. Luc pornea cu vitejie la luptă, se bătea, încasa loviturile. Maestrul nu-i mulțumea niciodată. Dimpotrivă: „În controversa dumatăle cu X, ar fi trebuit să nuanțezi”.

Și ca să-i obțină recunoștința, Luc se expunea și mai mult, își făcea și mai mulți dușmani.

Nu-l frecventezi pe un mare om fără să suferi consecințele. O chimie stranie face ca această frecventare să intre în derivă. Fiecare clipă în preajma Maestrului era un verdict: fie erai ridicat în slăvi, fie dezavuat.

Existau totuși unele zile în care compania lui Castelanne avea catifelarea unei placente și atunci Luc se simțea precum cel mai iubit copil al acestuia. În clipa următoare Maestrul îl putea insulta în public pentru un bemol sărit, un acord prost luat.

Ba chiar într-o seară îi spusese în cursul unei reuniuni:

— Nu mă las păcălit de prietenia pe care mi-o porți. Dacă mâine îmi seacă inspirația, dacă apare un alt meteor, o să te lepezi de mine. În laudele dumatăle, bănuiesc deja disprețul.

Luc a trebuit să-și muște buzele ca să nu plângă. Spera, datorită lui Castelanne, să se elibereze de tutela lui Gabriel și a lui Chrystèle. Dar era departe de așa ceva: își legase de picioare niște lanțuri și mai grele. Risca să fie înghițit de Maestru, să fie sterilizat, redus la funcția unei proteze. Tuturor legăturilor care apăsau asupra sa, le-o adăugase și pe aceasta, exaltantă dar dureroasă. Și când își întorcea privirile spre trecutul său, îl vedea pe asociatul lui muzical devenit un concurent nemilos și norocos.

Din fericire, o întâlnește pe Irène.

*

Era evident că Gabriel nu era făcut pentru destinul vegetativ la care-l sortea Julie. Sub refrenele țipătoare ale

iubirii nebune, simțea cum mijeste meschinăria extenuantă a vieții de cuplu.

Fiecare chip întrezărit îi punea în discuție fidelitatea, și lansa o sfidare: „Nu vei fi al meu”. Nu putea accepta fără tristețe să vadă cum îi scapă anumite intrigi amoroase. Și în unele zile, arsura făcută de o ocazie pierdută era pentru el mai rea decât eșecul unui sentiment real.

Măcar dacă Julie și cu el ar fi locuit la țară! Atunci ar fi putut să suporte o anumită formă de monogamie. Dar locuiau la Paris, iar Parisul era pentru Gabriel capitala posibilităților și deci a tentațiilor. Acestea îl trăgeau de mânecă, îl ademeneau, în spatele fiecărei străzi, piețe sau cafenele, cu o lume de virtualități fermecătoare, de domenii neexplorate pe care visa să-și lipească o mână lacomă. Aceste posibilități dădeau și celor mai scurte hoinăreli un tremur de incertitudine, o palpitație de viitor. La Paris, Gabriel simțea o atât de mare euforie a posibilităților apropiate încât le prefera celor pe care le cunoștea deja. Dorea o existență care să meargă repede și nu corect sau drept, o existență în care să nu se găsească decât începuturi și niciodată rezultate finale.

În acest oraș existau atâtea femei bune de iubit grăbite să se pună în circulație, să-și experimenteze puterea asupra bărbaților. Străzile alcătuiau un paradis voluptuos din care în orice clipă se putea ivi o ocazie fericită sub forma unei studente, a unei femei plimbându-se fără țintă, a unei turiste. Gabriel știa asta: la Paris, aventura nu este rară, ci ușor accesibilă, numai să ai capacitatea de a-i răspunde.

În albastrul cerului, în anumite seri călduțe, credea că aude o chemare misterioasă, chemarea tuturor tinerelor care umblă pe stradă și dintre care una, poate, foarte curând, o să-l urmeze. Apusurile de soare pariziene conțineau o asemenea promisiune de abundență, încât Gabriel trebuia să iasă imediat, înfierbântat, buimăcit de excitație, în noaptea caldă spre aleasa care-l aștepta.

*

Irène și Francis Castelanne distonau unul lângă celălalt. Lui Irène nu i se cunoștea decât un singur rol: să fie antena soțului său în universul compromisurilor; ea tria cărțile, vizitatorii, fixa întâlnirile, îndeplina o muncă de cernere și de protecție. Și pentru că forma un ecran între societate și el, n-o vedeai, ca pe orice ecran. Maestrul îi răpea posibilitatea de a fi vedetă, deși o merita la fel ca el.

Luc, care credea că până atunci nu întâlnise decât niște eboșe ale celui de-al doilea sex, vedea în Irène o femeie în deplinul sens al cuvântului și prin asta înțelegea cea mai ascuțită inteligență, o extremă politețe și îndeosebi semnele vârstei. Pielea lui Irène era striată de riduri la colțurile ochilor și gurii. Dacă i le-ai fi făcut să dispară, i-ar fi lipsit ceva care parcă era colaborarea timpului la alcătuirea chipului ei. Acest buchet de tăieturi de pe față făcute de cea mai fină spadă, cea a maturității, îi cizela în fiecare zi o mască tot mai clasică. Și atunci când Irène vorbea cu glasul său minunat de bine articulat, cu o limpiditate în rostire care punea în valoare fiecare silabă, atunci când își scutura pletele negre cu reflexe metalice și un surâs îi săpa o gropiță în bărbie, o creștătură mică pe care Castelanne trebuie că și-a pus de mii de ori degetul, Luc simțea că leșină de stupeoare.

Irène era un bloc de eleganță a cărui răceală îl ardea.

*

Hotărât lucru, Gabriel nu mai găsea în Julie strălucirea de la început, când i se părea coborâtă de pe o altă planetă, luminoasă ca o nălucă.

Ar fi vrut atât de mult ca legătura lor să nu progreseze decât urcând spre sursa ei și să rămână credincioasă incertitudinii originilor sale! Trăind împreună, ei trădaseră, fără să vrea, această exigență.

Julie devenise, aşadar, un element prea paşnic al geografiei lui amoroase. Ca să rămână din nou singur la Paris, o îndemna să se întoarcă mai des în Elveţia. Şi tot aşa cum ea avusese puterea de a simboliza o regiune, el o claustra acum în naţionalitatea ei, pretindea să o reducă la păşunile alpestre, la florile de colţ, la *weinstube*³⁴. Degeaba protesta ea şi se zicea şi se voia înrădăcinată în Franţa, pentru el rămânea o Heidi³⁵ expatriată.

În vreme ce pe ea o vedea rezistând la avansurile unor bărbaţi tineri şi scânteietori, el nu ezita să o înşele cu femei urâte. Oricare alta îl ispitea de îndată ce-l făcea să schimbe banalitatea conjugală. Îi era ruşine că nu respingea pe nimeni, că era lipsit şi de nobleţe şi de fidelitate. Era constrâns de situaţie să-i prefere parteneri mai puţin frumoase, batjocoritoare sau rele şi care-l vor terfeli, poate, dar care deţineau faţă de ea minusculul avantaj de-a fi diferite. Trupul lor era un ţinut pe care nu-l străbătuse niciodată.

Curând, nici aceste capricii nu i-au mai fost de ajuns. Tot cristalizându-şi înclinaţiile asupra unor noi persoane, a sfârşit prin a îndura apăsarea cuplului tot aşa cum ispăşeşti o pedeapsă cu închisoarea.

Simţea cum i se strecoară în minte germenul deprecierii. Era supărat pe Julie că nu-l mai emoţionează ca înainte. Gentileţea i-a fost trecută la pasiv şi a fost lăudată nervozitatea colerică a femeilor latine. Faptul că era blondă a devenit o carenţă căreia Gabriel îi opunea senzualitatea mediteraneenelor cu părul ca pana corbului, cu pielea mată.

Şi de fiecare dată când o vedea implorându-l din ochi să-i vină în ajutor, lui îi venea să fugă. Dacă ar fi putut măcar să se reîntrupeze în fiecare zi într-o altă femeie fără să înceteze să fie ea însăşi!

Trebuiau, aşadar, să se despartă; dar el dorea ca despărţirea lor să aibă melancolia anumitor piese muzicale

³⁴ Tavernă, cârciumă (în limba germană în text).

³⁵ Vezi nota de la pagina 63.

de Scriabine sau de Satie: fără dramă sau lacrimi, o plecare plină de noblețe. O operă de artă la fel de plină de demnitate în tonalitățile sale de adio cum fusese întâlnirea.

Presat să se repună în cauză, Gabriel a sfârșit prin a se îndoii de muzica clasică. Aceasta era admirabilă, bineînțeles, dar prin splendoarea extenuată, enervantă care se degajează din ruine și este dovada unei arte sfârșite. Prin splendoarea care nu incită la creație, ci la o întoarcere spre trecut pentru a-l adora, a-l diviniza. Nu detesta mai puțin aspectul de mesă neagră, de ghetou pentru inițiați, al muzicii contemporane. Când asculta o sonată de Schubert, un vals de Chopin, credea că aude o limbă moartă, o limbă pentru niște țări vechi, și se transporta imediat sub lambriurile unui palat vienez, într-un colț din Europa în agonie.

Când intra din întâmplare într-un club de rock și se așeza lângă un tânăr fante al cărui walkman zdrăngănea ceva, era izbit de evidență: meseria lui era arhaică. Tineretul nu știa nimic despre diferența dintre Bach și Schütz, Webern și Schönberg. Prin profesia sa, aparținea lumii de ieri, și în această lume, nu era nici măcar primul.

Îi era rușine de curul lui de plumb așezat pe un scaun, de orele de descifrare a partiturilor, de ciornele muzicale laborioase. Oare avea să-și petreacă viața tot urcând și coborând gamele, ca un scamator al claviaturii, însărcinat cu emoțiile snobilor și cucoanelor în vârstă? Era invidios pe dezmățarea și extravaganța pop-star-urilor, pe cultul al căror obiect erau acestea, pe „groupies”³⁶ care se jertfeau la picioarele lor. Și se visa ducându-și la gură o trompetă sau un saxofon, încremenindu-și publicul cu niște ritmuri barbare, primind omagiul a mii de mâini întinse spre el.

³⁶ Groupie, anglicism intrat în franceză în anii '70 pentru a desemna o persoană (cel mai adesea o tânără) care admiră mult un muzician, un cântăreț sau un grup și care-l urmează în turnee și asistă la toate concertele sale.

S-a văzut vreodată ca un recital clasic să provoace o răzmeriță, o răsturnare de regim? Pianiştii, dirijorii, violoniştii, sopranele, tenorii sunt întotdeauna băieţii buni, fete bune, curăţei, bine îmbrăcaţi şi pieptănaţi, lustruiţi de la rădăcina părului la prohab. Niciun exces, nicio vulgaritate. Persoane fine: nimic care să-l poată face să viseze pe un revoltat, un bolnav, un disperat.

Iar sălile de concert, de operă? Grajduri de lux în care nişte viţei în frac, în rochie lungă, vin să participe la un rit, să se umfle în pene cu cultura lor. Vin aici ca să se distingă, savurează din muzică nu un izvor de bucurie, ci un semn de castă. Ah, nu împotriva lor vor fi trimise forţele de ordine!

Într-o seară, într-un bar de noapte, Gabriel a petrecut ceasuri întregi privindu-l cum dansează pe idolul tinereţii lui, Mick Jagger, care era acolo din întâmplare. Cântăreţul manifesta o petulanţă contagioasă, şi în spatele acestui rebel paradiat de patruzeci şi cinci de ani, acestei lichele rapace în afaceri, dar mereu vie şi săltăreaţă, acoperită de fete frumoase, se afla întreaga aventură a generaţiei lui, pe care Gabriel o ratase căci o apucase pe o altă cale care se dovedea a fi un impas.

*

Se mai întâmpla uneori ca drumurile să li se încrucişeze. Chiar dacă vechi amante de-ale lor încercau să-i împace, fericite să se facă utile când ei nu mai aveau nevoie de ele, rareori se deplasau ca să se întâlnească. Se duceau să bea un pahar, redescopereau în celălalt o inteligenţă, o acuitate uitată şi îşi regretau calomniile reciproce. Se despărteau încântaţi, fraţi din nou, jenaţi de gândurile lor rele ca să se mai întoarcă acolo după câteva ore. Rivalitatea lor semăna cu o minge prinsă de un elastic; oricât de departe ar fi lansat-o, se întorcea mereu şi cu atât mai repede cu cât voiseră să o anuleze, în goana după onoruri, nu puteau fi decât duşmani.

Nu îndrăzneau niciodată să vomite între ei apele murdare care se acumulasă de atâția ani și alcătuiau acum pungi cu puroi greu de curățat. Ar fi trebuit să se insulte, să se invectiveze, la nevoie să se lovească; dar erau numai un zâmbet, o cordialitate de fațadă.

O singură dată au fost pe punctul de a se lua la ceartă. Luc îi spusese lui Gabriel: „Urâsc propensiunea femeilor de a merge spontan spre succes. — Dar faptul că Chrystèle este cu tine dezmente această prejudecată”, îi replicase Gabriel. Un pic mai târziu, Luc lansase: „Nu pe Julie o iubești tu, ci supunerea ei față de tine”. Apoi tăcuseră amândoi, stupefiați de propria lor insolență, temându-se să nu se încaiere.

Rămânea deci între ei obișnuința unei lungi familiarități. Dar curiozitatea, entuziasmul nu mai erau, iar relația lor mergea mai departe ca o roată de bicicletă care, după un accident, continuă să se învârtă în virtutea inerției.

Faptul că în prietenie nu există o consolare a cărnii o face și mai ambiguă: prietenii nu au ca amanții sărmanul barometru al dorinței pentru a-și evalua afectele.

Pe Luc îl oripilau proiectele libertine ale lui Gabriel. Nu mai voia să le audă și nici măcar să le bănuiască. Vânătoarea amoroasă nu era la Gabriel decât o formă de plebiscit menită să-l încredințeze de valoarea lui. Îndrăznea să-și numere aventurile trecătoare: dacă numărul lor sporise, trăgea concluzia că popularitatea îi era și ea în creștere. Numai vanitatea îl îndemna să se supună fără încetare verdictului opiniei feminine.

Și apoi, într-o bună zi, Luc a declarat forfait: din nou, pe stradă, cineva îl luase drept Gabriel! Asta era prea mult. Nu mai tolera această ventrilocvie, acest mimetism. Se săturase să mai fie decalcul celui alt!

Concurența dintre ei n-avea să-și întindă ravagiile până la a-i distruge pe amândoi, trebuia curmată înainte de a-i curma ea pe ei. S-au epuizat într-o luptă zadarnică, uitându-i pe ceilalți muzicieni cu adevărat reductibili.

Hotărât să țintească mai sus, să răsuflă mai în largul său, Luc a decis să nu mai respecte regula jocului, să nu mai telefoneze, să nu se mai manifeste.

O nefericită coincidență a făcut totuși ca Francis Castelanne, care organiza o reuniune la el, să-l roage pe Luc să-l invite pe fostul lui colaborator.

Ideea că un mare compozitor arăta interes față de Chantôme îl revolta pe Gabriel. Umbra imensă care mergea lângă Luc le relativiza prietenia și, în viitor, risca s-o desființeze. Și deși visa să-i fie prezentat lui Castelanne, nu scăpa nicio ocazie să lanseze câteva remarci sceptice asupra geniului acestuia, declarându-l supraevaluat și precizând în plus:

— Un artist este cu siguranță mai puțin strălucit decât opera sa și iată de ce n-am chef să-l cunosc. O operă înseamnă muncă și timp condensate, contrar artistului care, prins asupra clipei, este o ființă supusă greșelii, banală ca noi toți.

Ah, dacă ar fi putut să-i opună acestei conivențe propria sa înțelegere cu un mare contemporan!

De îndată ce Chantôme stătea cu spatele, Gabriel îl zeflemisea: Luc este un păduche cuibărit la subsuoara unui uriaș, un șoarece în fața unui vultur.

Evoluția lui Luc, articolele sale furioase din presă îl uimeau pe Gabriel. Îl cunoscuse atât de ponderat, atât de fin, și acum Luc, mergând pe urmele mentorului său, intenta un proces rock-ului, tineretului, varietății, întregii lumi! Dumnezeuule, cum de putuse deveni un asemenea sloi de gheață, un individ mârșav, îmbătrânit înainte de vreme? Iar în ziua în care Luc, într-o violentă filipică, a atacat grupul lor fetiș, Beatles, Gabriel a fost adânc mâhnit ca de o trădare a celor mai buni ani ai lor.

A fost pe punctul de a riposta sau de a-l pune pe un terț să riposteze. Dar s-a împiedicat să o facă: asta ar fi însemnat să-i dea lui Luc o importanță pe care n-o avea, să-l trateze ca pe un adversar public. Luc nu era decât un repetitor și nimic altceva, și așa trebuia să rămână!

Că Gabriel era invitat de Maestru și că tocmai pe el îl însărcinase să-i transmită invitația, asta l-a ofensat pe Luc. Deja își închipuia tot ce e mai rău: Gabriel uzurpându-i locul în inima lui Castelanne, eclipsându-l puțin câte puțin, ștergând cu buretele luni întregi de devotament! Nu i-a transmis invitația.

De altfel, de câțva timp, simțea că i se erodează creditul pe lângă îndrumătorul lui, niște nou-veniți, mai tineri, îi tăiau drumul, îi subminau pozițiile. Maestrul introducea mereu debutanți pentru a combate influența celor vechi, evitând să nu se formeze cabale pe care nu le-ar mai controla. Cei care-l iubeau n-aveau dreptul să se iubească între ei. Și fiecare candidat trebuia să suporte, în chip de ceremonie de supunere la încercări, zgârieturile lui Triolet, lipsa de jenă a acestui cotoi care-i martiriza spre marea bucurie a proprietarului său. Luc îi vedea cu tristețe pe acești recruți înmulțindu-și gesturile de idolatrie, furând mici bibelouri pe care Castelanne le presăra cu plăcere prin casă pentru a încuraja propriu-i cult. Chiar și în perioadele de calm, Maestrul întreținea un climat de războire permanentă. Ca un soldățel, fiecare trebuie să stea cu ochii în patru și acela care-și slăbea încordarea era concediat.

Luc suporta îndeosebi agresivitatea unui violonist, un recent favorit, un anume Georges Gaultier. Acesta evalua virtuțile unei opere de artă numai prin sufragiile publicului. Despre o carte, despre o simfonie, mai întâi întreba: câți cititori, câte vânzări? Clasicii îl îmbătau datorită considerației de care se bucurau de mai multe secole, ei alcătuiau, într-un anume sens, niște best-sellers-uri înmulțite de generațiile succesive. Iar la capodoperele picturii, nu vedea decât sumele astronomice cu care fuseseră plătite. Pe scurt, pactiza cu numerele și cu prețurile, niciodată cu calitatea.

Dar băiatul acesta nu avea doar snobismul celebrității: era rău. Ca să-i ridice un pedestal zeului său, avea nevoie să-și înjosească egalii. Se bucura de nenorocirile celorlalți și se întrista când erau veseli ca de o atingere adusă relei

sale voințe. Pentru a reuși o vorbă de duh, era gata să-și taie un coleg în bucăți, mai ales atunci când Maestrul râdea la glumele lui, încântat că are în seraiul lui un învrăjbitor care îndeplinea și funcția de turnător. Gaultier era temut de toți și avea numai aliați provizorii pe care-i trăda fără rușine. Nu el îi spusese într-o zi lui Luc în fața celorlalți că adevăratul muzician din tandemul lor era Dalbran, a cărei reușită îi confirma preeminența?

Serata a început, așadar. Gaultier a fost mai odios și mai servil decât de obicei. Spre miezul nopții, Irène a venit spre Luc și l-a întrebat:

- Unde a dispărut prietenul dumitale, Dalbran?
- Nu înțeleg, trebuie că l-a împiedicat ceva să vină.
- Ar fi putut să ne prevină.
- Așa cred și eu.

Irène s-a uitat la ei cu duioșie.

— Luc, nu ești altceva decât un copil insuportabil. Și pentru prima oară, au izbucnit în râs amândoi în același timp.

*

Chrystèle nu-și putea explica durata relației sale cu Luc. Amânarea se prelungea dar nu se aranja nimic. Nu i-o prezentase niciodată lui Castelanne; ai fi crezut că o ascunde! În câteva luni, l-a văzut pe Luc trecând de la condiția de curtezan la cea de lacheu, devenind un ostatic în mâinile acestui despot. Nu mai vorbea în numele lui propriu, doar cita. Se plângea cât de prost este tratat dar, dacă ea îl demola pe Maestru la rândul ei, imediat se închidea în el.

Puțin câte puțin, înțelesese ascendentul pe care Maestrul îl avea asupra amantului ei: acesta excela în distrugerea și apoi în reconstituirea capitalului de iubire și adorație care-i erau purtate. Maestrul știa să se arate delicios, mucalită până-n momentul în care își înjunghia în spate interlocutorii pentru ca imediat apoi să-i adoarmă cu noi mângâieri.

Deținea o putere pe care ea n-o va avea niciodată: puterea de a le face credincioșilor lui, alternativ, și bine, și rău și de a-i ține astfel la cheremul său.

Așadar, așa ceva îi lipsea ei! Dar îi lipseau atâtea lucruri! Petrecea ore întregi în fața oglinzii examinându-se în amănunt cu o cruzime rece și spunându-și: „E teribil ce mult semăn cu fotografiile mele!” Dezgustul față de ea însăși mergea până la felul de a se exprima. Cuvintele se volatilizau cu mult înainte de a-i ieși din gură. Nu găsea destulă putere ca să-și stăpânească glasul și nici măcar nu credea în ce spune.

La mesele de seară cu prietenii, alții știau să formuleze în locul ei frazele potrivite, ea se străduia să le prindă din urmă; își aruncase repede, prea repede, toate forțele în bătaie. Dacă-i venea o glumă, nu îndrăznea s-o spună și poveștile ieșite din gura ei n-aveau niciun interes. Curând, dialogul se desprindea de ea, era uitată, scaunul i-ar fi putut rămâne gol: cine ar fi remarcat așa ceva? Urma să ia niște lecții de indiferență ca să-i pedepsească pe ceilalți că nu-i dau nicio atenție.

De multă vreme, ar fi trebuit să-l părăsească pe Luc. Chiar și la ființele cele mai lipsite de talent, există izbucniri de limbaj, insolente salutare care le apără de umilire. Oare va fi ea într-o zi altceva decât o înlocuitoare, o persoană de umplură pentru un bărbat lipsit de distracție? Poate că Mozart compusese la douăzeci de ani trei sute de lucrări și că Mendelssohn terminase în trei luni, la nouăsprezece ani, *Visul unei nopți de vară*, dar ea, la douăzeci și patru de ani, nu auzise niciun băiat șoptindu-i, fie și numai în răs, că o iubește!

Nu atârna nimic într-o lume în care fiecare atârna prea mult pentru ea.

Și înjosindu-se fără milă, găsea în asta o consolare paradoxală, își spunea cu speranță: „Niciodată Luc nu mă va putea disprețui atât cât mă disprețuiesc eu. Prin urmare, mă va iubi totuși un pic!”

*

Printr-o ironie a sorții, Gabriel a băgat de seamă că nu mai știa să agațe femeile; își ieșise din mână. Voia să fie un far maiestuos pe care se vor așeza, ca niște păsări, ființele celui de-al doilea sex; era mai degrabă un vânător de fluturi care, febril, înghite aerul cu plasa lui sau, și mai rău, un vânător canadian care-și cercetează la prânz și seara capcanele și se plânge de mediocritatea capturilor.

În fiecare moment, dădea peste niște adevărați seducători care nu cunoșteau încurcăturile lui. Adevărul este că Gabriel era, cel mult, un donjuan. Și în această categorie, ocupa ultimul loc, cel al fustangiului care muncește din greu. Muncește din greu cel care stă pe baricadă douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, nu are o clipă de răgaz, le abordează cu grosolanie pe trecătoare, le înghite refuzurile brutale, pune în agățat atât îndârjire cât și indelicatețe și nu reușește în cele din urmă decât datorită unei legi statistice, obosind mai degrabă decât cucerind o pradă din zece sau douăzeci.

Ceilalți, zeii, nu aveau nevoie să asude; fetele veneau la ei precum copiii la un cântăreț din flaut. Singur, Gabriel nu reușise să devină un play-boy, devenise cel mult un solitar.

Umbla prin cafenele, prin baruri, în căutare de afinități insolite, celebrând în aceste subsoluri o libertate care face ca fiecare să poată aparține virtual tuturor. Degeaba își fixa pe față un surâs crispat, privirile ricoșau spre alți ochi, nu ai lui. Se usca pe picioare din exces de indecizie, îi vedea pe niște filfizoni cum îi suflă domnișoarele pe care nu îndrăznise să le invite. Era doborât de zgomot, sufocat de fum.

În fața lui, niște creaturi magnifice, siderante, se supuneau capriciilor unor ființe urâte, uzate, care le tratau ca pe niște servitoare și pe care ele păreau că le adoră. Niciuna nu era o fortăreață inviolabilă și totuși el nu le obținea. De ce?

„Domnișoară, vă fixez, îndurați-vă și faceți-vă pomană cu o privire, recunoașteți că exist.”

Cu două rostogoliri și o țopăială, niște adolescenți le cucureau pe niște păpușele al căror creier trebuie că nu cântărea mai mult decât safirul de la pick-up-ul care-i făcea pe ei să se învârtă. Și așa ceva mergea!

La ce bun să te încapățânezi să te uiți la picioarele femeilor: știi dinainte cum se termină ele! Veșnica proastă împărțire a cărților din sexualitate: bărbatul o imploră pe femeie să-i acorde ceva din care ea va scoate mai multă plăcere decât el. „O să te înnebunesc”, spune ea; dar nu, ea îl invită la spectacolul propriei ei nebunii.

Și atunci, nemaștiind cum să-și apropie acele frumoase trupuri, Gabriel prefera să aleagă câteva zeițe, să le decreteze imposibil de atins și să-și întrețină amărăciunea.

Într-o discotecă, făcuse cunoștință cu un tip lăudăros pe nume Julien Nyèges, cam snob, cam lichea, la care tupeul ține lor de farmec. Asta nu se temea să o abordeze pe orice cochetă, să o facă să râdă printr-o glumă, să conducă simultan două sau trei intrigi. Dorința forma pentru el o digresiune permanentă: nici nu se stabiliza bine la o persoană că îl și solicita imediat alta.

Uneori venea să discute cu Gabriel, despre Orient unde călătorise mult, despre literatură – scria un roman – și chiar despre muzică. Când Gabriel i-a mărturisit că trăia în cuplu de aproape trei ani, Nyèges a făcut acest comentariu spontan: „Te plâng”. Ușor agasat, Gabriel adăugase:

— Totuși, nu vei putea să le fuți pe toate!

Nyèges îl privise cu condescendență:

— A nu avea decât o amantă, asta înseamnă a nu avea niciuna. A fi singur înseamnă a avea multe amante.

Gabriel îl asculta sceptic pe celălalt aducându-i argumente care fuseseră întotdeauna ale lui. Nyèges îl bătea într-un domeniu în care credea că strălucește și, în contact cu el, înțelegea ce trebuie că simțise uneori Luc în

preajma lui: o repulsie amestecată cu invidie, o sete de lucruri pure, sentimentale.

La urma urmelor, ce avea Nyèges atât de remarcabil în afară de părul negru, buclat, de zâmbetul seducător și de limbuție? Poseda aura învingătorului convins că propagă un fluid benefic. Gabriel ar fi vrut foarte mult ca Nyèges să fie prost, bădăran și misogin; dar nu, singura lui vulgaritate era șansa impertinentă care nu-l părăsea. Acest prinț dezinvolt își putea permite greșeli de gust: acestea treceau. Într-o zi dandy, într-alta prost îmbrăcat, își lansa sfidări puerile, cobora în stradă neras, urâțit dinadins, îmbrăcat cu niște blugi rupți, încălțat cu niște troașce, și le agăța pe burghezele cu cele mai mari ifose. Chiar așa murdar și zdrențăros, pe fața lui rămânea înscris triumful.

Există două feluri de ființe. Cele spre care te îndrepti firesc și cele care trebuie să se îndrepte spre ceilalți. Gabriel era din această din urmă speță. Lângă Nyèges și cei asemănători cu el, Gabriel nu va fi niciodată decât un afemeiat laborios. În cuplu, era un celibatar rătăcit și în celibat, un turturel pierdut. Și se întorcea spre Julie, fericit că are măcar pe cineva care se gândește la el.

*

Ca să-și rezerve câteva minute între patru ochi cu Irène, Luc ar fi traversat tot Parisul. Irène condensa asupra persoanei sale trei interdicte: era superbă, era soția Maestrului, era femeia în toate manifestările ei. Departe de soțul său, se arăta generoasă și fantastă, abilă în a destinde atmosfera cu o vorbă, cu un zâmbet. Și totuși niciodată nu era prezentă: o anumită distanță o îndrepta spre o sferă în care Luc nu i se putea alătura. Chiar dacă strecura în conversație un termen argotic sau îl ciufulea pe Luc, menținea între ei o linie de demarcație de netrecut. Oferea misterele clarobscurului: cu atât mai amețitoare cu cât crezi că le înțelegi în parte. Pe Luc îl încuraja spunându-i: „Destinde-te, abandonează-te!”, și această bonomie îl

împietrea. Îi mai spunea: „Lași o impresie contradictorie de pasivitate și de nervozitate endemice”, și asta îi sporea însutit mușenia și stângăcia.

Multă vreme, Luc încercase să-i smulgă confidențe despre Maestru, dar ea eludase.

Cum Irène se mira că-l vede singur, Luc i-a strecurat câteva cuvinte despre Chrystèle. Amâna mereu momentul în care să i-o prezinte. În cele din urmă, după ce a născocit mii de subterfugii, i-a mărturisit: Chrystèle nu este destul de frumoasă pentru ca el s-o arate în public. Irène se supăraseră:

— Cum de îndrăznești să vorbești așa? Pentru că această tânără nu este conformă canoanelor modei, dumneata o condamni? Înțelege că va deveni frumoasă fiindcă o iubești și nu invers! Transformă-ți ochii, n-o judeca după stereotipuri de revistă ilustrată. Fugi de figurile de pură ostentație pe care nu le însuflețește nimic. Învață să vezi sub aparențe adevărata bogăție și compătimizește-le pe femeile frumoase: frumusețea lor este o promisiune pe care ele n-o pot îndeplini.

Și pletele ei aruncau niște reflexe de abanos care porunceau o ascultare imediată.

Luc a ieșit din acest mic discurs transformat, aproape bucuros s-o revadă pe Chrystèle, gata să-i discearnă, sub trăsăturile convenționale, vivacitatea gândirii, profunzimea sensibilității. Lăsase oare să-i scape o comoară?

Dar vai, ochii ei nu i-au dezvăluit nimic care să nu fie deja cunoscut de el. Cea care pledase cu căldură împotriva frumuseții nu-l convinsese decât prin însăși frumusețea sa care le-ar fi dat un accent convingător și celor mai nebunești vorbe.

Din nou a fost cuprins de accese de furie pe care și le stăpânea cufundându-se în lucru. Căuta să edifice o operă din care spera un spor de putere, de demnitate. Dar contrar concurentului său excesiv de prolix, Luc suferea de concizie, ezita între laconism și anemie.

Și deși Maestrul îi cerea acum să vadă tot ce punea pe hârtie - acesta era ultimul stadiu al intimității cu el - Luc, cu un obscur instinct al supraviețuirii, nu-i arăta decât niște schițe, niște firimituri, sustrăgându-și cele mai bune pagini controlului său. Ca să fie iertat, își dubla devotamentul în articolele scrise, dar Castelanne, pe care acest fel de a trișa nu-l păcălea, manifesta răceală față de el.

Luc a făcut niște eforturi epuizante și s-a îmbolnăvit. Chrystèle l-a îngrijit. Acest lucru i-a sporit descumpănirea.

Singur câteva ore pe zi, retras în spațiul închis format de un pian și o partitură, scăpa de chinurile ostilității, de urâtenia resentimentului.

*

Deși era strivit de îndemânarea lui Nyèges, Gabriel a avut câteva aventuri. Apoi, cum inhibiția a cedat puțin câte puțin în fața îndrăzelii și primele succese au provocat altele, Gabriel și-a înmulțit pasiunile întâmplătoare.

Se întorcea acasă, cu o domnișoară la subsuoară, fericit că a prelevat din masa trecătoarelor o voluntară care să consimtă la câteva ceasuri între patru ochi cu el, fericit de un asemenea rapt, de o asemenea recoltă care-l satisfăcea din plin așteptând-o pe următoarea.

Savura peripețiile acestei vagabondări: ochii umeziți, buzele ce lucesc, gurile proaspete mirosind a alcool, galanteriile șoptite, hohotele de râs, bruștele răceli, privirile în care totul se presimte, primul sărut abia schițat, mâna rătăcită sub cutele răvășite ale unei fuste, sânii ca un puișor ieșit fierbinte din cuib, bluzele ușoare ca un voal, epiderma lăptoasă sau închisă la culoare, epopeea desfăcutului nasturilor sau corsajului, fâsâitul lenjeriei sub degete, desuurile mai indecente decât nuditatea, moliciunea unui șold, anatomiile somptuoase sau pricăjite, îndrăzelile, pudorile, îndrăzelile pudice, accesele de lubricitate, ochii dați peste cap, cuvintele banale recitate mai mult decât rostite, „Dumnezeule”, „mă înnebunești”,

„nu, termină, termină”, „mai vreau, mai vreau”, cuvintele pe moment răscolitoare, cearcănele la ochi dimineața, dărele lăsate pe cearșafuri de pasagerele nopții, firele lor subțiri de păr, un cerchel, un inel pierdut.

Încă una, își spunea de fiecare dată Gabriel, fără melancolie. Această repetare îl îmbăta. Încă una: acest lucru era o nimica toată și totuși continua să fie un miracol.

În aceste întâlniri nu existau nici promisiuni, nici angajamente, doar ponderea orelor petrecute împreună, uneori un „te iubesc” ca o mărturisire a unei extreme fericiiri. Fiecare era logodnica de o seară, tratată și adulată ca atare, căreia voia să-i lase cea mai frumoasă amintire, încântarea nu consta numai în una sau alta, fie ea răpitoare, ci în constelația care le lega pe toate între ele prin inelele aceleiași căutări. Gabriel nu era un colecționar de femei, ci un colecționar de începuturi.

Și totuși, a doua zi, se gândea la Julie și, oriunde s-ar fi aflat, îi telefona, îi jura că o iubește, că numai pe ea o iubește.

Baletul adoratoarelor nu era niciodată același: unele soseau la miezul nopții, se dezbrăcau foarte profesional și plecau după ce gemuseră foarte mult; frumoasele nopții, gata la toate complezențele, țipau lucruri indecente pe un ton convențional. Tinere păsărele, bine îmbrăcate, îi mărturiseau ore întregi mâhnirile lor. Gabriel se pregătea să le însoțească la taxi. Puțin mai târziu, aceste mâhnite i se alăturau într-o întrecere amoroasă în care etalau o dexteritate redutabilă: lacrimile li se uscaseră atât de repede! Unele fete foarte tinere puneau în actul carnal o adevărată măreție în vreme ce unele amazoane, cu vocabular îndrăzneț, dovedeau o modestie de fecioară.

Le accepta pe toate, tânără sau bătrână, proaspătă sau ofilită; nu refuza nicio licențiozitate, nicio fantezie, chiar și atunci când duoul devenea triolet sau cadril. Aceste silfide erau facile; totuși îi rămâneau îndepărtate, iar diversitatea

lor îl împiedica să emită asupra lor vreo judecată. Competențele fragmentate arătate de ele le făceau și mai stranii în ochii lui.

Nestatornicia este oare privilegiul unui singur sex? Ani de zile discutase despre asta cu Luc: dacă era să-l crezi pe acesta, afectivitatea este mai degrabă feminină și este masculină nevoia de libertate. Spunând asta, Luc se plasa chiar el de partea feminină și contrazicea legea pe care tocmai o enunțase. Un număr impresionant de transfugi zăpăcește această regulă la care Gabriel vedea numai excepții. De fapt, partenererele lui dădeau ascultare ca și el poftei de schimbare!

Nu înțelegea bine de ce unora le displăcea, iar altora nu; de ce acelea care-l neglijaseră multă vreme îi făceau dintr-odată ochi dulci; în fine, de ce atâtea altele nu-l remarcă în vreme ce el ardea de nerăbdare să le placă la toate. Cele care-l disprețuiau îl dominau printr-o putere mai tare decât complimentele: puterea indiferenței.

Totuși, după fiecare flirt, îi telefona lui Julie a cărei voce onctuoasă, modulată îl reconforta. Julie era una dintre acele fete pe care le iubești cu mult înainte de a le dori, pe care nu le dorești decât pentru a le iubi și mai mult și pe care tot le mai iubești atunci când nu le mai dorești.

În aceste sărbători ale trupului, Gabriel căuta ceea ce explorase deja la amanta lui: minunea voluptății, îmbinarea contrariilor, vehemență și tandrețe, gheață și foc, bestial și sublim.

Astfel, sipetul prețios al unui pânțec, triumghiul de mătase al unui pubis, evazarea unei crupe constituiau un focar de obscenitate și splendoare prin care niște creaturi finite încercau până la paroxism să-și abolească limitele și să-i scape timpului.

Iar patul devenea spațiul unei transfigurări, altarul pe care o ființă oarecare se metamorfozează în zeități, sfântă și furie.

Când o prietenă, cu ochii răvășiți, începea să-și piardă mințile în brațele lui, era ca și cum o poartă a paradisului se întredeschidea în fața lui Gabriel. Nu găsea niciodată în aceste furtuni, mereu renăscătoare, dovezile grosolane ale orgasmului masculin, ghilotinat de îndată ce este satisfăcut. Juisarea femeilor: singurul mijloc pentru un muritor de a se apropia de veșnicie, de a-i capta armoniile.

Nici măcar nu era răspunzător de aceste beatitudini. Puterea lui, aceea de a fi un revelator, îl lăsa cu atât mai deposedat cu cât își jucase mai bine rolul. Indiferent la performanțe, voia doar să aprindă frumoasele incendii care mocneau între picioarele metreselor lui, în crăpătura lucitoare, în înmugurirea de carne ce este un detonator al unei infinități de explozii. Iar a doua zi, depunerea pe degetele lui a lavei în erupție îl cufunda în lungi reverii.

Aceste frumoase zâne, ciolănoase sau copioase, acoperite de mătase, in, cașmir, bumbac, zornăind de bijuterii și de pandantive, nu erau cu adevărat îmbrăcate decât odată ce erau goale, le îmbrăca cea mai luxoasă țesătură, pielea lor satinată, suplă și caldă. Le săruta cu fervoare mâinile albe, unghiile lăcuite care imediat după aceea aveau să-l sfâșie, să-l taie cu o simplă incizie ca pe o pânză.

Încă dinainte, binecuvânta aceste răni care erau dovada unei clipe de înflăcărare unică. Încerca să-și reprezinte pentru câți bărbați aceste vizitatoare leșinaseră, speraseră, plânseseră, căzuseră în desfrâu, în animalitate; atunci, călăritul pe șalele lor căpăta o dimensiune mai largă, constituia un omagiu cu caracter impersonal care devasta plăcerea erotică.

Și toate țipetele care chemau la destrăbălare și exprimau răzmerița simțurilor fuzionau într-un singur cânt, cântul cărnii satisfăcute pe deplin, al cărnii care jubilează. Din aceste imprecății, din aceste vocalize, el își făceau un imn al bucuriei, o operă care-l îmbăta chiar și prin cele mai mici inflexiuni.

Unele dintre aceste bacante cu un fizic delicat erau atât de sfâșietoare în ardoarea lor, încât lângă ele intra și el într-o stare de transă, zguduit de râsete și de plânsete, ca să le mulțumească astfel pentru că l-au făcut să cunoască momente atât de frumoase. Datorită lor, atinsese cu degetul un pic din pământul făgăduinței.

Nu încerca să vadă limpede ce se petrecea în fermecarea lui: nu exista aici nimic care să merite o analiză sau un comentariu, era un fapt brut care nu dădea niciodată naștere plictisului. O clipă de har în care se dezinteresase de toate, o încântare imobilă care stătea aplecată peste cursul lucrurilor.

Tocmai pentru a auzi aceste extaze, aceste cantate umbla Gabriel din aventură în aventură. Transpunea apoi această efervescentă în viața cotidiană. Reperând o femeie care mergea pe stradă, își închipuia cum se abandonează ea, cum e cuprinsă de înfocare, își făcea niște poziții lascive cu o asemenea precizie încât inima i-o lua razna și i se punea un nod în gât. Existența lui nu era decât un drum care-l ducea de la un extaz la altul, la nesfârșit, ca tot atâtea opriri pe calea cerului.

În zori, întotdeauna se gândea din nou la Julie, la cât de plăcut era să fie iubit de ea. Totuși trebuiau să se despartă căci ea îl lipsea, prin prezența ei, de toate bogățiile cărora le întrevedea doar sclipirea.

*

Așa cum Chrystèle alerga după Luc, Luc alerga după Castelanne, Castelanne după supremație, Gabriel după celelalte femei, Julie după el. Și cei doi prieteni fugeau unul de altul cu repulsie.

*

Gabriel este la festivalul de la La Roque-d'Antheron³⁷. Vine să-și prezinte ultima lucrare, *Yodel Blues*, în care o să celebreze întâlnirea dintre un flaut oriental și un corn din Alpi în jurul unui pian cu coadă scurtă și a unei viori electrice. Pe aceste acorduri își propune să recite în germană un poem de Paul Celan³⁸. Julie, reținută la Paris – suntem într-o zi lucrătoare de la începutul verii – nu va putea asista la premieră.

Totul se petrece foarte repede. Gabriel se suie pe podiumul instalat deasupra unui bazin cu apă și protejat de o scoică acustică. Cunoaște parcul grandios plantat cu arbori centenari, a mai fost aici, acum trei ani, împreună cu Luc pentru a interpreta concertele pentru două piane de Mozart și de Bach. Au obținut atunci un mic triumf.

Gradenele sunt arhipline de un public elegant, bronzat care-și face vânt cu programele. Mai este foarte puțin și, este sigur de acest lucru, va ține în mâinile lui sufletul acestor oameni, îl va zdruncina, îl va frânge. În primele rânduri, îi recunoaște pe criticii a căror părere contează pentru el mai presus de orice.

Este o vreme apăsătoare, nori plumburii stau amenințători. Gabriel poartă un pantalon de in albastru închis, o cămașă albă larg desfăcută la piept. Pletele lungi îi cad pe umeri, niște mânuși de fier îi acoperă mâinile și brațele până la cot. Vrea să intrige, să o rupă cu bună-cuviință a concertiştilor. Într-o bună zi, va reconcilia stilul pop și cel clasic, jazz-ul și muzica experimentală, el va fi cel care va face trecerea între ele, va fi trăsătura de unire.

Îl acompaniază patru muzicieni. Nu-i cunoaște bine, totuși nu se îndoiește că, după triumf, îl vor sărbători și

³⁷ La Roque-d'Anthéron, mică localitate din sud-estul Franței unde are loc în fiecare an, în luna august, un prestigios Festival Internațional de Pian.

³⁸ Paul Celan, pseudonimul lui Paul Antschel (Cernăuți 1920 – sinucidere, Paris 1970), poet și traducător francez de origine română și de expresie germană. Evreu, Celan a fost marcat de deportarea părinților săi, păstrând mereu un sentiment de culpabilitate: de ce el le-a supraviețuit?

poate că-și va sfârși noaptea cu frumoasa violonistă cehă sosită în dimineața aceea de la Salzburg.

Totul se petrece foarte repede. Încă de la a doua parte a lucrării, Gabriel, care tocmai și-a ridicat ochii de la claviatură, constată unele deplasări pe gradene. Unii spectatori se ridică. Nu-i vine să creadă.

Ca să trezească auditoriul, izbește un acord în notele grave la care îi răspunde un tunet. Această simultaneitate provoacă un râset general. Gabriel tropăie și azvârle din picioare, se cambrează, martirizează cu mânușile lui de fier fildeșul clapelor, izbește fără milă în acute.

Când, în sfârșit, izbucnește furtuna, ultimele persoane de pe scaune – gradenele nu sunt protejate – fug în graba mare. Sub arborii sequoia din parc, tehnicienii împachetează deja aparatura și interpreții încetează puțin câte puțin să mai cânte.

Ce o să mai râdă Luc când o să afle! La el se va duce totuși să-i ceară ajutor ca altădată, chiar dacă amorul lui propriu o să sufere. Luc rămâne fratele lui în muzică, în sfârșit, vor avea o explicație între ei, vor lichida contenciosul.

Cu trenul prins în extremis la Avignon, va fi la Paris dis-de-dimineață. Va cumpăra cornuri calde și flori, îi va face o surpriză lui Julie. Ea o să-l consoleze, o să-i dea puterea de a depăși acest eșec. El o să-i ceară iertare că s-a putut îndoii de ea, numai pe ea o iubește.

Dar când a sosit, cu cornurile calde în mână și untul din ele care pătase punga de hârtie, în locul lui Julie, al opulentei tinere femei cu părul auriu, al cărei sân credea deja că-l vede ieșit din cămașa de noapte, se afla o scrisorică întocmită în grabă, plină de greșeli de ortografie, de parcă autoarea ei, prin aceste greșeli, voise deja să-și ia adio de la limba franceză. Iar dulapurile și sertarele în care-și ținea ea lucrurile erau goale.

Capitolul VIII

Victoria vieții sordide asupra iubirii admirabile

Fiecare dintre noi are două chipuri, un chip obișnuit, obosit, și un chip împărătesc, luminos, fiecare dintre noi este alternativ un astru strălucitor sau o stea moartă. În Franța, chipul lui Julie se stingea, se ofilea. Iată la ce se gândea ea când, lungită la soare în Elveția, își reamintea viața sa pariziană, revăzând mereu aceleași scene.

Încă din josul scării, cutii de carton pline de coji de legume și de resturi de mâncare încurcau trecerea pe sub portal. Abia dacă îndrăzneau să calce pe trotuar de frică să nu alunece pe dejecțiile vreunui câine; la Paris, există întotdeauna o ființă incontinentă care-și pune conținutul intestinelor la dispoziția tuturor. La fiecare intrare de imobil, pubelele crăpate își revărsau conținutul pe caldarâm.

La colțul străzii, pui tăiați și jumuliți își desfăceau aripile, hălci de carne îi săreau în ochi. Din cafenele ieșea un miros de poșircă și se auzeau răgetele bețivilor care-și ciocneau paharele, cu picioarele în rumegușul aruncat pe podea ca să le absoarbă vărsăturile.

Trecea de pescărie, unde scoici desfăcute își ofereau măruntaiele flasce. În vitrinele brutăriilor, cornurile luceau de grăsime reîncinsă. Julie atingea în treacăt lăzile de plastic din care ieșeau picioare, cozi, urechi de porc și căpățâni rânjind. Creieri proaspeți tremurau pe tăvi, iepuri jupuiți, păstrând încă smocuri de păr la capătul labelor, atârnavă de cârlige. Înainte de a intra la metrou, trebuia să suporte șirurile de chou à la crème de un blond maladiv, de millefeuille gălbejite care-i păreau a fi niște mucii cu zahăr. Iar când cobora scările, în vreme ce subteranul îi trimitea deja răsuflarea lui fetidă, o ființă respingătoare o apuca de braț și, cu o voce spartă, aproape amenințătoare, îi spunea:

— Hei, frumoaso, n-ai cumva o sută de franci?

Noaptea, strada pe care locuiau, în plin centru, se transforma într-un decor de teatru unde tâlhari, curve, amanți certați se insultau în toate limbile lumii. Casele, lipite unele de altele, răsfrângeau glasurile până la ultimul etaj și toate certurile se auzeau în camera lor. Julie își punea coatele pe pervazul ferestrei, de parcă s-ar fi aplecat dintr-o lojă, și se uita la cuplurile care se băteau, la bețivii care se loveau, la bătrânii care scormoneau prin gunoaie.

Tot Parisul îi insulta simțul ordinii și al valorilor.

*

Așa nu mai merge și Chrystèle vrea să fie cu sufletul împăcat. Se scoală din pat, cu un gust amar în gură, și se așază pe podea. Luc trebuie s-o alunge imediat, comedia asta a durat destul.

Ca să provoace acest eveniment, preferă să se acuze singură. Da, toți amanții ei au abandonat-o și dacă vreunul stătea mai mult, o făcea din puturoșenie, îi era lene să caute în altă parte. Ea era totuși o binevoitoare, își plătea partea la restaurant, la cinema, le tolera abaterile. Trebuie că exista ceva de spus sau de făcut și ea nu știa ce. După această mărturisire, spera să scadă foarte mult în ochii lui Luc.

Într-adevăr, Luc a fost șocat, cum asta? Ea n-avusese niciodată darul de a-l emoționa pe un băiat mai mult de câteva săptămâni și se mai și lăuda? Pe trupul ei bivucaseră și apoi o șterseseră regimente întregi de șmecheri? Trecuse prin multe mâini și niciuna nu se încleștase pe ea ca s-o rețină?

— Știi că vrei să mă părăsești, dar nu îndrăznești să mi-o spui. Fii sincer, te rog, o să plec imediat.

Oare, într-adevăr, adevărul n-o să-i facă niciun rău? După atâtea luni, se prezintă, în sfârșit, o ocazie. Își mărturisește foarte ușor lacunele cu aerul de-a spune: „Acum e rândul tău!” pe Luc îl zdruncină această îndrăzneală nesăbuită. Ba

nu, Chrystèle simulează un curaj de fațadă ca să-l tragă de limbă. Lui îi repugnă înfruntările, explicațiile.

Luc a aprins lumina. Chrystèle, goală pușcă, și-a ascuns capul cu brațele.

— Vino, o să răcești. N-am chef să te părăsesc, risipește-ți ideile astea negre!

Ea a bâlbâit ceva smiorcăit și imposibil de înțeles, a alergat să se cuibărească lângă el. Luc a mângâiat-o ușor pe blănița umedă.

— Ești drăguț Luc, mi-ar plăcea să te cred.

La aceste vorbe, bărbia a început să-i tremure, a izbucnit în plâns. El a legănat-o, reprimându-și o dorință vicleană de a o pălmui și și-a închipuit cum alcătuieste cu alți nefericiți ca el o vastă frăție, „Clubul placatorilor de toante” care s-ar reuni de două ori pe an ca să facă schimb de amintiri, să-și bată încă o dată joc de ușuraticile care le tranzitaseră prin pat.

Da, de ființele pe care ți le impun necesitatea și singurătatea, te eliberează luxul și te mai gândești la ele doar în termeni de jenă, de sărăcie, ca la un impas din care ești fericit că ai scăpat.

*

Prima oară când a zărit un cloșard la Zürich, Julie a crezut că acesta venea din Franța sau Italia. Când l-a auzit vorbind germana-elvețiană cu accent din Saint-Gall a fost descumpănită: pentru ea numai la Paris existau cloșarzi, oamenii ăștia se prelingeau din zidurile capitalei ca mucegaiul din brânză.

Nu va uita curând acea după-amiază din Saint-Germain-des-Prés³⁹. O femeie murdară, hidoasă, după ce a scuipat-o,

³⁹ Saint-Germain-des-Prés, cartier de pe malul stâng al Senei, în arondismentul VI, care-și trage numele de la abația datând din secolul al VI-lea. Celebru în anii '50 pentru viața intelectuală și artistică din jurul existențialistilor, el este astăzi un cartier de lux, animat de faimoasele cafenele *Le Flore*, *Les Deux Margot* și *Lipp*, de galerii de

a spart în mână paharul din care bea și a stropit-o pe față cu sângele ei. După aceea, Julie o tot căutase pe nenorocita aceea. Nu-i va uita nici pe cei doi vagabonzi care mergeau împleticindu-se pe bulevardul Samt-Germain, răi ca niște javre, speriiindu-i pe rarii trecători. Unul dintre ei, zărind un porumbel care ciugulea, i-a tras un șut cu bocancul și i-a zburat capul din care țâșneau pene și sânge. Scosese un strigăt de victorie, uriașe „futu-te-n cur, curvă” și plecase cu prietenul lui, prinși amândoi după gât, până ce s-au prăbușit în fața portalului unei școli comunale și s-au cufundat într-un somn comatos.

Julie luase obiceiul să meargă în spatele primului cloșard pe care-l întâlnea împingând un cărucior. Pentru ea igiena și sănătatea aveau întâietate asupra celor zece porunci și voia să înțeleagă cum pot anumite ființe să împingă până la ceva de neconceput granițele ignobilului.

Tot căutând, văzuse de toate: femei bătrâne impregnate de urină de pisică, împărțind cu motanii bucățelele de carne dintr-o cutie de kitekat; bărbați fripți pe picioare ca niște antricoate de grătarele de aerisire ale metroului pe care dormeau; tineri vagabonzi tatuați, plini de păduchi care circulau în coloane, coborând și urcând între păr și barbă; niște tipi, nesfiindu-se deloc, făcând pe ei în metrou; o femeie scoțându-și dintre picioare un tampon igienic pătat și fluturându-l sub ochii trecătorilor; grupuri de mitocance și de demenți, trântiți pe băncile publice, care celebrau marea sărbătoare a Butelcii și a Eterului. Și toți acești coate-goale care-și băteau joc de însăși ideea unui pact, a unei cauze, a unei promisiuni emiteau pentru Julie un oracol, pe care nu se mai sătura să-l interpreteze.

În divinitățile tutelare ale străzii, ea credea că deslușește fatalitatea care-i pândea amantul. Dacă Parisul prospera pe o piramidă de gunoi, de ticăloșii, dacă fetele drogate cu gingiile negre, delincvenții urmăriți de poliție, muncitorii uzați care miros a poșircă și tutun prost, cerșetorii cu

pansamentele lor, nebunii care vorbesc singuri, marginalii știrbi și ridați la cincisprezece ani alcătuiau esența Orașului Lumină mai mult decât Luvrul, Muzeul Orsay sau Rive gauche⁴⁰, atunci Gabriel se va cufunda în mod inevitabil în abjecție.

Julie se delecta dinainte cu declinul lui: Gabriel prăbușindu-se, după o serie de eșecuri, în comunitatea mizeriei; Gabriel, devenit revoltător atât în felul de a vorbi cât și în cel de a se îmbrăca, împărțindu-și cu câteva epave sticla de băutură și pustulele. Până ce această drojdie a societății, trecând mereu de la beție la mahmureală, va coborî încet în ultimele cercuri ale infernului, în marele canal de scurgere al Parisului.

*

Chrystèle, care, în cuplu, suferea că simte cum apasă asupra ei privirea unui judecător, se încăpățâna să caute adevărul. De vreme ce Luc o acuza, fără ca ea să știe de ce anume, a hotărât să-și compună un chip plăcut și să-și împingă amantul până-n pânzele albe.

Îndrăznise să ia totul de la capăt! Totul: schimbările ei bruște, fandoselile, predicile.

În seara asta, etalându-și un portjartier nou-nouț ca pe o baterie de bucătărie, își petrecuse din nou jumătate din timp pe genunchii lui, îl tot alintase cu „scumpițel”, „puișor” și alte cuvinte și mai revoltătoare.

Mai târziu se jucaseră de-a capra și lupul. Asta s-a terminat cu o amestecătură de trupuri, iar capra behăise sub grinzile din tavan.

Nu învățase așadar nimic, nu înțeleșese nimic! Luni de zile de eforturi zadarnice! Luc era la capătul răbdării, tremura vrând să-și stăpânească ferocitatea.

⁴⁰ Rive gauche (Malul stâng al Senei), desemnează cartierele care păstrează vocația intelectuală și religioasă a Parisului.

Chrystèle dormea deja. Dintr-odată, pe Luc l-a izbit o evidență, atât de patentă încât a trebuit să se scoale ca s-o enunțe deslușit: întreaga figură a lui Chrystèle era o pledoarie vie pentru exterminarea rasei albe!

A repetat aceste cuvinte pentru a se lăsa bine pătruns de ele.

Și atunci, a pus stăpânire pe el o tentație atroce. Ochiul aceia închiși, pielea aceea îi dădeau un ordin. Nu mai avea altă ieșire. Să o rupă cu ea? Dar nu fuseseră niciodată legați. Trebuia să acționeze imediat, să profite de determinarea sa. În clipa aceea nutrea o ură pură din punct de vedere chimic, o ură care poate nu va mai reveni cu aceeași putere.

Alții făcuseră deja asta, îi deschiseseră calea. Va fi o nimica toată: o va apuca cu mâinile de gât și va strânge tare. Nu va ezita înaintea de-a o băga în această menghină. Ea se va zbate, capul i se va izbi de perete, ochii i se vor da peste cap, gura i se va strâmba într-un rictus. Și stewardesa dichisită, metresa plină de sfaturi nu va mai fi decât o marionetă care geme încet. Iar el o va reînvia de mii de ori ca s-o strângă de gât și mai bine după aceea!

*

„Pentru francezi, fidelitatea nu este un subiect de mândrie.”⁴¹ De câte ori nu-i repetase Gabriel lui Julie această vorbă a lui Montesquieu pentru a-și justifica abaterile!

Îi vorbea două limbi, cea a atașamentului fatal și cea a independenței capricioase, îi spunea dintr-o singură răsuflare „te iubesc” și „îmi iubesc libertatea”, înclina din ce în ce mai mult spre disponibilitate în detrimentul statorniciei.

⁴¹ Parafrază a unei cunoscute afirmații din romanul *Scrisori persane* (1721, scrisoarea LV) de Charles Montesquieu (1689-1755), scriitor și filosof liberal, unul dintre protagoniștii Luminilor franceze.

Îl arăta pe admiratoarele lui și-i spunea: „Uite ce-mi sacrific pentru tine: tinerețea, aventurile!” Se arăta întotdeauna destul de iubitor pentru a relansa speranța, destul de evaziv pentru a întreține neliniștea.

Spre deosebire de el, Julie nu suferea din cauza apăsării timpului asupra relației lor: acest bărbat nu-i era mai puțin dezirabil decât în primele zile. Nu se săturase de el. Dorea să fie în același timp iubita oficială și logodnica întâlnită cu o oră înainte, încă înfrumusețată de răcoarea de afară. Când ea îi explica acest lucru, el o întrerupea cu un: „Nerozii, himere de fată romanțioasă!”

Îl bombarda cu complimente, îi lăuda până și faptul că este slab, că are un nas mare, căci îl alesese în totalitatea lui. El, nemulțumindu-se să o critice, să o ridiculizeze pentru coafura și hainele ei, să-i arate cu degetul vergeturile, un început de rid, se extazia în permanență în fața altor fete, făcea ochii mari când le vedea picioarele, sânii, silueta. Ea se simțea neterminată, noaptea visa că i se revarsă pânțele ca la modelele lui Renoir, obeze, care par mereu gravide.

Cu cât era mai sigură că-l iubește, cu atât mai puțin era convinsă că-l posedă. A întrevăzut, înspăimântată, o întreagă rețea de infidelități care prosperau fără știrea ei. Pe carnetele lui Gabriel, în agenda lui, erau trecute niște inițiale urmate de numere de telefon. Cine știe dacă nu cumva și notele de pe partiturile sale erau elementele unui cod secret?

Ca să-și poată satisface curiozitatea își puna la contribuție o șiretenie de inchizitor. Dacă Gabriel fusese plecat, de cum se întorcea acasă, ea se năpustea la mâinile lui, căutând să descopere pe buricele degetului mijlociu și al arătătorului mirosul de femeie de care știa că este lacom. Dar găsea niște mirosuri atât de amestecate încât după această examinare era și mai perplexă. Iar dacă mâinile miroseau a săpun, această spălare în grabă a lor semna o crimă.

Îl săruta și, în spatele dinților, auzea ciripitul tuturor femelelor pe care el le sărutase deja și care stăteau la taclale în cavitatea lui bucală. Bărbatul acesta nu era pretențios: le aparținea tuturor aceluia care îl acceptau. Limba lui era o cârpă de spălat pe jos care curățase gâtul și sexul a tot ceea ce purta fustă în oraș.

Atâta se reținea când făcea dragoste încât sfârșea prin a nu mai juca. Lua drept pretext oboseala, probleme de muncă. Julie avea convingerea că Gabriel își stoca sperma ca să fie proaspăt pentru alte raporturi sexuale. Ea își apăsa pe el fragedele corole ale sânilor și își închipuia imediat alte sfârcuri excitate de degetele lui și această simplă idee o îngheța. De altfel, el avea atât de puțin chef de ea acum!

Julie nu-l ierta că se îndrăgostise de el fiindcă asta în loc s-o înalțe o făcuse să cadă.

Nu-l ierta că o trimitea înapoi la Basel cât mai des cu putință, în vreme ce ea se expatriase pentru el, își încetase studiile, prietenii. Rămânea călare pe două lumi, fiind deplasată în propria ei țară fără să fie integrată aici. Neavând un statut legal în Franța și deci nici permis de lucru, trebuia să se mulțumească cu mici joburi mercenare, plătite prost: vânzătoare, chelneriță. Când îi cerea lui Gabriel să-i regularizeze situația, acesta exclama: „E vina mea dacă niște legi absurde continuă să izoleze Elveția de restul Europei? Și pe urmă la ce bun să ne căsătorim? Într-o zi, tot o să ne despărțim!”

Nu-i ierta demersurile umilitoare la care o constrângea, reînnoirea cărții de ședere la Prefectură, așteptatul la ghișee împreună cu mulțimea de turci, tamuli și algerieni, țâfna, grosolănia funcționarilor.

Plângea la cea mai mărunță contrarierate. Lacrimile deveneau singurul ei fel de a răspunde adversității. El decreta că un asemenea spectacol este rizibil, ea îi reproșa duritatea, el i-o întorcea: „Pentru amănți, nefericirea de a se certa nu e nimic pe lângă nefericirea de a nu se putea

certa. Scena de menaj este o dovadă de vigoare, o manifestare a vieții care explodează”.

Timp de trei ani fusese o regină, acum era mai rău decât o servitoare.

Și atunci de ce mai rămânea? Ce o împiedica să izbucnească? Generații întregi de capete plecate, de soții docile care supraviețuiau în cromozomii ei. Era una dintre acele ființe cărora piedicile le sunt necesare, care se realizează mai bine dându-le ascultare altora.

Uneori stătea singură într-o nemișcare comatoasă. I se cățara pe umeri o pasăre neagră care o strângea în gheare. Se pomenea extrem de vulnerabilă, fragilitatea sa o zdrobea ca o povară. Ar fi vrut atunci să spargă obiectele, bibelourile ca să-și calmeze nervii. Dar atât de mult i se incubase în tinerețe respectul față de lucruri încât lucrurile acum o dominau. Nu-i mai rămânea decât să le șteargă de praf tot așa cum visa să curețe povestea ei cu Gabriel pentru a-i reda strălucirea din primele luni. Neputând să acționeze asupra unei ființe sau asupra lumii, aspira doar, cu modestie, să facă un pic de ordine în aceasta.

Era un anotimp înscris în viața acestui bărbat, dar care anume?

Îi venea să le spună tuturor îndrăgostiților: „O, voi care dormiți lângă acela sau aceea care vă va trăda, vă va otrăvi viața, după ce a parfumat-o și a umplut-o de un balsam, nu aveți încredere în ei!”

A luat obiceiul să se scindeze în două persoane: franțuzoaica din ea vorbea de dragoste, nemțoaica denunța această legătură. Una se resemna, cealaltă se revolta. Și-a supus sentimentele unei distanțe critice, neangajându-se niciodată decât pe jumătate.

Și cum se îndoia de Gabriel, a stabilit în Elveția unele relații episodice, a făcut din calitatea ei de străină, care fusese argumentul seducției sale, arma revanșei sale.

Deși se aștepta la ce e mai rău, Chrystèle a rămas încremenită. Luc era culcat pe ea, cu amândouă mâinile apăsând atât de tare pe umerii ei încât o dureau, cu ochii, dilatați ca ai unei insecte, având răceala unei dalte de spart gheața. Gâfâia iar răsuflarea îi era uscată, un pic acrișoară.

Ea a înțeles pe loc. De parcă i-ar fi deschis cutia craniană și i-ar fi citit direct pe creier. Totul a devenit clar: tăcerile, stânjeneala, tulburarea lui. Așadar, asta era! Cu o voce ușor falsă, Chrystèle a întrebat:

— Ce vrei?

Luc a tresărit ca și cum ar fi fost înțepat cu o furcă. Fața îi era strâmbată de un rânjat.

Ea ar fi trebuit să fugă; el a fost însă cel care a fugit, s-a refugiat la capul patului. Părea îngrozit chiar de groaza pe care ar fi vrut s-o transmită.

Ceea ce a urmat a fost și mai puțin previzibil. Luc a izbucnit în plâns, și-a cerut iertare cu o brutalitate cam ridicolă. Iertare, dar pentru ce? A bâlbâit, stând în genunchi, cu părul vâlvoi, ceva incoerent:

— N-aș fi făcut-o, jur, n-aș fi făcut-o.

Luni de zile de angoasă au alunecat de pe ea ca o față de masă pe care-o tragi spre tine. S-a ridicat și s-a îmbrăcat. El a apucat-o de pulpă, i-a strâns genunchii în brațe.

— Nu pleca, Chrystèle, nu pleca, te iubesc, de-atâta vreme voiam să ți-o spun!

Această formulare a șocat-o; o așteptase prea mult ca s-o poată înțelege. Era prima oară când ea era cea care-l părăsea pe un băiat. A avut o clipă de ezitare. A aruncat o ultimă privire formeii care se smiorcăia, în prostrație într-un fotoliu, și care o implora. A deschis ușa, s-a trezit în stradă.

Se vindecase de Luc.

În nopțile care au urmat, Luc a avut același coșmar: era judecat de o curte de juri pentru omorârea lui Chrystèle. Procurorul general era Gabriel. Castelanne și Irène figurau

ca martori ai acuzării. Luc își prezenta singur apărarea explicând cât de mult detesta el la Chrystèle imaginea propriei lui sărăcii sufletești. Suprimând-o, sperase să ucidă în el slăbiciunea pe care o întrupa ea. Sentința care-i va fi dată nu va face altceva decât să condamne un cadavru: părăsind existența, Chrystèle i-o luase cu ea și pe-a lui.

Luc constata cu groază că nu reușea să convingă pe nimeni. Se trezea mereu în momentul în care Gabriel își începea pledoaria împotriva lui. Cufundat încă în vis, voia să se ducă la poliție să se denunțe. Compunea numărul lui Chrystèle, dar închidea telefonul la loc: nu îndrăznea să-i înfrunte vocea. Se temea să o audă așa cum ne temem de întoarcerea morților.

*

În câteva luni, Gabriel a pierdut toate avantajele dobândite și a căzut din nou în anonimatul din care ieșise un pic. Când reasculta *Yodel Blues*, găsea amalgamul acela de stiluri și sonorități îngrozitor de pompos.

Totul conspira să-l diminueze: eșecul amoros și profesional. Întreaga lume îi șoptea că era terminat: se plimba într-un univers de prevestiri negative și peste tot își citea semnele destituirii. Din nou era comparat cu Luc, de data aceasta în detrimentul lui. Oamenii cumsecade bine intenționați îi spuneau: „Chantôme are vântul în pupă!” Chiar și la prietenii săi cei mai buni, Gabriel era gata să descopere lipsa de loialitate: cu câtă grabă îi semnalau articolele în care fusese desființat!

Nu se mai putea produce în public fără să fie înmărmurit de frică; simțea o mâncărime pe piele, părul îi atârna pe umeri ca un pachet de alge greu de purtat. Brațele îi declarau secesiune, un înger îl doboră, îl țintuia pe taburet. Spectatorii își suflau nasul, scuipau, expectorau fără rușine, ghiorâielile degenerau în hărmălaie. O dată și-a întrerupt recitalul din cauza zgomotului excesiv. Sala l-a huiduit, iar

el a ieșit de pe scenă sub sarcasmele publicului ca un boxer groggy după un K.O.

Se consola spunând: „Nu trebuie să te placă toată lumea. O operă care face repede unanimitate este menită să dispară”. Se corecta: „Dar de aici și până la a nu te place nimeni...!” Nu asista la o demonstrație de opoziție împotriva lui pentru că era prea novator sau provocator; nu, era o pierdere a afecțiunii, o abandonare.

Firma de discuri i-a anulat contractele, i-a vândut la solduri microsioanele. Esther Lehmann l-a uitat, iar el a rupt-o cu ea printr-o scrisoare plină de indignare; ea nu i-a răspuns nici măcar printr-o confirmare de primire.

Crezuse că se alăturase clanului prestigios al marilor maeștri și acum alerga după mici contracte, cânta în fața a zece cucoane bătrâne în săli obscure, în gale de provincie. Trăgea la hoteluri din orașe mici în care, la recepție pe călător îl întâmpină panoul: „Nu țipați la patron, cu țipatul se ocupă el!” îi erau ciuntite onorariile, se bătea pentru o sută, două sute de franci în plus. A trebuit să se mulțumească și cu lecțiile particulare.

Nu mai reușea să compună: i se ofereau mii de rumori și de tehnici sofisticate într-un vast talmeș-balmeș. Această abundență îl paraliza.

Într-un an, n-au prânzit împreună decât de două ori și Gabriel a fost cel care telefonase. Luc nu mai era liber seara și pentru cea mai mică întâlnire își consulta agenda.

La supărările lui Gabriel făcuse numai două comentarii: „Julie o să se-ntoarcă, sunt sigur; *Yodel Blues* o să cunoască succesul pe care-l merită. Nu-mi fac griji pentru tine”. Luc nu-și făcea niciodată griji pentru Gabriel, era un fel de a-l îndepărta, decretându-l fericit orice s-ar întâmpla. Ficțiunea camaradului invincibil alimenta dezinteresul și, în același timp, punea stavilă compasiunii.

Și conversația se oprea brusc.

Prietenia adevărată constă în a continua un dialog peste luni și de ani de zile ca și cum între timp nu s-a întâmplat

nimic. Ei, cu cât se vedeau mai puțin, cu atât aveau mai puține lucruri să-și spună. Tăcerea îi apăsa repede cu o intensitate greu de suportat: asta nu era pauza a doi prieteni care se gândesc, era o tăcere conjugală, tăcerea unei lungi sașietăți. Luc se uita la ceas, era agitat încă de la desert, stătea cu capul în jos. Nici măcar nu era tăios sau semeț, era închis, pecetluit, ermetic. Și Gabriel își spunea: „În fața lui Luc sunt ca un amant în fața unei femei care nu-l mai iubește și se plictisește cu el”.

Obligat să astupe golurile din conversație, sărea de la un subiect la altul, puneă câte o întrebare, peste zece minute o puneă din nou, nu aprofunda nimic, trecea multe lucruri în revistă așa cum faci inventarul unui dulap. Ca să evite ca prânzul să nu li se dezagrege, era gata de orice.

Când, în sfârșit, se despărteau, Gabriel era ispitit să-l prindă din urmă pe Luc ca să-și fixeze imediat următoarea întâlnire. Mai aveau încă multe să-și spună, nu-i așa?

*

Poșta, telefonul sunt niște mijloace prodigioase pentru a-i apropia pe oameni; dar ele au ridicat așteptarea la rangul de categorie de nedepășit, au obiectivat-o în niște instrumente tehnice. Așa se întâmplă cu telefonul când nu sună: a ști că el ne poate face imediat legătura cu ființa iubită fără ca aceasta să profite de acest lucru constituie cruzimea deosebită a acestui mic aparat. În telefon este materializată o imensă expectativă și nimic nu este mai rău decât un receptor mut.

Gabriel era atât de nerăbdător să primească scrisori sau un apel telefonic de la Julie încât deschidea, din nebagare de seamă, scrisorile pe care urma să le pună la poștă ca și cum îi fuseseră adresate lui. Și dintr-o cafenea sau o cabină, își lăsa singur mesaje pe automat.

Prin absența ei, Julie îi guverna viața: temporalității obișnuite i se suprapunea una sentimentală, îi modifica orientarea, îi impunea niște întâlniri tiranice. Ironia făcea ca

el să trăiască de parcă ea mai era încă prezentă: nu mai întârzia prin baruri, punea lucrurile din casă la locul lor, aproape că nu mai ieșea seara în oraș, pregătea pentru micul dejun o porție dublă de cafea, cumpăra dulcețurile și chiflele care-i plăceau ei. Devenise așa cum i-ar fi plăcut ei să fie când trăiau împreună.

Cât era de liber când ea era prezentă, întreținând iluzia că se putea lipsi de ea deoarece o iubea! Se crezuse chiar imunizat la supărările din dragoste prin muzică!

El care voia să scutească cuplul de corvada de-a fi fecund, util și fidel, îl scutise mai ales de privilegiul de a fi fericit.

Mai avea aventuri. Dar pentru că era liber, pentru că Julie nu-i mai interzicea nimic, acestea prezentau mai puțin interes.

În seducție există un proces similar cu campaniile politice: trebuie să-ți păstrezi partizanii, să-i însuflețești pe cei lipsiți de zel, să-i convingi pe reticenți. Atâtea eforturi, și pentru ce?

Nu mai vibra la diversitatea feminină atât de celebrată altădată. El, pentru care până atunci femeile erau frumoase pentru că erau femei, răspândind un parfum admirabil, a descoperit în acest sex tot atâtea anomalii și diformități ca și într-al lui. I-au sărit în ochi ridicolul și bizareria actului amoros cu niște necunoscute.

Acolo unde înainte nu vedea decât adorabile, ingenuie, deșucheate, întâlnea niște naufragiate care se întindeau pe patul lui ca să nu se prăbușească. Pântecele lor nu mai era o Brocéliande⁴² fermecată, piscina tuturor voluptăților, ci o apă sălcie care-și transmitea amăreala înlănțuirii trupurilor. Toate împărtășeau aceleași gusturi și, pretinzând că dau glas tumultului fanteziei lor, lăseau să se exprime în ele un stereotip. Gabriel nu mai găsea nimic din efervescența

⁴² Brocéliande, pădure legendară din Bretania (nord-vestul Franței) în care, în romanele medievale ale Mesei rotunde, trăiau vrăjitorul Merlin și zâna Viviane.

lumilor trecute: sărutările erau prea umede, limbile prea indiscrete, mirosurile prea tari.

Numai un defect de optică îl făcuse să le găsească pe aceste tinere mai atrăgătoare decât Julie: cele mai multe nu meritau decât să fie consumate pe loc, cele mai multe erau niște chei care nu descuriau nimic.

Crezuse că-și lăsase partenererele în urma lui ca pe tot atâtea scoici goale, dar el era scoica abandonată, nespus de fericit atunci când vreo șmecheră consimțea să se aplece ca să-l culeagă. Nu mai era Seducătorul care-și etalează pompa și aurăriile, ci un Condottiere la pensie înfăptuind cu alte învinse o formalitate fără grație.

Nu mai putea trăi fără Julie.

Din nou a inundat-o cu un potop de scrisori, a implorat-o, și-a cerut iertare, a făcut promisiuni. Nu exista decât în momentele în care-i scria, o convoca prin intermediul stiloului, atât cât să danseze, rînd lângă rînd, un lung duo timp de două sau trei pagini. Ea nu-i răspundea. Și dacă o suna, închidea telefonul.

Înnebunit de angoasă, a sărit într-un tren care să-l ducă în Elveția. Pe măsură ce se apropia de graniță, avea senzația că este aspirat într-un gol, că jonglează deasupra unei prăpăstii.

Încă de la primele cuvinte, ea i-a ordonat să se întoarcă în Franța. Avea în fața lui o hiperboreeană cu ochii palizi, cu picioarele bronzate, o nouă Evă distantă care-i spunea: „Pleacă!” Nu se mai numea Julie, ci Julia și asta l-a rănit.

Tot rugându-se la ea, a obținut să rămână. Timp de cinci zile, ea i-a interzis s-o apuce de mână și l-a plimbat prin oraș, pe la prieteni, așa cum generalii romani, întorși din război, își arătau poporului captivii. În familia Niederberg, despre el se vorbea deja la imperfect.

Timp de cinci zile, a cerșit clemență și milă, s-a declarat scăpat de frivolitate. Ea i-a spus ceea ce chiar el îi obiecta de doi ani încoace:

— Deci acum vrei să trăiești în cuplu? Știi prea bine că vine întotdeauna un moment în care îndrăgostitele romantice se transformă în niște balauri, eteratele în niște stricate certărețe, un moment în care tinerii petulanți, adoratorii frondeuri devin niște soți cu burtă și care bombănesc mereu. Starea conjugală se închide peste plăpânda iubire. Asta vrei?

A patra zi, jucând totul pe o singură carte, a pomenit de logodnă, i-a oferit cu anticipație un mic diamant. Ea a acceptat inelul, dar a refuzat propunerea.

El insista, ea își pierdea răbdarea, cuvintele ei îl șfichiuiau ca niște bice, îl pocneau ca niște proiectile; în pronunția ei revenea în forță germana, făcând ferfeniță vocabulele franceze. Prin gura ei erau proiectate niște cristale de umbră și de gheață care-i sfâșiau timpanele. Julia degaja răcoarea abruptă a unui perete muntos: o suprafață minerală pe care nu găseau de ce să se agațe nici râsul, nici tandrețea. Îl ținea în mână, foarte bucuroasă că-l simte dependent, nefericit. Chipul acela care pentru el însemnase bunătatea nesfârșită era închis ca o piatră.

*

Luc se mira că scăpase atât de repede de gravitația lui Chrystèle. Îi lipsea așa cum îți lipsește o boală cronică cu care te-ai obișnuit. Îl supăra faptul că nu-l mai suna. Noaptea, ea domnea asupra somnului lui, iar când se trezea, Luc tremura la ideea greșelii pe care fusese cât pe ce s-o comită dintr-o simplă lipsă de curaj.

Arzând de nerăbdare să povestească la cineva ultimele ore petrecute cu ea, la o săptămână după incident și-a fixat o întâlnire cu Irène, acasă la Castelanne. Era o după-amiază glacială de octombrie în care credeai că venise deja iarna. Din celelalte încăperi ale apartamentului ajungeau până la el zgomote de voci ridicate și de uși trântite. Din întâmplare, pe un gheridon din salon, a găsit, sub un teanc de reviste de modă, un disc de salsa al lui Tito Puente.

Când a sosit Maestrul, palid, nepieptănat, cu fața lui de zile rele, Luc l-a întrebat:

— Ascultați așa ceva?

Castellanne a avut un gest de agasare.

— Știi bine, Chantôme, că a asculta *Muzak*⁴³ face parte din igiena mea zilnică. În loc să mă spionezi, ai face mai bine să termini articolul pe care ți l-am cerut.

Mai târziu, în salonul unui mare hotel unde îl dusesse Irène ca să bea un ceai, în fața unui foc de șemineu, Luc i-a întins acesteia, cu teamă, o lungă confesiune scrisă de mână și pusă într-un dosar albastru. Era povestea neînțelegerii lui cu Chrystèle. Știa că dându-i această relatare, avea poate să-i piardă stima, să împingă într-o îndepărtare inaccesibilă șansa de a-i fi prieten într-o zi.

— Presupun că este în legătură cu fata aceea?

— Da, citiți-l, Irène, o să știți tot. Dumneavoastră sunteți singura persoană căreia îi pot povesti acest lucru.

— Iartă-mă, Luc, dar prefer să ignor acest aspect din viața dumitale.

Irène, care avea ochii roșii și ridurile de la tâmpile mai adâncite decât de obicei, a întors pe toate fețele dosarul albastru și, liniștită, l-a aruncat în foc unde s-a mistuit. Luc n-a încercat să facă nimic ca să-l recupereze și, atunci când ea și-a trecut mâna pe gâtul lui, s-a gândit: „Măcar de m-ar strânge de gât cu degetele ei parfumate și să terminăm odată!”

I-a spus de descoperirea discului cu Tito Puente și de răspunsul soțului său. Irène a izbucnit în râs.

— Luc, Francis n-a detestat niciodată salsa. De altfel, o dansează foarte bine. Se pare că sunt multe lucruri pe care nu le știi despre el!

Revelația asta l-a urmărit pe Luc toată seara. Când s-a culcat și-a dat seama cu întârziere că Irène nu-și pusese mâna pe gâtul lui ca să-l sugrume, ci ca să-l mângâie.

⁴³ *Muzak*, anglicism care desemnează o muzică (de ambianță) înregistrată.

Chrystèle nu se vindecase. În ea rămăsese, clocind ca o pată de ulei, dorința de a-l pedepsi pe cel care o batjocorise. Luc se făcuse vinovat de stricarea scenariului pe care ea îl îndrăgea dintotdeauna, de faptul că o obligase să facă acest pas teribil: să-l părăsească pe un bărbat. Se îndrăgostise de el așa cum te călugărești. S-a despărțit de el cu dura luciditate a credinciosului care, deschizându-i-se brusc ochii, descoperă un gol acolo unde i se afla idolul.

În dragoste, toate merg în doi, noblețea și infamia, generozitatea și cel mai sordid calcul. Amanții nu-și iartă nimic; chiar și în cele mai desfrânate jocuri ale lor, o contabilitate nemiloasă își desfășoară cifrele, ține un registru al greșelilor și vexațiilor. Într-o seară Chrystèle a asistat la un concert al lui Luc, i-a găsit interpretarea molatică, lipsită de nerv. A ieșit din sală înainte de sfârșit și a lăsat, după o ușă de la balcon, o cutiuță cumpărată dintr-un magazin de farse și păcăleli și din care a ieșit un enorm hohot de râs gros, obscen.

Voind să-l lovească pe Luc în punctul slab al vulnerabilității lui, l-a sunat pe Gabriel, gândindu-se să se culce cu el doar ca să-i învrăjbească și mai mult.

Dar când l-a avut în fața ei, într-un bar, nefericit și văicăreț, replica exactă a lui Luc, a știut ce-i rămânea de făcut.

Între ei trebuia să existe un trădător care să dezvăluie spatele decorului, să dezgroape dedesubturile murdare pe care se întemeia prietenia lor. Acest trădător a fost ea. l-a mărturisit lui Gabriel tot ce credea Luc despre el, fără să omită niciun detaliu, inclusiv invitația netransmisă de la Castelanne, bucurându-se că-l vede cum pălește, cum își pierde cumpătul.

— Credeți că sunteți diferiți? Există însă în voi aceeași groază de eșec, aceeași îndoială e prinsă de trupul vostru. Dovada: a trebuit să fiți în doi ca să faceți ceea ce alții înfăptuiesc singuri. Ați ales pianul la patru mâini, această formă căzută în desuetudine, pentru că erați prea timorați ca să vă lansați în interpretarea solo. Ca acei jucători de

tenis care sunt mai buni la dublu decât la simplu. Erați puțin lucru unul împreună cu celălalt, nu veți fi nimic separat.

În aceeași zi, Chrystèle a îngrămădit într-o cutie mare de carton discurile și casetele clasice, cărțile despre acest gen muzical și s-a dus să le vândă la talcioc. S-a descotorosit de ultimele rămășițe din Luc agățate de ea și a repudiat până și ideea de muzică savantă. I se făcuse lehamite de lumea asta.

Să-și exprime cu voce tare ambiția de a obține sufragiile unui mic număr de persoane, dar să caute în realitate cea mai largă audiență, să scrie cu trudă partituri, să muncească precum ocnașii ca să-și îmbunătățească o frazare, să se ducă să cerșească burse, subvenții, să-și invidieze confrății mai talentați, să creeze un climat de neîncredere reciprocă, să nu-și ofere devotamentul decât marilor compozitori și interpreți morți sau străini, cei care nu te pot eclipsa, iată viața lor de muzicieni! Și asta se împodobește cu frumosul nume de artă!

Chrystèle s-a întors la singura ei pasiune: călătoriile. Mai mult ca niciodată, s-a lăsat îmbătată de ambianța aeroporturilor, de vocile suave ale stewardeselor, de anonimatul pasagerilor, de huruitul motoarelor. Călătorea atât prin trupuri cât și prin fusele orare. La fiecare escală își lua un amant care-i convenea, marcându-și sosirea într-o țară printr-un nume, printr-o nouă voce.

Într-adevăr se vindecase. Dar aspira deja să-și regăsească delicioasa ei șerbie, să se lege cu lanțuri de o ființă care să-i deschidă porțile unui univers necunoscut.

*

Luc era așadar pierdut. Nu era o simplă răceală între ei, o supărare ca atâtea altele. Era un adio.

Lui Gabriel nu-i venea să creadă. Și, căutând greșeala pe care o putuse comite, refăcea în sens invers drumul

complicității lor, pornea să-l întâlnească pe Luc în acel trecut în care încă se iubeau ca doi frați.

Au douăzeci de ani. Gabriel admiră conversația, umorul și mai ales inteligența lui Luc, o electricitate fremătătoare, capabilă să lege între ele lucruri atât de diverse, amândoi aspiră la o prietenie savantă și virtuoaasă, sunt grăbiți să se ia la luptă cu vremea lor, trepidează în așteptarea unei deschideri care le va permite să-și înalțe drapelul. Fiecare îi creează celuilalt admirații, predilecții, sunt o mică mașină de fecundare reciprocă.

Trăiesc sub semnul urgenței. Sunt în zorii unei ere noi, nu discută, profetizează, febrilitatea îi ține treji până noaptea târziu. Magia acestei perioade constă în abolirea de către ei a frontierei dintre existența trăită și existența visată; viața cotidiană este ficțiune, banalitatea are consistența unui mit. Sunt vedetele unui grup de tineri muzicieni care-i venerază și, în fața acestui auditoriu, comunică între ei printr-un cod secret. Alcătuiesc o insulă, ceilalți sunt niște fragile ambarcațiuni care plutesc în derivă în jurul lor. Se îmbată cu armonii noi, nu ratează niciun concert, demontează și transcriu pentru pian toate melodiile auzite, fie ele pop sau de muzică orientală.

În 1968⁴⁴, sunt doi liceeni obraznici care cer împreună cu alții suprimarea lui Beethoven, Chopin, Schumann în folosul lui John Cage, Berio, Stockhausen.

Comit câteva mistificări, propun construirea în sălile de concert a unor fotolii ejectabile pentru a le permite spectatorilor să iasă fără să facă zgomot, distribuirea unor amortizoare oamenilor cu guturai pe care să și le pună în gât și nas, crearea unui pian al Maestrului al cărui capac să cadă pe degetele elevului la fiecare greșală, a unui pian pliabil de voiaj, a unui pian-pat convertibil pentru micile

⁴⁴ 1968, anul marilor mișcări contestatate ale studențimii franceze, cu apogeul în luna mai, pe fondul unei crize economice, sociale, politice și culturale a celei de-a V-a Republici. Ele au repus în cauză valorile tradiționale și au avut consecințe importante asupra evoluției societății și moravurilor.

apartamente, a baghetei de dirijor extensibile pentru a-i lovi pe cei neatenți, compunerea unor concerte pentru surdo-muți ale căror note ar fi mimate și nu cântate de executanți.

Mai târziu, vor publica într-o revistă aceste variațiuni pe numele marilor muzicieni: Vivaldi, *le fol vif et hardi qui va sous le vivats* (nebunul vioi și îndrăzneț ce umblă sub ovații); Camille Saint-Saëns, *le calme encens des saintes familles* (calma tămâie a sfințelor familii); Ravel, *un val frais, un ravissement de voyelles* (o vale răcoroasă, încântare de vocale); Fauré, *un feu affairé, une faux qui moissonne les fa et les ré* (un foc aferat, o coasă care cosește fa-urile și re-urile); Poulenc, *un poulain piaffant, parfois ampoulé* (un mânz care tropăie pe loc, uneori bombastic); Mozart, *l'art méduse la mort et ose l'amour* (arta împietrește de spaimă moartea și îndrăznește să iubească); Liszt, *le lisse violon tzigane* (neteda vioară țigănească); Brahms, *un brâme au fonds des bois* (un boncăluit în adâncul codrilor); Messiaen, *l'élan d'une mésange vers le Messie* (elanul unui pițigoi spre Mesia); Boulez, *il envoie bouler les fadaises* (trimite la plimbare fleacurile).

Evocând acea epocă de aur, Gabriel măsoară ce i-a adus Luc: revelația unor plăceri mai subtile decât isprăvile nemaipomenite ale trupului.

Nu, ceea ce i-a adus Luc este incomensurabil și nu se evaluează cu ajutorul cuvintelor. Numai un chimist divin, expert în cântăriri, ar putea departaja în propriile-i molecule ce-i revine lui Luc și ce-i revine lui.

Astăzi, Gabriel nu avea decât sferturi de prieteni așa cum la piano se spune sferturi de coadă. Și în fiecare urmărea relația întreținută cu Luc, dar fragmentată, fărâmițată.

Niciodată nu te despartți de ceilalți, ci de partea din tine țesută din altul, memoria. Între ei doi, în acești ultimi ani, a existat mereu unul în plus. Acum când Luc i-a întors spatele, Gabriel nu-și mai aparține îndeajuns numai lui.

*

L-a revăzut pe Julien Nyèges, s-a lăudat că și-a părăsit metresa, iar acesta, ca să-l recompenseze, l-a invitat la o seară de eșanjiști⁴⁵.

Acest lucru se petrecea nu departe de Paris, într-un han care se chema *Le Pompéi*. În jurul unui restaurant și al unui dancing erau dispuse în stea mici alcovuri, întunecate ca un fund de tingire, unde se retrăgeau partenerii, după ce se cântăriseră din priviri. Doamne cu toalete sobre, bărbați cu tâmplele argintii discutau într-o larmă de vernisaj. În afara gravurilor erotice, nimic nu deosebea acest loc de un night-club un pic bățos.

— Cele mai mari excese au drept cadru un decor de bonton mic-burghez, i-a spus Nyèges arătându-i localul.

La început, a fost un spectacol. Vreo zece femei, în picioare pe scenă, și-au dezvăluit, sub luminile proiectoarelor, cea mai frumoasă parte din trupul lor; una și-a arătat nasul ca o afirmare de sine orgolioasă; alta, ochii, două creștături minunate de sugestive; o alta, fesele pe care le avea foarte bombate și frumos șlefuite; o a patra, pulpele lungi și netede de te amețeau. Fiecare fragment părea că spune: „Sunt piatra prețioasă vestitoare a altor zăcăminte”. Laurii au revenit unei martinicheze care și-a exhibat o pereche de sâni plasați sus, magnifici, însuflețiți ca niște tentacule și care păreau că adulmecă asistența. A fost aplaudată de mama focului.

Restul nopții a fost lăsat la inițiativa fiecăruia. Niciun maestru de ceremonii nu asocia sau reunea simpatiile. Participanții erau cei care trebuiau să improvizeze. Regula era foarte clară. Aici, nu încap discuțiile inutile, totul este simplificat. La naiba cu pledoariile: te placi, ți-o tragi.

⁴⁵ Eșanjiștii, practicanți ai eșanjismului (substantiv derivat din *échange*, „schimb între”, atestat în franceză după 1960) în cursul căruia două sau mai multe cupluri își schimbă între ele partenerii sexuali.

Aici deci se aflau indivizii pe care-i invidiasse mereu Gabriel, aristocrația devianților abonați la ritualurile lor, secondați în fanteziile lor de auxiliari, admițând câțiva privilegiați la festivitățile lor secrete! *Le Pompéi* reprezenta ceea ce visa el: profuziunea materialului amoros, disponibilitatea fiecăruia față de toți și acel dram de clandestinitate care dă sare și piper pornirilor fizice.

I-a urmat pe ceilalți în vizuinele negre în care mâinile și limbile se căutau unele pe altele. Întinericul era propice atingerilor, pipăielilor, răvășelilor; unii tineri își dădeau coate, se hlizeau. Fiecare început de împerechere producea o mare tăcere, erau ascultate gâfâielile femeii, progresele juisării. Uneori un râset, o remarcă deplasată întrerupea reculegerea.

Nyèges, care domnea în acest club asupra unui cerc de prieteni de vârsta lui care-l considerau eroul lor, l-a prezentat pe Gabriel unei italience numită Mariella, o blondă cu o senzualitate agresivă. Aceasta l-a dus fără niciun preambul într-un budoar, protejat de niște bare, unde oficiau deja alte cupluri. În oricare altă ocazie, ea ar fi fost partenera ideală: arătoasă, nerușinată. Dar perechile de ochi care-l observau pe Gabriel l-au paralizat și diferitele talente ale Mariellei n-au avut niciun efect asupra lui.

Plin de ciudă, s-a închis în toaletă, a strigat: „Julie, Julie, te iubesc, întoarce-te!” A ieșit de acolo, jurându-și să-și învingă inhibarea.

A continuat să dea târcoale. Splendida etalare a cărnurilor îl sfida. Vrajitoare minione, cu ochi strălucitori, se înlănțuiau, soții model, secondate de bărbații lor, scăpau, oftând de plăcere, de zeama chioară conjugală, zdrahoance magnifice își duceau desfătarea până la o culme a gânguritului care stupefia asistența.

Dar aceste saturnale tot nu trezeau nimic în el: încerca să se grefeze pe un trio, se mulțumea cu niște atingeri ușoare și pleca. Un bătrân parazita cuplurile, își lăsa mâna să atârne, o insinua sub prima fustă întâlnită cu aerul de a nu se afla acolo. Degeaba era respins, degetele lui,

refuzate într-un loc, se strecurau într-altul. A avut chiar îndrăzneala să-și scoată din prohab un nimic zbârcit și să-l plaseze în prima mână feminină întâlnită care l-a frecat mecanic. Nimicul a devenit un membru de dimensiuni apreciabile, capabil să-și țină rangul.

Gabriel și-a spus: „Principiul sexului în grup este că nimeni nu e preferat deoarece toți sunt admiși. O formă de sexualitate care alungă durerile excluderii. Și atunci eu de ce nu pot să fac ce poate face un bunic cu picioare strâmbe?”

Zeci de destrăbălați, atinși de priapism, îl trimiteau înapoi la condiția lui de modest epicurian. Gabriel, animal sexual, cocoșul satului, futangiu? Nu, un satir cast, un țap castrat, iată ce era el! Corpul lui îi impunea o dietă a simțurilor, corpul lui cerea o mângâiere de la Julie și nu orgii. Și tot necazul acesta fiindcă un mic mușchi se încăpățâna să rămână nemișcat!

Când Nyèges o să audă de fiascoul lui, ce-o să mai râdă! El, cel puțin, persista cu îndărătnicie în rigorismul său donjuanesc, se deda unui vârtej de fornații, crezând că epuizează misterul feminin prin număr și varietate. Mângâia fetele cu graba febrilă a unui polițist care face o percheziție, trecând fără nicio tranziție de la una la alta, trăgându-le-o în picioare sau numai puțin dezbrăcate, măcinat de o nerăbdare care-i comanda să le guste, să le despoaie, nu să întârzie asupra lor. Latura lui de carnasier, de pirat al pântecelor și gurilor, avea ceva ofensator. Când, între două partide de sex în patru, venea să se reprovizioneze la bar, îi recita lui Gabriel lista cuceririlor lui ca și când ar fi recitat lista departamentelor Franței. Dacă a fi în erecție ar fi constituit o meserie, Nyèges ar fi fost milionar.

În cele din urmă, lanțurile acelea de trupuri amestecate între ele l-au deprimat pe Gabriel. Bărbații cu pantalonii în vine, agitând fără încetare un ciot patetic ca să fie în stare să opereze, nuditățile despletite care se convulsionau cu prea mult zel, organele trădate de inerția lor, fețele

tetanizate nu erau excitante, ci rizibile. Aspectul grotesc al bestiei umane împerecheate l-a izbit mai mult ca niciodată. Îi venea să strige: „Ascundeți-vă!” și i-a fost rușine de el. De ce oare considera el lumea prin ochii lui Luc?

Din seara aceea a păstrat o ultimă viziune: în vreme ce niște țopârlani grași se opinteau pe niște nimfete, în fundul unei încăperi, un domn scund era cățărat pe o femeie planturoasă, foarte grasă, cu pânțele plin de cute ca un acordeon și, în semiobscuritate, aveai impresia că vezi o insectă pe o conopidă.

*

De mai multe săptămâni, Julie îl avertiza: „O să plec, să știi, într-o zi o să te părăsesc”. Gabriel, citindu-și în continuare ziarul, îi răspundea: „Pleacă, în loc să vorbești atâta!”

A salvat-o de rușine un anumit elan; și animalul care se zbătea în ea a sfârșit prin a-și găsi o ieșire.

A fost de două ori mai drăguță cu Gabriel, i-a adormit neîncrederea și, profitând de un weekend în care el nu era acasă, și-a strâns lucrurile și s-a întors în Elveția.

Pentru ea s-a închis o ușă care nu i se deschisese cu adevărat. Timp de doi ani, nu avusese decât o viză temporară a cărei prelungire nu depindea de dictatele unui stat, ci de capriciile unei ființe omenești. A plecat cu sufletul plin de o durere amestecată cu ușurare; în prima lună petrecută la Basel, și-a dat seama de zădărnicia atașamentului său față de Gabriel, de fericirea de a fi singură, în sfârșit, stăpână pe viața ei. A regăsit savoarea cerului senin. Gustul pâinii negre. Știa că, într-o bună zi, în inimă i se va așterne o sfâșiere mătăsoasă. Va deschide ochii: doliul amoros va fi luat sfârșit. Niciun bărbat nu era de neînlocuit, nu astupa orizontul.

Apoi, insistența, promisiunile lui Gabriel au mișcat-o. Căința lui părea cam forțată, dar ea a acceptat-o. „De-

atâtea ori m-a mințit și eu l-am crezut! Dacă acum spune adevărul și, din suspiciune, nu-l cred...” Se uita la diamantul pe care i-l oferise și își recăpăta încrederea în el.

Parisul îi lipsea, Parisul rămânea o sărbătoare pe lângă satele de păpuși prea lustruite ale Confederației helvetice. În țara ei, suferea de un sentiment de opresiune fizică și-i înțelegea pe tinerii din Zürich care voiau să radă Alpii ca să vadă marea.

Și-au sărbătorit împăcarea la Locarno, în regiunea Tessin, unde Elveția se ia deja drept Italia, își camuflează munții cu palmieri. Patru zile s-au hrănit cu dejunuri pe iarbă, zmeură cu zahăr și cantate de Bach pe care le țipau cât îi ținea gura. Din nou Elveția era un paradis, din nou erau candidați la miracolul iubirii reciproce.

Întoarcerea lui Julie se răsfrânge asupra lui Gabriel ca o binefacere. Va putea să se pună iar pe treabă. În vreme ce ea desface valizele, el deschide mașinal radioul și dă peste un post de muzică clasică. Vorbește o voce care seamănă cu a lui. Este Luc, Luc care prezintă o lucrare. Lucrarea lui! Luc compunea și nu-i spusese nimic despre asta! Acestui prim opus i-a dat numele, împrumutat de la Schönberg, de *Aforisme muzicale*.

Încă de la primele măsuri, Gabriel se înfiorează: din această uvertură emană un climat de o intensitate ce-ți taie răsuflarea. Sunt niște miniaturi pentru pian de o tehnică complexă și perfect stăpânită în care se aud, rând pe rând, șopotul unui izvor, tropotul ușor al unor cai de paradă, un clopot care bate. Această orologerie de înaltă precizie este transfigurată de o retorică pe care n-o sperie nicio îndrăzneală. Gabriel se trezește cufundat în muzica lui Luc și, trebuie să admită asta, captivat. El n-ar fi putut scrie așa ceva, e o muzică venind din altă parte, de acolo unde el nu se mai află. Luc l-a expropriat.

În același moment, Luc iese din studiourile postului de radio, încă zăpăcit de felicitări și îi revine în minte, intempestiv, o amintire.

Era acum opt ani, într-o stațiune pentru sporturi de iarnă. Gabriel îi spusese pe nepusă masă: „Crede-mă, tu nu ești făcut ca să crezi. Adevăratul tău talent este interpretarea și pedagogia. Dar dacă ții cu tot dinadinsul să compui, o să te ajut eu, o să te pun pe calea cea bună”.

Toate umilirile de care Luc putuse suferi, invidia lui atunci când Gabriel, în fața unui areopag feminin, trecea de la o fugă de Bach la o bucată de Thelonious Monk și termina cu un rythm'n'blues, imitând vocea răgușită a unui bătrân cântăreț negru, turbarea lui atunci când Gabriel, făcând-o pe emancipatul, îl întreba: „Ești un armăsar focos, îți pregătești amantele?” și îi dădea acest sfat: „Dacă trebuie să vezi o fată seara, masturbează-te după-amiaza ca să ții mai mult”, mânia lui atunci când Gabriel, văzându-l urinând pentru prima oară fără să-și atingă penisul - mama lui îl învățase așa din rațiuni de igienă - își bate joc de el în public și-i ordonă să-și apuce membrul cu mâna, exasperarea lui atunci când Gabriel aranja în așa fel lucrurile încât să facă dragoste cu o prietenă nu departe de el, lăsând ușa deschisă și venind după aceea să culeagă elogii, comentarii, toate aceste ofense trecute au murit și sunt puse sub cheie. Dar formula: „Tu nu ești făcut ca să crezi”, Luc n-a uitat-o. Tocmai ca s-o dezmință lucrează el de ani de zile! În compoziția lui, *Aforisme muzicale*, există un gust de răzbunare.

Gabriel nu l-a tolerat niciodată decât ca să-și exercite un ascendent asupra lui, să-l reducă la rangul de umbră, de locotenent devotat.

Și acum Luc acceptă de la Castelanne ceea ce nu mai suportă de la Gabriel. A schimbat o servitute cu alta.

Dar asta nu mai contează, și-a plătit datoria, s-a curățat de afront. Ar trebui acum să fie purtat pe sus de bucurie. Dar o înțepătură în partea dreaptă îl face să se strâmbe de durere: strigă după un taxi. Simte lipsa lui Chrystèle:

Împreună cu ea ar fi vrut el să-și sărbătorească victoria. Simte cum îl apucă o criză de ficat, se culcă, îl cuprinde greața. În noaptea asta vrea să fie achitat în sfârșit, vrea să doarmă în pace.

Capitolul IX

În albul lințoliu al zăpezii

Întoarcerea lui Julia la Paris era deplânsă de două femei: mama sa, doamna Niederberg, și sora sa, Katerina. Le neliniștea deja că plecase înapoi cu saltimbancul acesta care o înșela. Iar faptul că era vorba de căsătorie, că acest bărbat, pe deasupra și sărac, putea deveni un ginere, instalat în casa familiei, și că își putea aroga dreptul de a le supraveghea purtarea, faptul aceste era de-a dreptul incorect.

Pe Gabriel literalmente l-a năucit brusca notorietate a lui Luc. S-a simțit nu atât distanțat cât abandonat. De zece, de douăzeci de ori a reascultat *Aforismele muzicale* și le găsisese prodigios de inventive. El nu mai putea face nimic care să nu fie o pastişă involuntară a lor.

Atunci, sigur că s-a descotorosit de sine, s-a identificat cu concurentul lui. În fiecare dimineață, căuta în presă articolele favorabile acestuia și-i telefona entuziasmat.

Se gândea serios să se depozedeze în folosul lui Luc, să-i ofere propriile-i schițe, proiecte, să-l ajute în toate: ce frumos va fi să trăiască în umbra prietenului, să colaboreze la gloria lui, să-i fie un factotum după ce a fost egalul lui.

Nu credea în transmigrația sufletelor și totuși multe dintre defectele lui Luc de care-și bătuse joc nu cu mult timp în urmă au trecut la el. A devenit sumbru, mizantrop, și-a pierdut somnul, s-a plâns de ficat. Și-a însușit gesturile, expresiile celuilalt, ca și când, prin acest mimetism, ceva din energia învingătorului său avea să se transfuzeze în el. Își spunea: „De vreme ce Luc a reușit suferind, eu trebuie să sufăr ca să reușesc”.

*

Obsecviozitatea lui Gabriel avea o latură degradantă, aproape insultătoare. Dincolo de complimentele acestuia,

Luc percepea o voință de revanșă care-l neliniștea. Și-l închipuia pe Dalbran lucrând zi și noapte, lipsindu-se de somn, de petreceri, ca să iasă din nou la lumină și să-l răstoarne. Când Gabriel, după fiecare concert, dădea năvală în cabina lui Luc și nu mai contenea cu laudele, acesta se ținea cu dinții să nu-i spună: „Vino-ți în fire, încetează de a mai fi obsedat de reușita mea care nu înseamnă nimic, gândește-te la toți aceia care ne sunt superiori nouă!”

Curând i-a devenit nesuferit, l-a evitat cât a putut, i-a transmis anturajului său consemnul de a nu-l mai lăsa să se apropie de el, și-a cumpărat un automat pentru apelurile telefonice. De data aceasta, avea cu adevărat să rupă legăturile cu el.

Căci acest moment luminos, după atâția ani de întuneric, nu-l liniștise pe Luc. Și-a primit celebritatea așa cum un om sărac primește un brutal aflux de bani: păstrându-și obiceiurile vechii lui stări. Trei ani îi trebuise ca să compună șazeci și cinci de minute de muzică, adică doar câteva secunde pe zi; trei ani ca să-i smulgă melancoliei câteva scânteii care, prin minune, se transformaseră în operă de artă. Se simțea incapabil să reînceapă. Un singur lucru avusese de spus și-l spusese. Acum, trebuia să tacă, să se resemneze? A avut groaznica premoniție a sterilității lui.

Adolescent, sperase să se cațere pe simfoniile și concertele sale ca un păstor pe picioroangele lui. De la înălțimea teancului acestora, va depăși marea umană cu un cap! Ah, să construiești o lucrare care să fie o rentă pe viață, despre care să poți spune, în clipele în care te simți mizerabil și mic: „Măcar am acest lucru pe care să mă sprijin!” Să-ți țesei cu răbdare un cocon la adăpost de intemperiiile sociale și de răutățile omenești! Dar consacrarea nu era decât o altă povară. Nefericit, Luc se temea ca nefericirea să nu i se eternizeze. Fericit, se temea că fericirea nu-i va dura.

Și pe urmă, laurii aveau un gust de déjà-vu. Gabriel îi purtase înaintea lui, stricându-i pentru totdeauna plăcerea

de a-i purta și el. Alții vor avea întotdeauna un renume mai mare decât al lui, alții vor continua să-l nege prin trofeele lor.

A primit de la Chrystèle o vedere din Nairobi înfățișând niște colibe pe malul unui lac. Ea îi scria: „Te-am văzut la televizor: nu crezi în tine. În sinea ta ai rămas un perdant.”

A rupt vederea în bucățele. În aceeași seară, a visat-o pe Chrystèle dar, în locul chipului ei, pe care îl analizase cu atâta răutate, nu rămăsese decât un spațiu alb împodobit cu păr blond. Golul acesta îi exaspera și mai mult angoasa.

*

N-a trebuit multă vreme pentru ca Julie, întoarsă la Paris – pe Julia o lăsase în Elveția – să-l apese din nou pe Gabriel care și-a uitat repede promisiunile, și-a eliminat din vocabular cuvântul căsătorie, căsătoria fiind pentru el forma însăși a dizgrației.

L-a apucat iar cheful de a braconă alte trupuri. Ca și înainte, a râvnit la fecioare nebune sau cuminți, a visat să se piardă cu ele în furtuna dintr-o cupă de șampanie, i-a fost dor de șovăielile lor amoroase.

Să renunțe la toate astea? Și pentru ce? Peste cinci ani, zece ani, Julie și cu el vor fi ca toate cuplurile care se agață de ramurile moarte ale relației lor, de decorurile desuete ale întâlnirilor lor, de utopia unui viitor imposibil care să semene cu un trecut revolut. Cum s-o dorești pe o femeie pe care o vezi goală în fiecare zi?

Desigur, era fericit cu Julie. Dar tocmai aici îl rodea ceva: dacă cel puțin ar fi putut să transforme fericirea asta într-o lipsă, să o găurească cu înfometări imaginare ca să și le poată potoli...

Dar Julie locuia la el și, cum nu mai avea angajamente pentru concerte ca să plece de-acasă, ocaziile se rarefiau în mod dramatic. În lipsă de adultere, a trebuit să se mulțumească cu industriile frustrării. A frecventat sex-shop-uri-le, peep-show-urile, a vizionat casete video, a copulat,

neavând ceva mai bun, cu un întreg serai de imagini licențioase. În aceste locuri dădea peste imigranți, liceeni, turiști cu toții chinuiți de un mare rut animalic care le făcea niște ochi gata să iasă din orbite, niște mâini febrile.

Pe piața dragostei cumpăra nu plăceri, ci diversitate.

Le-a frecventat de asemenea, pe prostituate, intrigat de indiferența lor față de sex, care pentru ele era o simplă unealtă de lucru, și de detașarea lor: aceste femei publice nu aparțin nimănui. Cu fiecare dintre ele își lansa următoarea sfidare: să le facă să juisseze. Era o bucurie pentru el dacă reușea asta o dată din zece, din douăzeci, dacă încălzea acele vulve sterilizate care nici nu curg, nici nu se umezesc, dacă auzea țâșnind un țipăt dintr-un pântec emoționat. Și celei care încălca regula răcelii îi dădea de băut.

*

Într-o seară, după ora opt, Irène l-a sunat pe Luc care tocmai termina un interviu. Ieșea de la o prezentare de modă, Francis era la Berlin, nu puteau lua masa împreună?

L-a invitat într-o braserie la modă, a băut mult, a râs tare, l-a apucat de braț în văzul tuturor, l-a rugat s-o conducă acasă unde să bea împreună un ultim pahar, guvernanta fiind plecată.

L-a tras pe patul conjugal, l-a sărutat, l-a dezbrăcat încet. Intrase în ea când telefonul, așezat pe noptieră, a sunat.

Irène a ridicat imediat receptorul: era soțul ei. Luc panicat, s-a retras; ea i-a făcut semn să rămână și cu mâna liberă l-a băgat, cu autoritate, la loc în ea. Era culcată pe partea stângă, cu Luc lipit de ea. L-a mânuit cu vigoare ca să nu se înmoaie.

Conversația dura, devenea confidențială, șoptită; nu mai erau doi soți care fac schimb de informații, ci doi amanți care se lasă pradă unui rit privat: dragostea la distanță prin telefon. Lui Luc nu-i venea să-și creadă urechilor. Glasul lui Castelanne ajungea până la el, deformat, mângâietor,

insinuant. Luc nu era la locul lui aici, n-avea dreptul să rămână. Dar Irène, cu o apăsare fermă, îl menținea în ea.

Și dacă toate astea erau o mașinație, ceva calculat dinainte? Ar fi trebuit să se revolte, dar a intrat în joc. Reluând cu voce tare ce-i cerea soțul, Irène îi indica astfel lui Luc calea de urmat. Acesta îi executa ordinele cu o docilitate pe care nu și-o explica, înspăimântat să-și audă partenera proferând niște vorbe de o obscenitate nemaipomenită. Soțul și soția au juisat simultan, dar Luc nu i-a însoțit și el.

Când Irène a închis telefonul, s-a scuzat, l-a asigurat că era ceva întâmplător, l-a întrebat dacă este supărat.

Iată, așadar, s-a gândit Luc, genul de situație scabroasă care-i înfierbântă imaginația unui libertin. Ce bătaie de joc!

În vreme ce Irène pregătea ceva de băut, Luc a vizitat apartamentul în care sperase și așteptase atât de mult. A stat un pic mai mult într-o anticameră unde a deschis un dulap din care sau răspândit pe jos o grămadă de discuri. Toate de muzică ușoară: Barbra Streisand, Frank Sinatra, Charles Trenet, Jean-Michel Jarre, Rolling Stones, Beatles, reggae, calypso. L-a cuprins furia, a alergat la Irène să-i ceară socoteală. Ea a zâmbit obosită și i-au apărut pe piele toate ridurile.

— Dacă-ai ști, Luc, măcar dac-ai ști adevărul! Nu te-ai întrebat niciodată?

Și-a descărcat îndelung sufletul în vreme ce Erroll Garner cânta în surdină pe un compact-disc. Când, un pic după aceea, l-a atras lângă ea încă o dată, n-a mai crezut în ce se petrecea. Ținea în brațe o formă care semăna cu soția Maestrului, însă era doar o formă imperfectă și fragilă. Adevărata Irène rămăsese în Empireu, impenetrabilă și impasibilă, așa cum îi apăruse odinioară. Femeia care se strângea de el și care se pretase la acea mascaradă, femeia aceasta avea poftă, exigențe, trupul ei nu era luminos.

Și va putea oare să uite ce-i spusese, mai devreme, pufnind în răs, despre Chrystèle: „Ei, ectoplasma aia și-a luat tălpășița? Cum de-ai putut face o pasiune pentru așa ceva?”

*

Lui Gabriel îi revenea speranța când citea în vreo revistă că George Harrison, Ringo Starr și Paul McCartney aveau să cânte iar împreună. Dacă Beatles se reuneau din nou, de ce nu Luc și cu el?

Condiția de frați învrăjbiți avea ceva consolator, dar ablațiunea asta era mortală. După atâția ani de simbioză și de schimburi pasionate, Gabriel nu se va putea niciodată reobișnui cu indolența simplelor camaraderii.

Trebuia să-l asedieze pe Luc, să-l recucerească. Ca să-l uimească, a redactat o violentă diatribă împotriva rock'n-rolului și a muzicii pop. Nici nu-și dăduse bine manuscrisul unei reviste că a avut surpriza să-l vadă pe Luc la televizor făcând elogiul metisajului în muzică. Luc apărea de la o vreme în emisiunile de varietăți, lângă cântăreții cu plete lungi, decolorate, cu alură de cosmonauți sau de samurai, pe care-i înfierase de atâtea ori. La una din întrebări, Luc răspunde:

— Pentru mine, dacă alegi între o sonată, un standard de jazz, de soul sau de blues, nu înseamnă că preferi muzica ușoară culturii, ci că alegi între diversele expresii ale frumuseții. Există unele momente pentru Mozart și altele pentru ritmurile sincopate, și toate aceste momente îmi sunt la fel de dragi. Acum, mai puțin ca niciodată, un artist nu-și mai poate permite o compartimentare. Trebuie să-și caute hrana spirituală în toate domeniile, să ciupească câte ceva de la Xenakis și de la Zappa, să-l combine pe Prince cu Purcell. Căutarea obsesivă a purității este, pentru creație, o sinucidere!

Nimeni nu se miră acum să-l audă pe Luc cum atacă părerile de care se ținea cu dinții pe vremea când era

purtătorul de cuvânt al lui Castelanne. Succesul îi dă orice drept, inclusiv dreptul de a se contrazice.

*

Julie ezita încă între revoltă și remușcare. Se simțea răspunzătoare de dezastrul amantului ei. Neglija pianul, se încuia singur în cameră, își punea discurile cu înregistrările sale live, dădea sunetul mai tare la momentele cu aplauze și discurile de 33 de turații trosneau ca un foc de vreascuri. Așadar, nu trăise decât pentru acele clipe, drogat de ovațiile de care era frustrat!

Nu și-a salvat pianul de la o vânzare ineluctabilă decât acceptând să ilustreze o reclamă pentru prezervative la televiziune cu un pasaj din lucrarea lui *Serbările galante*. Ca să supraviețuiască, își prostitua frumoasele sale mâini, seara, în barurile marilor hoteluri de lux.

Poate că-l creditase cu un talent de care era lipsit, poate că singurul lucru mare la el erau degetele? Dar asta nu conta, îl iubea.

Îl implora să se retragă, să-și regândească activitatea. Și ea ducea dorul sălilor de concert, acele nave iluminate de candelabrele lor, de dâra de lapte a proiectoarelor pe pianele deschise, exhibându-și minunata lor musculatură.

Cu toate astea, de la fuga ei în Elveția nu se schimbase nimic sau mai degrabă totul era și mai rău. Gabriel spunea iarăși: „Cine știe dacă, peste șase luni, peste un an, vom mai fi împreună?” Ea căzuse iarăși într-o poziție subalternă, pregătea o altă diplomă inutilă la Sorbona, lucra din nou ca vânzătoare. Seara, se întorcea acasă extenuată, într-un apartament în dezordine. Gabriel n-avea niciodată bani, datoriile se acumulau.

De data asta, nu se mai atingea de ea, nu făcea nicio diferență între momentele în care era goală și cele în care era îmbrăcată. Nu-i vedea sânii, pulpele, sexul, ci doar carnea neutră a unei surori sau mame. În mai puțin de

patru ani, atinseseră așadar ultimul avatar al vieții în doi: continența din lehamite.

Iată de ce, atunci când sora ei, Katerina, i-a propus să vină s-o vadă, vreo zece zile, Julie a acceptat cu entuziasm.

*

A doua zi după noaptea lui cu Irène, Luc a reascultat discurile lui Castelanne. A descoperit în ele ceea ce-i scăpase înainte: lâncezeli, afectări și chiar împrumuturi flagrante din cei pe care Maestrul îi copleșise, în mod public, cu dispreț. Luc a încetat să mai fie, muzical, sedus după ce fusese, omenește, decepționat.

Vor fi fost deci de-ajuns numai câteva ceasuri pentru ca influența lui Castelanne, șantajul, intimidarea pe care le exercita asupra lui Luc să dispară ca prin minune, să se evaporeze.

Ca de obicei, Luc nu s-a revoltat: s-a eschivat. Maestrul îi lăsa mesaje pe automat, îi poruncea, îl implora să treacă să-l vadă.

Psihologia emite adevăruri triviale care le repugnă persoanelor de excepție. Totuși se mai întâmplă ca această slujnică obscură să lumineze cu exactitate motivațiile unui om ilustru și să-l readucă la micimea de care părea scutit.

Într-adevăr, soarta se înverșuna ca să-l transforme pe Maestru în caricaturile de artiști pe care le stigmatiza el altădată: îi plăceau atitudinile energice, zbuclumate ale geniului, lăsa să-i crească părul deja albit, adopta poza monstrului sacru, merit chinurilor inspirației. Își tăiasă meșa și o cedase unui muzeu american cu diverse alte obiecte personale.

Brusc, ca o dâră de praf de pușcă ce ia foc, i s-au înmulțit detractorii. Un tânăr pianist canadian a ridicat împotriva lui o parte dintre elevii săi, motanul Triolet a fost găsit spânzurat de gratiile de la fereastră, ușa i-a fost mângălită cu graffiti.

Maestrul și-a pierdut dintr-odată suzeranitatea. Degeaba a denunțat el o cabală infamă și a făcut plângere împotriva rebelului canadian, n-a putut opri torentul de noroi declanșat de acea frondă. Limbile s-au dezlegat. Foști credincioși ai lui le-au mărturisit unor ziariști că, sub pretextul că le corecta, Castelanne le confisca partiturile, copia din ele pagini întregi, apoi le rupea, le declara banale, inacceptabile.

Dacă era să le dai crezare, de zece ani, toți discipolii îi slujiseră drept negri. Au mai evocat și scene de isterie, de imprecășii. Ca să-i convingă pe recalitrantși, Maestrul ameninșta că se omoară, plângea, urla, leșina.

Castelanne a devenit astfel, fără să vrea, prada gazetelor, a bârfelor. N-a fost intentat niciun proces, dar aceste revelașii au contribuit la desconsiderarea sa. Ele le-au discreditat și mai mult pe victimele care au consimșit la asemenea extorsiuni. Presa a fost încântată de o anecdotă: compozitorul, după toate aparenșele un plagiator notoriu, se temea atât de mult de plagiere, încât în loc să-și rupă ciornele în bucășele, le mânca.

Uitașii-vă la acest bărbat, zdrobit de lupta lui cu demonul și care a sfârșit prin a-i ceda acestuia. Mereu, mereu prins chiar de lucrurile de care fugea. Unde au dispărut gustul, tactul, sobrietatea cu care fusese mandatat acest ambasador al culturii franceze?

Vedeșii-l cum, în fiecare seară, pleacă de la domiciliul său din Rive gauche⁴⁶, cu fașta pudrată, cu ochii înnegrișii cu khôl, cu pletele lungi fluturându-i sub borurile pălăriei, și se închide într-un bar de noapte, escortat de băieșandri, de amanșii tineri și frumușei pe care-i răsfășă. Ascultașii-l cum își face auzit bel canto-ul glasului său puternic care domină vocile subșiri ale acestora. Ciulișii-vă urechea: ce le strigă el acestor chipuri de arhangheli: „Acela care este stăpânul muzicii este și stăpânul lumii”. Asta este fraza exactă, nu-i

⁴⁶ Vezi nota de la pagina 204.

așa, și de fiecare dată când o repetă stârnește o hilaritate generală. Ascultați-i ultima micuță compoziție, *Pirogă venețiană*, o adevărată dulcegărie pentru sintetizatori, chitare acustice și viori, care este deja difuzată în toate supermarket-urile și aeroporturile.

Acesta este momentul ales de Gabriel pentru a saluta în Castelanne pe cel mai mare muzician în viață. Acesta este și momentul în care Luc declară la radio: „Castelanne nu mai există. Acela care poartă acest nume astăzi este fantoma marelui creator pe care l-am iubit cu toții atât de mult. Odată ce ai pactizat cu mediocritatea, aceasta te zdrobește”.

Timp de mai multe luni, Luc a cântat peste tot unde cântase împreună cu Gabriel, peste tot unde Gabriel cântase singur, inclusiv în America de Nord. Cam tot așa cum, pe hărțile de stat-major, înfigi un steguleț în locurile fortificate ale dușmanului care au fost cucerite. A fost un turneu istovitor de care s-a achitat cu sârguință fără să aibă nicio satisfacție. Irène l-a însoțit la concertele din S.U.A., s-au certat des și a încetat s-o mai vadă când ea l-a părăsit pe Castelanne. În momentul acela, Irène nu mai era decât reflexul unui astru mort.

Și Luc a devenit ținta unor fermecătoare aventuriere, l-a bătut pe Gabriel pe propriul lui teren, le-a cucerit pe niște frumoase după care acesta s-ar fi dat în vânt. Succesele acestea la femei i-au sporit rigorismul. L-a înspăimântat faptul că dorința împodobește fapăturile umane cu un magnetism pe care îl pierde, odată dorința satisfăcută, și că un simplu mecanism fiziologic modifică la discreție perceperea celorlalți. Și sunt oameni care să-și construiască o întreagă viață pe o asemenea precaritate? Universul galanteriei care-l fascina pe fostul lui prieten, universul destinat amuzamentelor de joasă speță, l-a scârbit. N-a gustat din el decât ca să-l respingă și mai bine.

Iar Chrystèle îi trimitea în mod regulat vederi din Bangkok, Manilla, Toronto sau Alger în care-și turna picătură

cu picătură veninul, și asta îl punea pe Luc la pat pe mai multe zile.

*

Când Katerina bâiguia franceza, împiedicându-se de fiecare silabă, Gabriel redescoperea emoțiile încercate odinioară cu Julie.

Și la fel ca odinioară, s-a îndrăgostit de glasul acesta care-i restituia limbii o consistență tulburătoare, a savurat deformarea imprimată cuvintelor. Cele două surori, având aceeași înălțime, semănau ca două flori crescute pe aceeași tulpină, uimite că sunt atât de apropiate și atât de diferite. Râdeau amândouă la cea mai mică remarcă, doar ca să-și manifeste buna dispoziție, făceau eforturi ca niște fetițe încântate că sunt prezentate oamenilor mari. Katerina avea fața mai alungită decât Julie, pomeții deja slavi și părul de un blond aproape acidulat.

Era o plăcere să le auzi sporovăind în dialectul lor și Gabriel se înduioșa în fața celulei alcătuită de ele. Le pândea seara când, pe jumătate dezbrăcate, probau diverse lucruri de îmbrăcăminte. Trupurile lor albe luceau în penumbră ca haloul unei lămpi. Katerina, fixată în singularitatea ei, deținea asupra mezinei un avantaj sigur: era un fruct din care Gabriel încă nu se înfruptase.

Pe Katerina o înfuria sclavia surorii sale, adorația arătată de aceasta pianistului ei. Înțelesese imediat ce fel de băiat era. Graba lui de a pune mâna pe cineva îi transforma și cea mai mică privire într-un viol anticipat.

Fiind trimisă în Franța de familia ei, s-a crezut investită cu o misiune, s-a apucat să-l spioneze, să-l urmărească pe stradă. A remarcat că lipsea de-acasă la ore regulate, în fiecare după-amiază, când Julie pleca la cursuri. N-ar fi crezut niciodată că-i va descoperi secretul atât de repede.

Când l-a văzut că o abordează pe una dintre matroanele împopoțonate care bat trotuarul pe strada Saint-Denis și că

dispare cu ea într-un culoar igrasios, aproape că a avut un spasm de plăcere. Și l-a închipuit cocoțat pe curva aia umplută de spermă, sărutându-i cărnurile umflate, grohăind ca un porc. L-a așteptat, a fost insultată de niște zdrahoance și s-a sufocat de indignare când, zece minute mai târziu, Gabriel a reapărut ușor congestionat.

I-a dezvăluit descoperirea lui Julie care n-a crezut-o, a acuzat-o că vrea să le distrugă cuplul și a rugat-o să nu-l mai supravegheze pe Gabriel.

La începutul după-amiezii, s-a pornit să ningă și asta a dezorganizat orașul, blocând circulația. Julie, ocupată cu cursurile, n-avea să se întoarcă mai devreme de ora șapte. Gabriel își anulase o lecție pe care-o avea la periferie și lenevea în fața ferestrei, observând fulgii cum se învârtesc în bătaia vântului și aruncă peste acoperișuri un licăr livid. Era ca un aur alb, niște pepite înghețate care te trăgeau la somn.

Katerina, așezată pe taburet, zdrăngănea la pian. Degetele i se împiedicau, dar persevera cu o încăpățănare înduioșătoare. Își întorcea des capul spre el, râdea. Avea un zâmbet atât de frumos!

— Vrei să te-nvăț o melodie?

— *Ya, zeig mir etwas, bitte!*⁴⁷

Puteai oare să rezști zâmbetului unei fete în lumina scăzută a unei după-amieze de iarnă? I-a apucat degetul mare și cel mijlociu, a ajutat-o să placheze un acord; ea râdea mereu.

Au luat-o de la început. Katerina derapa pe note și a dat să renunțe, dar Gabriel a oprit-o. S-a prefăcut că o ceartă, ea l-a îmbunat.

S-a așezat în picioare în spatele ei, i-a călăuzit degetele cu amândouă mâinile puse pe ale ei. Mirosea frumos, părul ei blond îl gâdila. A sărutat-o pe ceafă, i-a mozolit lobul urechii. Ea s-a îmbujorat.

⁴⁷ Da, arată-mi un pic, te rog! (în limba germană în text).

A sărutat-o pe obraz, ea a întors capul, el a trecut în partea cealaltă, i-a prins gura, a silit-o să-și întredeschidă buzele calde, să-i dea limba. Ea a închis ochii, el s-a uitat discret la ceas, a închis capacul pianului, a ridicat-o și a așezat-o pe tăblie.

S-a lăsat manipulată, i s-a supus. Purta o rochie neagră în carouri și colanți de lână roșie. El i-a tras în jos colanții, ea s-a zbătut un pic, el i-a desfăcut picioarele, a urcat încet cu gura pe pulpele lăptoase.

Purta niște chiloți de satin roz. A suflat pe ei, ea a gemut. S-a reținut să nu țipe mai tare.

*

O altă femeie este întinsă ca și aceasta pe același pian, acum cincisprezece ani, o mezzosoprană brunetă, pe care Gabriel a împărțit-o cu Luc și căreia îi spuneau „Megafonul”. Aceasta colecționează capetele de afiș din mediile muzicale, a adunat deja tot ce-a fost mai interesant la Conservator, la școala Cortot, la școala Rahmaninov și îi face plăcere să dezvăluie, în fața unui auditoriu ales, talentele intime ale acestor bărbați publici.

Le cere să i-o tragă pe pianul cu coadă scurtă, lipită direct pe lemn, picioarele fine, cu șosete trei sferturi, atârnându-i în gol. Niciun alt culcuș nu-i trezește simțurile ca acesta. Uneori, cu o mână atinge o clapă din claviatură, produce o ușoară cacofonie, amintindu-le că sunt lungiți pe o ființă vie. Ea vrea să-i insuflă pianului juisarea care-i străbate trupul.

După aceea, rămâne acolo, multă vreme, pe jumătate leșinată, ca un mare buchet de carne roz, pierzându-și apele pe lemnul negru al pianului.

Se mai suprapun și alte chipuri peste acesta, ale fetelor care se îndrăgostesc de amândoi și-i învrăjbesc ca să-i facă să se apropie și mai mult, dansatoarea dintr-un cabaret celebru, o noatenă cu fese și mamele proeminente și care confundă dragostea cu catch-ul, îi înșfacă într-o partidă de

brațe de fier din care ei ies zdrobiți, plini de vânătași, cu părul smuls, perfida care le jură la amândoi același lucru, nu-l părăsește pe unul decât pentru a se duce la celălalt, încă udă și caldă de la primul, și studenta de la litere care trăiește cu Gabriel și de care Luc s-a îndrăgostit numai ca să i-o dispute, mergând până la a-i povesti ce-i mărturisește Gabriel, sub pecetea tainei, în materie de sex. Luc l-a trădat atunci dând dovadă de o rară duplicitate, dar trădarea asta este tot un omagiu adus lui. Da, felonie, sperjur, orice numai nu nepăsarea actuală!

Și, prin asociere de idei, Gabriel o vede pe blonda vopsită, într-un salon de masaj, care se plimbă, goală sub un halat uzat, și-i sugerează pe clienți, unul câte unul, cu sânii care-i atârnă, cu ochii înlăcrimați, din cauza unui guturai. I-a pus pe toți în aceeași încăpere, pe niște sofale și, când vine să-i onoreze, strănutând și trăgându-și nasul, și le ia sexul în gură, cu un gest de rutină, izbucnesc în râs. Ridică din umeri și pleacă, istovită, să-și facă treaba cu alții, proletară înlănțuită de mașina la care lucrează. Luc exclamă: „Asta, dacă i-ai pune cap la cap pulele pe care le-a înghițit, ai face de trei ori turul perifericului!”⁴⁸, și pe colegul pe care l-am botezat „autosatisfacere”, violonistul, cu șira spinării suplă și sexul lung ca o sfoară, care le dă voie, după ce-l plătesc, să-l privească cum își face singur o felație și își înghite sperma. Ce nevoie mai este de o femeie exterioară, le zice el, am o femeie în mine!

Și Gabriel nu poate opri noianul de amintiri care-i sfâșie inima.

Luc și cu el au doar optsprezece ani când apare asemănarea dintre ei care tot crește. Aceasta începe cu vocea, apoi cu felul de a merge, de a vorbi cu mâinile, de a-și netezi părul cu palma. Sunt confunđați și se miră că în toate coincid, își schimbă hainele între ei, se tund la fel.

⁴⁸ Perifericul sau bulevardele periferice, purtând nume de mareșali ai Franței, este o cale rapidă de circulație care înconjoară Parisul.

Unii se nasc gemeni, ei devin gemeni. Se adresează unul altuia cu „Dragul meu duplicat”,

Luc lansează această butadă: „Dacă eu caut să-ți semăn și dacă tu cauți să-mi semeni, voi sfârși prin a copia de la tine niște trăsături pe care tu le-ai copiat de la mine și viceversa, și astfel, tot imitându-ne, ne vom regăsi pe noi înșine”.

Pe vremea aceea, ei creează o personalitate mixtă, alcătuită din fiecare dintre ei, pe care o poreclesc Galuc și căreia îi deleagă sarcina de a le arbitra conflictele, de a-i proteja și călăuzi, își sunt de-ajuns lor înșile și n-au relații cu altcineva decât pentru a-și consolida intimitatea. În miezul celulei formată de ei, ard de intransigența, pasiunea și orgoliul de a fi singuri împotriva tuturor.

Dar nu, Gabriel se face mai frumos, iar ei n-au fost niciodată două suflete surori vibrând la unison. Gabriel, oricât de mult ar coborî în trecut, își amintește că întotdeauna rivalitatea a precedat prietenia, a condiționat-o. Pe vremea aceea, o numeau cu pudoare emulație.

Astăzi, când Gabriel îl zărește pe Luc, într-un loc public, râzând cu alții cu râsul acela al lui care-l emoționa atât de mult, se simte ca un vagabond care cere adăpost într-o noapte de iarnă la ușa unei case plină de veselie și este alungat cu zarvă mare. Luc este un bărbat drapat în toga succesului și care a restabilit între ei o distanță de netrecut.

Rămânem cu cineva pentru că deține o parte din memoria noastră și pentru că, în materie de sentimente, trecutul îi vine totdeauna de hac viitorului, un necunoscut. Gabriel se închidea în amintiri, sperând că aceste mănunchiuri de reminiscențe, aruncate peste inerția prezentului, îi vor recrea un viitor comun cu cel al lui Luc.

Dar fiecare episod rememorat era ca o lopată de pământ zvârlită peste prietenia lor, spunea ce fusese și nu va mai fi niciodată.

*

Ningea peste Paris. Julie a împins grăbită ușa de la intrarea imobilului, cu un carton de prăjituri în mână. Frigul îi înroșise obraji. Auzea notele limpezi ale pianului înșirându-se din etaj în etaj pe măsură ce urca pe scară, fericită de cursul scurtat de profesorul care plecase mai devreme din cauza zăpezii. Și Gabriel trebuie că se uita cum ninge, așteptând-o să se întoarcă ca să se bucure împreună de această feerie oblică. Numai de n-ar fi luat deja ceaiul sora ei și Gabriel! Dumnezeu, ce mult îl iubea pe *Schatzli*⁴⁹ al ei, pe bărbățul ei, numai ce se gândea la ei și inima îi bătea mai tare!

A făcut să răsunе vesel clopoțelul soneriei și și-a băgat cheia în broască.

— Te-ai și întors?

Gabriel a făcut ochii mari, panicat: stătea pe taburetul de la pian, gol de la brâu în jos, purtând numai un tricou. Pe obraji îi apăruseră niște pete de un roșu-aprins. Lângă el zăceau pe jos fusta, chiloții și colanții Katerinei. Din baie se auzea dușul curgând. Julie a crezut că leșină, a lăsat să cadă lucrurile din mână; pe spate îi curgea o sudoare rece.

— Stai, o să-ți explic!

Ea, care-l bănuise atât de mult pe Gabriel apropo de niște nimicuri, refuza să creadă în evidența faptei, acum când aceasta se etala în toată josnicia ei. A încercat s-o rețină; ea l-a respins, a alergat în camera lor. Patul păstra amprenta a două trupuri îmbrățișate. Pe pânza albastră a plăpumii se întindea un epitaf umed, semnătura unei înlănțuiri dezordonate. I-a urcat pe buze o rugăciune, i-a venit să întrebe de ce, să ceară milă, să fugă de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

Apoi a cuprins-o mânia. Deziluzia din ultimele luni a urcat la suprafață. A apucat prima lampă ce i-a fost la îndemână și a trântit-o pe jos. Explozia becului i-a sporit furia; a zdrobit lampa cu picioarele, a făcut-o bucățele cu o forță care o uimea. În sfârșit, se putea elibera de lanțul care o

⁴⁹ Scumpițel (în limba germană în text).

lega de obiecte! A smuls posterele, gravurile al căror geam se spărgea atingând podeaua, a răsturnat scaunele, a dărâmat rândurile de cărți care cădea fășându-și filele, a apucat un ciocan și a izbit cu el în clapele pianului. Să ridice mâna împotriva acestui instrument sacru, să-i mânjească roba neagră și funebră, asta o bucura nespus de mult. Gabriel, paralizat, nu îndrăznea să se miște.

Katerina a fost cea care, ieșind din baie, a luat ciocanul din mâinile lui Julie și i-a spus în dialect:

— Potolește-te, am făcut asta spre binele tău!

— Cum de-mi cunoști tu binele mai bine decât mine? Ce te-amesteci tu? Cum de-ai îndrăznit?

Julie se auzea vociferând ca o țată.

— Trebuia să-ți deschid ochii, era timpul!

Inima lui Julie o luase razna. Bărbia îi tremura, a rostit printre lacrimi:

— Nu vezi că leacul e mai rău decât boala?

În clipa aceea a sunat telefonul. Doamna Niederberg voia să știe ce mai e nou.

Zăpada pietrifica peisajul, înăbușea pașii. Gabriel înainta într-o ninsoare orbitoare, nemaștiind dacă cerul cădea peste pământ sau invers. Tot văzând cum se cufundă orașul în tăcere, cum dispar străzile și se estompează contururile, se convingea că nu se petrecuse nimic.

Dar deschizând ușa, în fața parchetului presărat cu cioburi de sticlă, a cărților rupte, a pianului zgâriat, a apartamentului gol, i-a revenit totul în minte: la el acasă nu ninge.

*

Nenumărate sunt teoriile, religiile care au încercat să-l desprindă pe bărbat de sub puterea femeii, să-l elibereze de această corupătoare, această ucigașă a inocenței.

Erau momente în care Gabriel adera la asemenea teorii și se supăra pe femei pentru că nu se poate lipsi de ele.

Dacă ar fi putut măcar să renunțe la înclinațiile lui, să ajungă la tihnă!

Ce bine înțelegea acea reflecție a lui Luc, acum patru ani la Hammamet, despre calmul țărilor musulmane! Ce ușurare ar fi să locuiești în aceste țări care au curățat orașele și străzile de orice prezență feminină, să umbli prin mulțimile din Orient, singur, în mijlocul altor bărbați tot singuri și fericiți că sunt singuri; da, să plece cu Luc, departe de lume, să savureze liniștea, pe marmura roasă de timp a unui templu hindus sau în salonul de muzică al unui palat melancolic, visând la flori și păuni!

Cheful acesta de ducă era doar o amăgire. Gabriel rămânea prizonierul arenei tragismului european, prizonier de bună-voie. Dacă există două feluri de a te elibera de o dorință, sau să o înăbuși prin abundență, sau să o ucizi prin asceză, deprinderea lui Gabriel era deja fixată. Subtilul despotism al unui stil de viață îl adusesese acolo unde era el acum.

Voind să fie libertin și sentimental, pierduse de ambele părți. Rebel față de ce este definitiv dar inapt de o schimbare perpetuă, cumula dezavantajele cuplului și inconvenientele poligamiei.

A persistat în a-și ține rangul, cât mai bine cu putință, în lumea dragostei, fără să devină niciodată super-masculul desfrânat, așa cum se visa el, a continuat să le vrea pe persoanele care-l disprețuiau și să le disprețuiască pe cele care-l căutau. Lumea dragostei cu legile ei nescrise, cea fugă a fiecăruia spre altcineva mai dens care nu-l dorește căci privește spre un al treilea, care la rându-i are ochii ridicați spre unul mai înalt decât el, lumea aceasta în care prețul unei persoane constă în numărul de bărbați și de femei cărora le-a fost ea răpită, și plăcerea de-a o poseda ține și de turbarea acelor care râvneau la o asemenea plăcere, lumea asta era lumea lui.

În fața neîncetatei perindări a frumuseții sub ochii lui, acea frumusețe care-ți taie răsufierea, te revoltă și-n cele

din urmă te mârhește profund, Gabriel nu va fi niciodată altceva decât un individ care cunoaște lipsa, penuria. Până la urmă, nu va fi cunoscut decât o singură experiență a dragostei: foamea, mereu sfârtecat între întinderea poftelor și satisfacerea lor reală.

Plecată, Julie îl ținea legat de ea prin toate fibrele ființei lui. Cu ea trăise nu un episod învechit, ci un fragment de veșnicie care se ridica, tare și rezistent, deasupra zilelor. Tot acest trecut nu trecea, rămânea o așchie vie, un cristal încasabil.

Între ea și el, Gabriel a pus un zid de trupuri care purtau toate numele din calendar și slujeau la alchimia misterioasă numită uitare. Le-a privilegiat pe blonde, pe septentrionalele cu ochi deschiși la culoare, cu statură înaltă. Le spunea, fără să creadă în ele, vorbele pe care i le spusese lui Julie, și dacă-i scăpa un „te iubesc”, asta se întâmpla din distracție sau regret față de femeia care, numai ea, meritase o asemenea mărturisire. Dar simulacrele astea îi stârneau și mai mult setea de originalul lor. Degeaba se străduia să rupă zăgazarile fântânilor amintirii, acest original stârnuia.

Și tot așa cum Luc îi furase aptitudinea pentru prietenie, Julie îl băgase într-o comă a iubirii; după ea, n-a mai iubit, a repetat.

Niciodată n-a înțeles de ce privilegiase efemerul și nu durabilul, de ce dăduse ascultare nestatorniciei și nu tandreței. A trebuit să admită că, dacă Julie se întorcea la el, va reacționa exact la fel: odată cu înaintarea în vârstă, nu cunoștea o educare, ci o agravare sentimentală.

Julie îi lipsea în mod atroce prin câteva detalii: felul ei de a-l săruta, de a bea din gura lui, de a-și potoli o mare sete; râsul ei care nu era numai răspunsul la un umor deosebit, ci aprobarea complicității lor; „ai?”-urile ei la început de frază, asemenea unor lovituri date cu cornul de o căprioară care vrea să atragă atenția, profilul ei de nordică, nasul perfect armonios, echilibrat, rasat, nici prea lung, nici prea scut, o micuță capodoperă de nas doar ușor ridicat la vârf,

flancat de două nări discrete, un frumos arc înfipt în mijlocul feței, o pură ridicătură de cartilaj, o lucrare de sculptor; felul în care, noaptea, se înfășura cu brațele lui, se lipea de el, îl alinta. Pentru deliciile astea, ar fi fost în stare să se damneze!

Uneori, credea că-i aude pașii pe scară și vocea îndepărtată care se insinua în tăcerea din jur și-i șoptea niște vorbe greu de înțeles. Lăsase un pulover de shetland verde în care îi simțea și acum căldura trupului, bățile inimii. Când îi era prea urât, își băga capul în el și o invoca până la epuizare.

Ca să gândească în limba ei și să ațintească o lumină mai vie asupra făpturii sale, a învățat germana. S-a dus de multe ori în Elveția ca să respire aerul care contribuise la creșterea ei. Se amesteca printre trecători, printre *susse Mädels*⁵⁰, capta rumoarea din cafenele, conversațiile de pe stradă, încercând să surprindă, în sunetele glasurilor care ajungeau până la el, murmurul glasului ei. Unele sfârșituri de frază semănau atât de mult cu ale ei încât întorcea capul în speranța să o vadă.

A trasat un vast cerc în jurul Elveției și s-a dus să caute ecouri din ea, amintiri din ea, până-n Tyrol, Alsacia, Bavaria și chiar în Europa Centrală. Niciodată nu vedea un lanț de munți fără să fie tulburat: aceste drame de piatră și granit, a căror frunte atinge stelele, vor întruchipa mereu zânele bune ale iubirii lor.

Fotografiilor lui Julie, lipite pe pereții lui, le vorbea cu accentul ei știind că felul acesta de a șopti și de a se copilări, care avea puterea să i-o sugereze pe ea, se va stinge sigur într-o zi, din lipsă de răspunsuri.

Acum se uita la celelalte cupluri așa cum un om care și-a delapidat capitalul se uită la micii rentieri care au acumulat ceva avere: aproape că le invidia, uitând că, nu cu mult timp în urmă, disprețuia viața lor în doi, considera uniunea lor drept o sărăcie.

⁵⁰ Fete drăguțe (în dialect german în text).

Acum, la apusul soarelui, în albastrul cerului de vară, un albastru ca safirul, bogat în nuanțe, mai deschis la margine, mai închis la mijloc, în locul mulțimii fetelor care-l așteptau, n-o vedea decât pe ea, blondă și mergând în lumină departe de el. Când se lăsa noaptea, auzea o ușă închizându-se și, dincolo de ea, trântitul a zeci de alte uși. Nu doar tinerețea fugea astfel de el, ci și capacitatea vieții lui de a nu fi decât un viitor aflat mereu în stare de proiect.

Tot ce era real fugise, tot ce era iluzoriu rămânea la fel.

*

Trebuie mult timp ca să recunoști frumusețea începuturilor, trebuie să le fi trăit și uitat căci numai ele îi țin pe amanți cu sufletul la gură și îi îndeamnă să trăiască sub marea lumină a noului. Lui Julie i se părea că acest elan s-ar fi putut prelungi ani și ani, în vreme ce Gabriel îl redusese la câteva săptămâni. De aici venea dezacordul dintre ei: nu aveau aceeași percepere a duratei.

Timp de mai multe luni, l-a parodiat pe Gabriel ca să-l omoare mai bine în ea. Și-a pus pe ea o haină de împrumut, a avut legături trecătoare ca să-și reîntărească alergia la zburatul din floare-n floare. A savurat, până i s-a făcut scârbă, pasiunea care-i stăpânea amantul și a devenit dură din ciudă că a fost prea blândă. A jucat de multe ori scena despărțirii și s-a aranjat în așa fel încât partenerii să o surprindă cu altcineva în poziția în care-i surprinsese ea pe Gabriel cu sora ei. Pândea spaima, descumpănirea de pe chipurile lor, își exorciza propria-i groază comunicând-o altora.

De mai multe ori s-a gândit să se sinucidă; a reținut-o numai ideea că Gabriel ar râde de o asemenea apoteoză melodramatică.

Nu i-a răspuns la scrisori, când o suna, îi închidea telefonul, i-a rupt fotografiile, a instaurat între ea și el un no-man's-land, un pustiu. A făcut-o pe moarta, pentru ca el să moară.

În momente de extremă neajutorare, se pierdea în mulțime, în marea indiferență a mulțimilor care o legăna și-i pansa rănille. Sau dansa toată noaptea, savurând fericirea de a se scălda în sunete ca într-o apă, de a fi o femeie în așteptare în muzică și trupul i se ridica, i se înfășură în jurul cântecelor, al vocilor care o purtau, o străbăteau.

Cu timpul, dezgustul i-a îmbătrânit, tinerețea ei i-a venit de hac. Marea noapte polară a despărțirii a luat sfârșit. A hotărât că încă mai putea să fie fericită. Nu și-a iertat niciodată sora că uneltise acea mașinație.

A crezut multă vreme că nu va avea puterea să-și asume numele, gesturile, vorbele unui alt bărbat. Dar n-a mai cunoscut idolatrizarea, jertfirea totală de sine.

A părăsit Elveția, s-a instalat în S.U.A.

Și-a interzis să mai folosească franceza, a uitat-o. Totuși, ea care se înroșea atât de ușor, a reținut expresia „piquer un fard”⁵¹.

În cursul unui turneu în Europa de Est, Luc a fost prezentat unei pianiste ruse foarte talentată, cu numele de Julia Davidova. I-a făcut o curte asiduă, a scris pentru ea mai multe compoziții, i-a răpit-o unui dirijor renumit, a sfârșit prin a se căsători cu ea. Când prietenii remarcă în fața lui Luc că soția lui purta același prenume ca fosta amantă a lui Gabriel și, pe deasupra era, ca aceasta, străină, el dădea din umeri, nu făcea niciun comentariu.

Chrystèle a trăit în concubinaj cu un pictor sud-american, a devenit în puțin timp imbatabilă în materie de impresionism și cubism, a pictat și ea, a expus și a vândut, destul de bine ca să-și abandoneze meseria de stewardesă. Era fericită, își găsisse calea, își iubea partenerul. Acesta avea un obicei curios, dar ea nu-și pierduse speranța să-l facă să renunțe la el: își păstra ciorapii în picioare în timp ce făcea dragoste, dintr-o fobie față de incendii, ca să fie

⁵¹ Expresie din registrul familiar al limbii franceze, însemnând, cuvânt cu cuvânt, „a șterpeli un fard” și având drept echivalent în română „a se aprinde la față”.

- CARE DINTRE NOI DOI L-A NĂSCOCIT PE CELĂLALT? -

gata să fugă în orice clipă. Deseori, o contempla cu niște ochi stranii. Ea se întreba atunci la ce se gândește el.

CODA

Peste mulți ani, Luc și Gabriel s-au întâlnit întâmplător în holul gării din Amsterdam. În ziua aceea, în Olanda ninge.

Și-au strâns mâna, jenați, fără să se îmbrățișeze. Ce lucruri ar fi putut să-și povestească pe care să nu le știe deja?

Bineînțeles, cu vremea, Luc i s-a alăturat lui Chantôme, iar Gabriel l-a reintegrat pe Dalbran și nu s-au mai despărțit niciodată de ei. Așa cum se cuvine, au făcut burtă, și-au pierdut din iluzii și din păr. Dezbaterile, diferendele dintre ei nu mai au nicio rațiune de a fi.

N-au reușit mai bine unul decât celălalt. Soarta s-a amuzat să-i apropie și în fiasco. Gabriel n-a mai reapărut la suprafață, Luc n-a compus nimic esențial. Nu mai sunt sprinteni și caustici ca în prima tinerețe. Își câștigă pâinea, ca artiști onorabili, producându-se ici și colo. Porniți să ia lumea cu asalt, și-au descoperit îndeosebi limitele. Nu mai reușesc să facă notele să cânte.

Laturile saturniene ale personalității lor se accentuează. Luc cel taciturn își întinde umbra asupra lui Gabriel cel ghiduș. Au devenit experți în demolarea altora: dărâmă de pe pedestalul lor gloriile recunoscute și asta îi consolează pentru faptul că ei nu sunt nimic, doi contemporani anonimi, doi elevi mici care au vrut să se joace în curtea elevilor mari.

Îi macină acreala, sentimentul că existența i-a păcălit și nu îi va mai rambursa niciodată, orice s-ar întâmpla.

Înveți să pierzi așa cum înveți orice altceva. Dar, cum ei au trăit cu ideea unui progres constant, le-a trebuit mai mult timp decât altora ca să-și înghită ciuda, în plus, au fost

vexați să vadă că Julie și Chrystèle au reușit mai bine decât ei: una a deschis mai multe școli de interpretariat pe coasta de Vest a Statelor Unite, cealaltă și-a făcut un nume în pictură. De aceste două femei, care le-au marcat despărțirea, își vor aduce aminte multă vreme.

Și-au spus: „Trebuie să ne mai vedem”, și-au schimbat adresele și numerele de telefon știind, totuși, că nu-și vor telefona.

Dar poate că fiecare, plecând, s-a gândit: „A fost o aventură frumoasă, ce păcat că am stricat-o din motive de amor propriu!”

Poate că fiecare a revăzut scena primei lor întâlniri: au zece ani și tocmai au primit un premiu ex-aequo la un concurs. Sunt doi copii unici, doi *Wunderkind*⁵² răsfățați, îndopați cu complimente, stimulați de reușita celorlalți. Au învățat Bach, Mozart, Mendelssohn înainte de a ști să citească, excelența li s-a lipit de degete, sunt abonați la primele premii. Mamele lor îi conjură să triumfe. Iubirea acestora este un pact de care se simt legați și, pentru un elogiu, un zâmbet matern, se simt în stare să înfrunte toate obstacolele.

După anunțarea rezultatelor, celor doi laureați li se cere să cânte împreună. Se cântăresc din priviri, se evaluează și interpretează transcripția *Valsului* de Ravel. De la început, acordul dintre ei este perfect și duoul nu se transformă într-o luptă de gladiatori, ci într-o serenadă. Fiecare îl farmecă pe celălalt. Sunt doi îngerași care mai târziu se vor alia, doi cabotini conștienți de talentul lor și care, cu farsele lor, le fac să râdă pe doamnele bătrâne. O ploaie de sărutări se abate peste obrajii lor.

Tot felul de posibilități gravitează atunci, din abundență, în jurul lor; își pot permite să le irosească, vor veni altele, dansul acesta de atomi nu va cunoaște sfârșit. Viața este foarte darnică, bogăția ei îi îmbată.

⁵² Copil minune (în limba germană în text).

Dar poate că n-au revăzut nimic, nu s-au gândit la nimic, n-au regretat nimic.

Poate că fiecare a plecat în direcția lui prin ninsoarea care acoperea Olanda, îngropând sub zăpadă case, câmpuri, canale, zăpada care egalizează, nivelează și poartă în cristalele ei un mesaj de uitare, un mesaj de somn.

MULȚUMIRI

Titlul „Care dintre noi doi l-a născocit pe celălalt?” este extras dintr-un poem de Paul Eluard intitulat *În lipsa tăcerii*.

„În caldă ură a unei vechi prietenii” este o expresie a lui Arthur Schnitzler din cartea sa *Viena în amurg*.

„Mai jos de buric, nu există nici credință, nici lege” este un proverb italian.

„Victoria vieții sordide asupra iubirii admirabile” vine dintr-un manifest suprarealist.

Nu poți intra în contact cu literatura lui **Pascal Bruckner** fără a deveni imediat conștient de interesul acestuia în explorarea zonelor întunecate ale psihologiei umane, ale sexualității paroxistice și maladive, ale depresiei și psihozei. Romanele lui **Bruckner** își prind protagoniștii, ca într-o plasă, într-o structură de reprezentare simbolică, în care arareori personajele se pot mișca în voia lor, iar tema este, de multe ori, conflictul dintre iubirea ca expresie a valorii umane și egoismul dorinței de posesiune, exprimată crud și pulsionar.

Pascal Bruckner, cunoscut romancier și eseist francez, s-a născut la Paris în 1948. A fost profesor invitat al universității californiene Saint-Diego (1986–1995), profesor la Institutul de Studii politice din Paris (1990–1994), colaborator al cotidianului *Le Nouvel Observateur* și, în prezent, al ziarului *Le Monde*. Figură-cheie a intelectualității pariziene, acest «filosof al actualității» (a scris eseurile *Mizeria prosperității*, *Euforia perpetuă*, *Noua dezordine amoroasă*) este celebru în România mai ales prin romanele sale: *Iubirea față de aproapele*, *Hoții de frumusețe* (Premiul Renaudot 1997), *Luni de fiere*, *Căpăduții anonimi*, *Palatul chelfanelii*. Editura Trei va completa seria acestor traduceri cu încă două titluri ale lui **Pascal Bruckner**: *Copilul divin și Paria*.

www.edituratrei.ro

ISBN 973-707-069-0



9 789737 070692 >